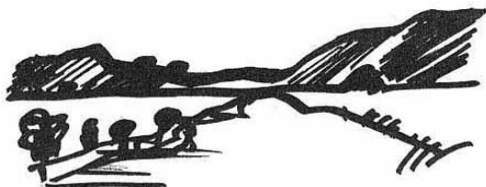

LITERÁRNÍ VYSOČINA

Tři ročníky hledání autorů

Tři ročníky hledání srozumitelných slov

CHOTĚBOŘ 2005

Českomoravská vysočina

Na drátech
vysokého napětí
nizoučké nebe
suší mraky

Kolouch v své stezce
lhostejně mne mívá
Krtiny kopců
vítr překračuje
Do nížin běží
stružky živé vody

Jsem tady doma
doma
bez výhrady
se všemi drsnostmi
a prohrami
i pády

/Petr Musílek/

Program Literární vysočiny 2003

Program prvního ročníku se utvářel z přátelské atmosféry individuálních chotěbořských pořadů. Na jaře roku 2003 jsem kontaktoval Zoru Šimůnkovou, která dovezla autory z tehdejší „Tramvaje Načerno“. Ivo Harák přizval Jaroslava Kovandu, vydavatele literárního časopisu „Psí víno“. Z okruhu Festivalu Fantazie vystoupila Františka Vrbenská a vzácný host z Moskvy Kir Bulyčov. Kruh bývalého nakladatelství v Hradci Králové reprezentovala Marcela Marboe a Lubomír Macháček. Z Havlíčkova Brodu přijel dlouholetý kamarád a úspěšný autor detektivních románů František Uher. První improvizací pátečního odpoledne bylo impulzivní vystoupení chotěbořského divadla „Úsměv „ pod taktovkou Ludmily Frištenské. V obdobně lehkém duchu, bez pevně stanovené režie, proběhly i následující dny. Tato volnost se nejen vyplatila, ale v podstatě i položila koncepční základy dalších ročníků. Takže propříště vznikl model, kterého se, jak předpokládám, budeme držet i nadále.

Zmíněný model má v rozložení do jednotlivých dní asi takovouto kostru: Pátek - seznámení s tím, co se odehrálo během roku, písničky a zábavný večerní pořad.

Sobota dopoledne: přednášky, besedy, kulatý stůl.

Sobota odpoledne: volné čtení pod titulem „Slova, která jsou slyšet“.

Autorské pořady. Sobota večer: vyhlášení výsledků literární soutěže, vzácní hosté /slova, hudba, zpěv/. Neděle dopoledne: jeden stěžejní zábavný program, autorská čtení, závěrečná diskuse.

Neděle odpoledne: prohlídka města a okolí, v případě špatného počasí, diskuse v restauracích a soukromí.

Od třetího ročníku se toto menu rozšířilo o program druhé scény, která by do budoucna měla být zaměřena především na dětského diváka.

/Petr Musílek/

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ 2003

Hlavní cena festivalu Literární Vysočina:

Zora Šimůnková

Další ocenění v kategorii poezie:

Věra Borská, Václava Eiblová, Taťána Kuxová
Eduard Světlík

Další ocenění v kategorii próza:

Gabriela Kopcová, Bohumír Procházka
Jarmila Ryšavá, Štěpánka Saadouni
Marie Štáblová

Cenu klubu Avalon získali

Jan Albireo Kučera, Anna Šochová

Věra Borská

Podobizny v začernalých rámech

Zvedla jsem pohozenou minulost
tohoto podivného světa,
jemuž chtě nechtě říkáme :
domove-domove
sladký-a-jediný-

Když odhazuješ
svou i mou minulost
v začernalém rámu,
odvrať alespoň hlavu stranou,
vždyť podržet v očích něčí tvář,
jež zapekla se do paměti
jako do písků Nevady
nebo do ulic Nagasaki
je téměř nadlidské.

Dny neutuchajících dešťů

Koupila jsem ti, lásko, širokánský klobouk,
abys mohla o sobě začít pochybovat:
JSEM TO JÁ - NEJSEM ?
Koupila jsem ti, lásko - říkej tomu šaty
ze sukna zestárlého ženství,
abys mohla pocítit nahořklý dech ústupů.
Koupila jsem ti, lásko, otevřené opánky,
aby ses nezdráhala vejít tam,
kam bys jinak nevstoupila a
kde bys nezůstala ani chvíli.
Jenže už není po tvém ...
už jsi a nejsi, lásko, LÁSKA.
Už jsi MILOSRDNÁ.
Dopijím tvůj život jako hořký čaj
po malých doušcích
a možná ne a možná do dna.

Už nejsi, lásko, silná jako smrt.
Leč ještě tu se mnou zůstáváš
jako dny neutuchajících dešťů.

Koloběh života

Co se jen člověk naplahočí
po vysoko položených horách života,
aby jak voda posléze
svou vlastní vahou
stekl zase dolů.
Co nejnižší.
Až k vlásečnicím kořenům,
s nimiž je vázán
jak přípona -
od nichž se odtrhl
a šel si za svými odvozeninami,
přičemž jen jeho první krok
měl sladkou podešev.

Tomu koníčkovi

co kdysi žil a
plavě světélkoval v úvozech
svou šíjí s jármem smířenou,
s jehlánky na uších,
zdobených třásněmi not
oráčových písni
/ač nevím po kom/
TOTO VZKAZUJI :

Chod' si, koníčku, chod' si
po galánkách kvítí
na tomto světě nebo na onom. -
Jen chod' si, chod'!

Mně nezbyvá než žít
na vyvrhnutém jílu země,
které je špatně z lidí

/ a proč by ne i ze mne /
a chvilku zvedat hlavu
a chvilku bílý prapor
s červenými květy skupiny 0.

Jen choď si, koníčku, choď si
po galánkách kvítí ...
/ ač nevím po kom /
to ti vzkazují.

Náhle se setmělo

Jak už to bývá v předvánoční čas.
Nebe si dalo zemi do kapsy
/ kašánek světa hebký na dotyk /
aby se mohlo dosyta vynadívát
na divoké hordy svých nástupnických hvězd.

Dívka už obléká si
šat obarvený mořenou -
šat obarvený ostrankou
na dlouhou cestu do Betléma.
Mluvit teď o kráse,
je jako odvádět ji na obojku
a oněmělou zavírat ji
mezi stěny holých vět
všech jazyků světa.
MLČTE A HLEĎTE,
zpívají andělé,
MLČTE A HLEĎTE
na Dítě v náruči Matky,
vydané na pospas světu,
že to chce každý fotografovat
jako reklamu na věčnost -
naráz uchopitelnou -
zbrusu nový billboard
připjatý velkou hvězdou
jako rýsováčkem
na tvrdém vzdoru tmy.

Svět s prstem na spoušti kamer
nečeká na světlo -
čeká na vítěze

Zora Šimůnková

Rozhovor

Tenkrát, když ses narodila,
lidí byl plný dům.
Vyprávěj o tom, Smrtko, vypravuj!!!
Už tenkrát jsem tu stála - u postýlky-
a koukala ti do očí: kolik máš roků vyměřených
kolikrát svět se otočí.
než zase přijdu.
Abych nezmeškala
Povídej, Smrtko
Jaká jsem byla v těch dnech? Jako malá
Vždyť znáš mě jako moje matka
Každá noc byla pro sny příliš krátká
a na jabloni mělas tajnou skrýš.
I tam jsem s tebou byla
to já tě zachránila před strašným pádem
Zbytek víš.
Když v nemocnici okno otevřeli
na tvář mě teplý vítr políbil
Ač paměť mizí jako v dáli stezka
vzpomínka je to pořád hezká.
To nebyl vítr, ale já
nejhezčí věci vezmu dneska
Měla jsi prožít ještě moře smutku
tak chtěla jsem ti dodat sil
Já nevěděla, co mě čeká
malá a slepá jako štěně.
Že právě smrt mě může zachránit
tak bezprostředně, neprodleně.
to nikdy bych se nenadála
Vzpomínám. jak tenkrát pod tím stromem

smrti jsem se bála: tak moc se mi chtělo žít

A teď, má milá? - Svíce dohořela.

Ve slabé chvílce

kolikrát jsem snila, jaké to bude,

až tě uvidím.

Pak jsem si zvykla: patříš do rodiny.

už spíše těší mě tvá přítomnost.

I přesto, ještě naposledy, prosím

dělejme, že i dnes jsi jen můj host

Smrt je ta třetí ve dvou

v každické chvíli, vím, jsi se mnou byla.

Má přítelkyně, v mé samotě

jsi návštěvou mě potěšila.

Vstáváš. Už musíš?

Kus cesty půjdeme spolu

Musí se přece vyprovodit host

Minutku jenom počkej

nežli najdu klíče - musím zamknout dveře

Před zloději, nežli někdo přijde

Zavírám dveře i svou budoucnost

Václava Eiblová

Hledám tě

Hledám tě, lásko

tvůj široširý hlas

tvé "ano"

průzračné

Jsi ta obloha nade mnou?

modrá

Jsi vítr, co dýchám?

palčivý

Jsi to bláznění v nás dvou?

Co neví a ví

a neví,

ví a ví

Jsi to pírko
co se houpe vzduchem
Jsi tma
světlem prohrátá

Jsi víno mezi prsty rozlité
rudé
Jsi všechno co mám
co je
co bude

Do usnutí

Šeptá a šumí
Tma
Voní jak čaj s citrónem
Noc se vkrádá do vlasů
den do snů
Zamrzla i křídla labutí

Sakury pózují ve větru
úplně nahé
Smyslné proplétání

Připadám si jako na obláčku
Ježiš, to je tak hezký
chlapečku můj malinkej

A do usnutí zbývá
už jen jedno nadýchnutí

Ticho

Mezi zdí a pelestí
škvírou ve dveřích
prosmyká se

Ticho
nejtišší ze všech tich

šumí, štípe do očí
leze po rukách
útlocitné škemrání
stříbrošedý prach

Ticho
tiché ticho
hluchý smích
prasklá struna houslová
závoj z mlhy na dlaních

ukládá se do vzpomínek
mezi Já a Ty
potichoucké ticho tich
Ticho samoty

Taťána Kuxová
SVATOBORICE

Angeliky

Šly tudy krásné, téměř poslepu,
řízeny skrytou navigací,
tramvaje touží v noci po depu
a včerejšek se nenavrací.
Šly jinam, když se rozpustily
ve víně perly pro markýzu,
jen stopu v srdci zůstavily
- na balistickou expertízu.

Doporučení

Ty si zřejmě přebereš,
že je vhodné strkat slánky
i do prázdných číší,
ale myslím to jinak,

když ti říkám:

- Dej si doušek tu i onde,
nepij jenom ode mne.

Diogenes

Přišel Diogenes k sudu,
usadil se v něm a žil,
beze všech věcí,
i pohár zahodil,
když viděl chlapce z dlaní pít.

Pil vodu,
s lehkou hlavou, to se snilo,
byl bohat svobodou
a bohat vzpomínkami
na všechno víno,
které v tom sudu bylo,
když poprvé se k němu přiblížil.

Čisté víno

Brunátný kočí žene koně tryskem,
do uší vsadil táhlý motiv splav,
přehluší mlýnky roztáčené ziskem
a čistým vínem plní soudky hlav.

Překotné stopy brázdí mokrý písek,
zpanštělý lokaj pohár nepodá,
byť srdce k ústům povznést nenosí se,
pozvedni tu svou číši co to dá!

Usmíření

Bouřkocitný okamžiku,
překroč svůj roztřepaný stín,
připijem to do zániku
nejsladším ze všech trpkých vín.

Pod střechu s netřeskem

zapřem se na závory
završit potleskem
mírové dohovory.

Puškin

Byl jeden - vypil v půli žití
kalich, co jiným vystačí
na velmi dlouhé nudné pití,
nic po nich není jinačí.

Jen prostě dopil. Dno se kalí,
u dna je také kalamář,
jiného jsme ho nepoznali
- horoucí mysl, jasná tvář.

Hvězda v svém čase pominula,
nám přesto končí mračný den,
výstřel je stále v bodě nula
a básník stojí neskloněn.

Řez

Keřům je zima, když moc brzy
prořežem réví před jarem,
když řežem pozdě, roní slzy
jako nad náhlým nezdarem.

Je to jak s námi. Každou chvíli
nevíme, jestli přišel čas
odříznout to, co bere síly.
A co ty slzy? Co ten mráz?

Hranice

Pěstujeme víno
tři hlavy u zidky z bílých cihel,
co přesáhne,
je pro pocestné.
Jen, prosím,

nerozbírejte zídku,
abyste si dali
cihly pod nohy.

Eduard Světlík

Před rozvodem

Manželé po sedmi letech.
Krise.
Žádnému z nich nejde o peníze,
jsou to lidé slušní, dospělí,
majetek si napůl rozdělí -
Podle dohody.

Jenom jedno vášně rozjitří:
jak rozdělit děti?
Tři.
Popsali už málem celý sešit,
chtějí všechno spravedlivě řešit -
ale jak?

Muž prohlásil:
Vyřešit jde všechno.
Pořídme si nejdřív čtvrté děcko!
Žena souhlasila.
Dojata.
Narodila se jim dvojčata.
To je radosti!

Místo rozluky od lože, stolu,
manželé zůstali radši spolu.
A tak to má být.

PRÓZA

Zora Šimůnková

O holce, která se styděla za růžové boty

V mém životě je několik otázek, na které už nikdy nedostanu odpověď. Co si šeptaly spolužačky, když jsme před dvaceti lety usínaly na školním výletě, co by se bývalo všechno stalo jinak, kdyby si táta pro mě kdysi nepřišel uprostřed noci, jaké bylo pohlaví dítěte, které se nenarodilo..., a tak.

Nevím ani, zda stojím ještě o to, slyšet všechny odpovědi.

Je mi také záhadou, proč můj táta neplakal na pohřbu babičky, své matky.

Viděla jsem chlapy plakat. Ne jednoho, a ne malé.

Plakali v opilosti, plakali po ženách, plakali nemocí, vzpomínkou, smutkem. Tak proč ne můj táta tenkrát v motolském krematoriu? Snad se chtěl držet kvůli mně a bráchovi, snad všechnu bolest vyplakal předtím nebo potom... ale v obřadní síni měl jen velmi smutné hnědé oči.

Zato já – pamatuji si dodnes na své třináctileté slzy...Tekly mi po nohou až na podpatky střevíčků – růžových se zelenými růžičkami. Růžové boty do krematoria..., ale byly to mé nejslušnější – a máma dbala na to, abych mezi lidmi vypadala spořádaně.

Ani šaty jsem neměla černé, dokonce ani tmavé. Máma nedovolila, nekompromisně mi vzala sukni a halenku, které jsem si vyndala ze skříně: k trápení nemusíš mít vždycky černé šaty!

A tak jsem na pohřeb své babičky šla ve světlemodrých šatech, které mi táta přivezl z Vídně. Bratrovi byla přidělena světležlutá košile a hnědé kalhoty. Jenže, bratr byl ve svých jedenácti letech ještě malý nerozumný kluk. Z mého pohledu rozhodně, já už byla slečna: chtěla jsem vypadat přiměřeně situaci.

Ne, s bratrem jsme mezi ostatní smuteční hosty rozhodně nezapadli. Na černé louce dva barevné květy....

Když vzpomínám na ten dlouhý den na konci léta, vybavuje se mi ještě jeden zážitek. Staříčká blatenská teta: pronásleduje mě na každém kroku, ruce roztažené jako černá křídla. Děsí mě k smrti:

nemá to už v hlavě v pořádku. Bojím se, stydím, tetička pořád za mnou a volá: chudátko moje, ubožáčku můj... Za staříčkou tetou – černou slepicí – utíká její syn jako černý havran.

Nebyli jsme samozřejmě jediný pohřeb, prostor před krematoriem byl plný tichých lidí. A v tom tichu naše skupinka s krákorající tetičkou. Všichni se pohoršeně ohlíželi.

Odloudala jsem se za roh. Konečně byl klid. Nikdo neviděl moje růžové boty. Uvědomila jsem si, že ani babička už je neuvidí. Bylo mi do pláče, ale plakat jsem nechtěla: slíbila jsem si, že budu statečná. Chtěla jsem si otřít oči rosou, ale tráva už od rána oschla. Naslinila jsem si prst a otírala si oči. Zapomněla jsem ale, že jsem se ráno na ten velký den namalovala. Musela jsem vypadat jak Indián.

V té chvíli jsem uslyšela svoje jméno: - Zorničko, Zorničko, už jdeme, zpoza rohu se vynořila teta, v patách za ní bratr. Když mě uviděl, vytřeštil oči a raději se ztratil.

Teta se ke mně sklonila: - Zorničko?!

Rozhlédla se a vyndala z kabelky voňavý osvěžující ubrousek.

-Na, tady máš..., ať máma nenadává, utři si ty oči...No, tak vidíš, jde ti to, už je to dobrý, pojď...

Špinavě modrý ubrousek hodila do odpadkového koše.

Měli jsme co dělat, abychom dohonili ostatní. Máma po mně jen přísně švihla očima, ale neřekla nic. V krematoriu nás jako nejbližší příbuzné posadili do první řady. Sedla jsem si vedle táty, brácha vedle mámy.

Květiny před rakví omamně a těžce voněly, za chvíli jsem pro slzy místo květů viděla jen něco jako rozmazané mřížky... Babiččiny záclony z bílé bavlněné příze.

Z toho pohřbu samozřejmě existují fotky. Jsem na nich já v první řadě, ubřečená, jsou dokonce vidět i růžičky na mých botách. Ale žádná fotka nezachytila tu slzu, která mi běžela po noze a vpila se do semišového podpatku.

A žádná fotka mi neodpoví na to, proč táta tehdy nebrečel.

Neřekne mi to ani sám. Už nikdy.

PROGRAM 9 – 11. 7. 2004

pátek 9. července

18.00 - zahájení festivalu Literární Vysočina

/oficiální zahájení, organizační pokyny, slovo pořadatele/

18.30 - 19.30

Zora Šimůnková: Vítěz ročníku 2003

Lucie Seifertová, nositelka ceny Magnesia Litera 2004 za knihu
Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových
událostí - beseda, autogramiáda

20.00 - hlavní večerní program

Paul Merild - recitál písničkáře a kouzelníka,
přítomní autoři, zástupci klubů.

sobota 10. července

9:00 - 9:30 - Pražské literární večery

Zora Šimůnková a Pavel Veselý představí své pořady v Tao centru,
Divadélku Tramtárie a Večer přiměřených depresí.

9:30 - 10:00 - Pavel Janáček: Jak se dělá básník.

Přednáška známého literárního vědce a kritika na téma
"jak se psaní stává literaturou".

10:00 - 11:00 - Beseda s předsedou Obce spisovatelů Ivanem
Binarem, Marcelou Marboe z pardubické pobočky OS, Pavlem
Janáčkem z Ústavu české literatury ČAV, zástupci klubů a hosty.

11:00 - 12:00 Zdeněk Jirásek - Kavárnička Slatiňany

Petr Musílek - Akce Literární vysočiny a klubu AUT.

Celým dopoledním programem provází Pavel Lutner.

Odpolední program

14:00 - 15:00 - recitál známé zpěvačky, šansoniérky a spisovatelky
Zdeny Lorencové.

15.00 - 17.00 Slova, která jsou slyšet - volný blok autorského čtení.

17.00 - 18.00 Divadlo Refektář Praha a Petr Musílek.

19.30 - 20.00 Vyhlášení výsledků literární soutěže a představení
autorů

20.00 - 23.00 koncert bluesmana Marcela Kříže /Čáslav/

+ autorské vizitky: Zora Šimůnková /Praha/,

Miroslav Koupil /Třebíč/, Petr Musílek /Chotěboř/, Ivo Harák

/katedra Čj Ústí n.Labem/, Táňa Kuxová /Brno/

Neděle 11. července

9.00 - 12.00 Diskuse Literární Vysočina a jak dál.

Autorské čtení soutěžních prací. Ukončení festivalu.

L I T E R Á R N Í S O U T Ě Ž 2 0 0 4

Kategorie poezie:

1/ Jakub Malý

2/ Zdeněk Jirásek

3/ Vlastimil Linhart Hála

Čestná uznání :

Milan Ciler, Miloš Vihan, Martina Jurošková

Kategorie próza:

1/ Irena Václavíková

2/ Luboš Pavel

3/ Nikola Šubrtová

Čestná uznání:

Lubomír Mikisek, Magdaléna Rysová, Ondřej Zajac

P O E Z I E

Jarmila Bílková

Rozvod

"Co chceš?"

Jak slané obléžky
pokládám slova
kladu otázky.

"Už nic.

Rozvod! Konečná!"

Další slova

jsou zbytečná.

Michal Čagánek

Sousedovy hrušky

Ráno jak rozhoupané zvony

Vyšplhalo se na věž kostela

Stromy kroutí hlavami nad posedlostí větru

A sousedovy hrušky, jak odlité ze zlata

Padají hlučně na cestu

Tříští se o ni a už nejsou boubelaté

Jsou plné včel omámených jejich sladkou vůní

Prababička vyhrabuje čagánkem je zpoza plotu

A babička se směje

Co na to prý poví velebný pán

Vítr vypůjčí si cíp stařenčiny sukně i něco stříbra vlasů

Nabere hrst slov jí od úst

A i malé dítě mohlo by hrát si v tom tichu

Když velebnou víru zašeptá:

Do padesáti korun krádež není

Říkal jí to velebný pán

Milan Ciler

Kohouti

Jak rozpustilí kejklíři a víc hlasití než pištci na pouti
skotačí na hnojišti dva malí kohouti.

Ten prvý – srdnatý jak panoš na rytířském klání
kované ostruhy nechává hlučně zvonit.

Druhý zas hlavu ke straně vyzývavě sklání
a celý ten boj se svádí pro ni.

Pro slípku nachovou, půvabnější než holubici.

Pro jediné sněhobílé pírkó zapomněli na pšenici.

Jde o čest! A rovněž o cit! A snad i o tradici.

Především však se bojuje
o právo na slepici.

16.

Zvenčí je slyšet šeptání zahrad.

Nad úbočím divoce poletují racci.

Až odejdu..., dejte mi zahrát
jak bláznovi, jenž sázel na cit
víc než na úspěch v kariéře.

Kněz, ať pár slovy připomene moji práci,
a neztrácí příliš čas!

Kolem hrobu mi vysázejte jasmínové keře,
a za svíčky ať neutrácí
žádný z vás.

V hospůdce pak na moji památku

popijte dobrého truňku

a pokud budete chtít,

naberte si popel z mých ostatků

jako hnojivo pod meruňku..

Vlastimil Linhart Hála

Chvála bláznovství

Slyším tleskat jednu ruku
na slavnosti mameluků

omamných snů tichá echa
v kterých skalách jen jsem nechal (?)
Černých děr teď jdu se zeptat
na úhrnný smysl světa

Říjnové blues

Dávno ulétli všichni draci
v potrhlem nanebevstoupení
a od těch dob se nenavrací
jen touha hrách hází na stěny

na zem zas zlaté listy javor
..v humus je dusí kroky múz...
Draci jsou pryč Nad černou kávou
přehrává říjen zkrěhlé blues

Miloš Vihan

Vzhůru do sklepa

Pár houslí, basa, cimbál,
tož vzhůru do sklepa,
jinak bych tady klimbal,
jak bába stoletá

a já chci dneska zpívat
a dobré vínko pít
a o frajárnkách snívat
a o frajárnkách snít.

Máš v očích zvláštní ohníčky

Máš v očích zvláštní ohníčky,
takový, co já rád,
takový, o nichž nechávám
si často v noci zdát,

máš v očích zvláštní ohníčky
a úsměv nesmělý
a něhu, skrytou pod víčky
a chůzi gazely.

Máš v očích zvláštní ohníčky
a já mám v duši žár,
plamínek malý, od svíčky
se rozrost na požár.
Máš v očích zvláštní ohníčky
a já nevím, co s tím,
ohníčky za mnou, přede mnou,
ať spím anebo bdím.

Irena Václavíková

Ráno

Krajina křikne hrozbu
a pole poleje se
nechtě
bílou kávou
řeka posnídá dvě ryby
zařve pořekadlo
pro dnešní den.

Lidé na kraji pole
smýkají řepy.

Emu Klabušovská

Zas jeden chuligán, pásek, sobec snad

Vidím ho v duchu před sebou

tvář vůbec
duši skoro celou
Ten kdo se s ním sejde jednou
řekne jen
zas jeden chuligán pásek sobec snad
a pro ty jména která má
uzavřel v sobě strach.

„Já budu jinej
musím se předělat“
A tak je tanec
kluzký řeči, chlast
„A je to aspoň pravda
jsem jeden z těch
chuligán pásek sobec snad“

Protože neznám jeho tvář
lehkou chůzi, chlapský hlas
čtu jeho duši dál
„Mám jenom mámu
a tebe snad
určitě ale mám ...
strach“

Cítí v sobě napětí
duše melodii citu hrá
sám tomu nerozumí
A ten kdo se s ním sejde
řekne snad...

Zdeněk Jirásek

Requiem za vinilky

Tak jako kapři nebo líni
když v trávě leží
a žítím lze to nazvat ztěží
tak ve skříní

moje černý desky
umírají, umírají
Ač hrály tak hezky
Tak hezky

Tiše a netečně
viniloví sirotci
touží po otci
Po jehle, po točně

Ach gramofóne, starý brachu
Na dětech máš na palec prachu

Swing

Když v rádiu zazní saxofon
a trubka k tomu
nezvedám telefon
neotvírám dveře domu
A když piano se připojí
je krásně, krásně
potmě v pokoji

Oldřich Damborský

Bratrství

Vítr vane do polí
a v nich ukrytý
bílý beránek

Na dvoře jen pár soukolí
na skle vyrytý
mrazivý heřmánek

Až trochu stesk povolí
bude můj bratr
i černočerný havránek

Sraz po třiceti letech

Z mých spolužaček z devítky
už jsou babičky,
i když jim je jen pětáctyřicet,
já v nich vidím dívky
s alabastrovými víčky,
a ve vlasech podbělový květ.
Hudba hraje
v rytmu disko
a šampaňské pění jako bystřina,
byli jsme u bran ráje,
někdo promarnil šanci,
někdo měl štístko
a někdo sám lampu zhasíná.
Z těžkých frajerů
jsou pantátové s pivním mozolem
a třetími zuby,
někdo zkusil desátou nevěru,
někdo drtí
kolínka osmnáctky pod stolem
a někdo na nebesích
vymačkává svou pastu z tuby.
Staré lásky nerezaví
a tak je o čem povídat,
a k sobě se tisknout,
slova hlučí jako jez u Vltavy,
ten prodává víno,
ten obdělává vinohrad,
ten chce daňový únik risknout.
S kalným ránem
zmizely školní kalamářové lavice,
zmizela třídní kniha,
někdo túruje hondu.
Zůstaly jen tvé bledé líce
a tvá piha
z mého třídního zlatého fondu...

Tereza Hejdová

Podzimní

Kraj oblékl se do mědi,
mlha se lísa k patám stromů.
Co všechno holky nevědí
a chtějí poznat? Dejme tomu.

Za co se platí stříbrem vlasů,
bolestí kloubů, hloubkou vrásek?
To přece není jen daň času
anebo stopa našich lásek.

Stromy se tváří nostalgicky
a já se snažím držet krok.
Nic nepochopím. Jako vždycky.
Snad jednou – možná – napřesrok.

Jan Kučera

Genesis

Na počátku stvořil Bůh muže a ženu.
A když se na své dílo podíval
(obzvláště na ženu),
viděl, že to bylo dobré.
I byl večer, a bylo jitro - den druhý.

Ale nebylo to úplně ono,
a tak druhého dne stvořil Bůh krásu.
I viděl, že to bylo ještě lepší.
I byl večer, a bylo jitro - den třetí.

Třetího dne stvořil Bůh něhu.
A něha naplnila muže při pohledu na ženu,
a dokonce i ženu při pohledu na muže
(nevím proč).

I viděl Bůh, že i to bylo dobré.
I byl večer, a bylo jitro - den čtvrtý.

Čtvrtého dne viděl Bůh,
že by ti dva rádi něhu nějak vyjádřili,
a tak pro ně stvořil polibek.
A když viděl, jak se líbají,
viděl, že to bylo velmi dobré.
I byl večer, a bylo jitro - den pátý.

Pátého dne se k tomu nachomýtl had
a (okoukav u Pána tvoření) stvořil touhu.
Spalující touhu.
I viděl Bůh, že to bylo v něčem dobré,
ale v něčem pro muže i ženu trýznivé.
I byl večer, a bylo jitro - den šestý.

I zželelo se mu jich
a pro uhašení touhy jim stvořil naplnění.
Jenže to už se nehodilo do ráje,
a tak je poslal naplňovat se za branami.
I byl večer, a bylo jitro - den sedmý.

A Bůh viděl, že o zbytek
se už postarají ti dva.
a pověsil tvoření na hřebík
(jehož stvoření bylo jeho poslední tvorbou).
A odpočinul dne sedmého.

Jakub P. Malý

V zátoce kousek od Parnasu

Povídej, malá,
jak ti je?
Číšník z kavárny Slávie
už dávno umyl naše sklenky,
spočítal drobné za účtenky,

pozvedal židle, z nichž jsme proti sobě
za oknem viděli jak zhasl Národ sobě,
své vláčky zahnal si metro domů,
ve vzduchu usnulo rameno metronomu,
jen noční mosty nad Vltavou
chytají vzpomínky, jež plavou,
kam se jim právě uráčí.
Jeden Titanik jim nestačí?

To ony smí bez doprovodu
beztrestně čerit klidnou vodu
lodím, co ztuhly u kotviště,
protože obepluly slovo "příště"
místo, aby se svorně spolu
vydaly napříč mořem k pólu?!

Proč psát, když už nejsi?!

Prosím, přátelé, nerušte mě,
mám ještě nejmíň metr, od oka,
tak vážně, prosím, nerušte mě,
ta jáma musí být dost hluboká.

Až tenhle výkop vykopu,
do nezámrazné hloubky,
píchnu si propisku za klopu,
i nesplacené vroubky,
to bude tak někdy k poledni,
odložím na drny brýle,
svou vůli pozměním v poslední,
sluníčku pokynu mile,
na prsa dám si své povídky,
pod hlavu poezii,
přikryji se tou zeminou
a spořádaně shniji!

V dobrém i ve zlém...

Jaké je budit Růženku,

když ze spaní jen vrní?

Sladké a krásné, holenku...
...jen musíš spát s ní v trní!

Břetislav Kotyza

Dryšice na Hané

„... vezmi si bochto, Slávine“
Babička měřila všem dětem stejně
ale její ruce
laskaly jen korály růžence
Ostýchal jsem se
drobné
mlčenlivé ženy
s šátkem hluboko do čela
Její podobu si nepamatuji

Pamatuji si však dodnes
jak ve stínu průjezdu
se v prachu mlatevny chvěly
zlaté pruty
Pamatuji si dodnes –
Tak snadno se barvily
prsty krví
ostřinami plechu
klempířského náradí po dědovi
Dřevěnou lokálku jsem měl nejraděj
Slibovala klukovské netrpělivosti
všechno bude všechno bude
a já nespouštěl oči
z bílých podkolenek
u okna sousedního kupé

Jindra Lírová

Jarní zrcadlo

Dny jako květy po zimě. Bledé a povadlé.
Toužím je vyměnit za narcisy.
Z duše tmu vymést a jako v zrcadle
chci nově vidět se tak, jako kdysi.

Pěřová oblaka jsou skoro na spadnutí,
narazí při běhu do modrých skel.
Ve frontě stojím tu na jarní květy,
bázlivě, aby mě nikdo neviděl.

Marta Janoušková

Tak nějak

Smutná jsou rána
bez snídaně
Smutnější poledne
bez oběda

Posteskle si břicho
žaludku

Tak nějak začala
revoluce zažívání
tomu co držel
hladovku

Jarmila Týnková

Feministická?

Dospělá ženská
když se zblázní z lásky
je pěkně trapná
něco o tom vím.
Jen marně zkouší
volat rozum zpátky
tak to nech plavat

aspoň prozatím.
Dospělá ženská
když se zblázní z lásky
chce pálit mosty
z domu utíkat
zkus chvíli počkat
nedělej si vrásky
vždyť koho miluješ
je zase jenom chlap!!!

Magdaléna Rysová

Pod lípou

na stráni pod lípou
třešně jí do dlaní
sjíždějí z ucha
suchá
kytička kopretin
nesměle kráší
jí klín
pramínek kroučí si
z mašlí bláhové čekání
léto se kazí
pod lípou na stráni
nepřichází

Inzeráty

sedí sama s cedulí
nálezy a ztráty
tlustá dáma
trhá zašlé inzeráty
a včera všichni usnuli
blondák s kouskem kravaty
hledá lásku bez závazků
k jakékoliv ženě
malý velký plešatý
značka urychleně

na rohu staré plakáty
si odlepují nosy
něha ráda kosí
velké slečny nebují
léto není věčný
a včera všichni usnuli

Vladimír Vacátko

Půjde to ?

Dát do veršů myšlenku –
těžší než sám rým.
Schválně to zkus, holenku!
Poradíš si s tím?

P R Ó Z A

Milan Ciler

Ferko a ti další..

Když jsem ještě býval vzorným svazákem, nosil bleděmodrou košili a má duše prahla po hloupostech, nepropásl jsem jedinou možnost být účastníkem prvomájových průvodů a zároveň rukojmím transparentů a mávátek. Proletáři všech zemí se spojovali v jeden šik, který mysticky poroučel větru a dešti, což byla stejná iluze jako připíjet si na zdraví v pořadí již devátou velkou vodkou. Moje generace odkojená žlutou limonádou, v níž obsažené potravinářské barvivo ulpívало na vnitřní straně láhve jako alegorický důkaz jejího budoucího rozkladu v močovém měchýři, to však nevnímala jako něco potupného. Naše osobnost se utvářela ve dnech, kdy celá republika byla v pohybu ze strojených oslav významných dnů nedávné slavné socialismem prosáklé historie a my pietně shromáždění u pomníků posraných holuby jako ve vytržení naslouchali kázáním tehdejších politických veleknězů, doufajíce, že si tak budeme moci přičíst pár nezbytných bodů v soutěži o nejlepší morální kredit - tolik nutný pro bezproblémové doporučení na

vysokou školu, kam nás stejně nakonec nevzali. Schizofrenie rodiny, v níž jsem žil, charakteristická tehdy typickou frází Doma si říkej, co chceš, ale před ostatními pozor na jazyk, mi časem zněla jako refrén nějaké laciné odrhovačky z šantánu. Jak ale člověk může být svobodný, když se obává svobodně vyjadřovat své názory? Třídní nástěnky upomínající na nejrůznější výročí, měsíce rozdělené podle účelovosti a falešná angažovanost šířící se jako cholera, byly typickými znaky tehdejšího světa. Člověk má vždy právo vybrat si, zda prožije vlastní život jako bezejmenný mučedník systému nebo se raději stane pomocníkem VB, což se mi i po letech jeví jako velice originální důkaz okouzlení dadaismem.

Já krátce po maturitě skončil na vojně. Zlom, který nastal v mém dosud velmi svobodnomyslném životě prožívaném až do narukování ve společnosti Gregoryho Corsa, Allena Ginsberga, Verlaina a několika dalších literárních přátel, mi v prvních okamžicích připadal naprosto nezvládnutelný. Samotný přijímač, kdy jsme jako naprogramovaní idioti devět až deset hodin denně pochodovali na asfaltovém, od letního slunce rozpáleném buzeráku v upjatých uniformách s nablýskanými samopaly, abychom uspokojili koktavého nadporučíka Kubelku s hubeným, teleskopickým krkem, jenž se jako rybářský prut vzteky vysouval z naškrobeného límečku jeho nazelenalé bundokošile v okamžicích, kdy jsme se zapomněli správně odpočítat při defilé před oprýskanou tribunou, kde po celý den postával, aby sledoval, jak se náš přirozený chlapský vzdor mění v apatii a zoufalství. Abychom měli občas změnu, vzal nás několikrát v doprovodu rotmistra Daleckého do rozoraných polí poblíž kasáren, kde jsme se vždy na pokyn daný výstřelem z pistole i s našimi narvanými batohy vrhli do vlhké hlíny, abychom se plazili, dokud nás ze země nezvedla další rána, symbolizující, že máme úprkem běžet vpřed. Takto se dokázal bavit i několik hodin, dokud nevystřílel část svých zásobníků a my nebyli špinaví a poníženi jako prasata před zabijačkou.

Po návratu jsme měli ještě několik hodin co dělat, aby naše mundúry opět vypadaly alespoň trochu čistě, protože i toto ostřížím zrakem podroboval kontrole.

Jeden večer jsme společně s vojínem Kosem čistili záchody na rotě AVS. „Tohle nenávidím! Takový sračky, humáč..,“ nadával se

zatnutými zuby Kos a snažil se olýsalou štětkou se zbytky zatvrdlé stolice uklidit kolem záchodových mís, zatímco já jsem drhnul z pisoárů žiletkou směs vodního kamene se rzí.

„Zkurvenej život, kdybych odtud mohl zdrhnout, neváhám ani minutu,“ dodal znovu Kosák a vztekle praštil štětkou o oprýskanou dlažbu. „Kašli na to,“ snažil jsem se ho uklidnit, ale v duchu jsem mu musel dát za pravdu. Znenadání se za našimi zády objevil Kubelka, ale choval se tiše jako rys na lovu, takže jsme si ho všimli až v poslední chvíli.

"Thhommuhhle řřhhikate, že že thhho jhe čhistry, vhojaku?" zeptal se Kosa.

"Myslím, že ano, soudruhu nadporučíku," začal Kos předstírat předpisové chování.

"Nhho, mhožná zvenci, alhe nhe zzhevniř," ukazoval mu na vnitřní straně mís přischlá hovna.

"Ale tady není žádný kartáč ani jiné pomůcky, jak to udělat," podotkl Kos.

"Vhy, nhemate ruce, vojaku ? Tak khoukejte ať jhe tho hotovy. Za hhodinu to přijdu zkontrolovat." Když jeho kroky odezněly na dlažbě dlouhé chodby vedoucí do vestibulu, kde bylo stanoviště dozorcího roty a jeho pomocníka, Kos opatrně vykoukl z dveřního otvoru, k němuž v chodbě téměř přiléhala dvojice šatních skříněk s věčně vyhnutými rohy, což bylo způsobené tím, jak si v nestřežených okamžicích snažili staří supráci jdoucí do civilu obstarat krádeží chybějící výstroj, kterou museli odevzdat výkonnému praporčíkovi roty.

„Tak co? Už je pryč?“ houkl jsem na šmírujícího Kosáka. Souhlasně pokýval hlavou a mezi sevřenými rty procedil další nadávku. Pak se však naprosto nepochopitelně dal do smíchu.

„Stalo se něco?“ zapochyboval jsem o jeho zdravém rozumu.

„Počkej ty to nevíš?“ naježil překvapeně obočí. „Ne“, protáhl jsem zklamaně.

„Ty fakt nevíš, že Ruda Minář píchá jeho ženu? Zatímco tenhle trotl buzeruje a šmejdí jako krysa, Ruda si užívá s jeho paničkou.“

To bylo zadostiučinění! I tahle guma má slabé místečko. Nemohli jsme mu zapomenout, jak nás už dvakrát připravil o pár hodin spánku, když nám kvůli špatnému úklidu protáhl večerku až

k půlnoci. Zastrčil nám totiž za špatně přiléhající linoleum zlomené sirky a pak, když kontroloval pořádek, vítězoslavně je před našima očima vytáhl jako důkaz naší nedbalosti. „Thháák a znova!“ zamnul si ruce a zpovzdálí pozoroval, jak v oranžových, sepraných pyžamech lítáme a umejváme už po několikáté léty zažranou špinu z popraskané dlažby. Hrálo nás u srdce, že i jemu někdo dokázal srazit hřebínek a vůbec nás nemrzelo, že i on možná někde ve skrytu duše trpí, pokud o tom ovšem jeho khaki mozek vůbec tušil. Nevypτάval jsem se, kde to Kosák zaslechl. Stejně jsem nikdy skutečně nevěřil, že si lze slíbit manželskou věrnost, a proto to pro mne nebylo důležité, stejně jako nebylo podstatné, že voják Váha smrdí jako kozel či divočák, protože se nemyje a spí na regále i v botech. Nikdo tu nebyl vítěz. Žádný král! Všichni jsme byli vězni systému, proti němuž se nedalo nic dělat. Jednotlivec nikdy nic sám nezmořhl. A snad jedině gummy žily v iluzi, že o něčem rozhodují, což někdy může být taky pěkně perverzní. Když jsme skončili, dali jsme si pár hrnků černého čaje doneseného v kovových butelách, co stály na dřevěném stolku v chodbě. Kos si do něj sypal po lžičkách cukr a naléval kondenzované mléko. Měl to tak rád. Ta zvláštní chuť pro něho představovala jednu z mála spojnic mezi světem tam venku, odkud jsme přišli a zároveň udržovala a oživovala vzpomínky i naději na to, že se tam zase jednou vrátíme.

Soukupa k nám přiveleli po několika měsících z malého oddílu na samém konci světa. Prý kromě několika zchátralých budov a hlubokých lešů vůkol nebylo nikde nic zajímavého. Do nejbližší hospody to bylo pět kilometrů a to ještě muselo být ostré měsíční světlo, aby člověk v lese nezabloudil či si při chůzi mezi kmeny a vykotlanými pařezy nezlomil nohu. Jenže to někdy mazáky vůbec nezajímalo. Když byla chuť na pivo, poslali se draci s batohy a prázdnými laškami, ať doletí. „Mladý voják – kouzelník,“ říkalo se a byl v tom kus syrové, čpící pravdy. A když nebylo to či ono splněno rychle, přišel trest. Šikana, abychom si hned od začátku rozuměli, je běžná věc a může existovat jedině za předpokladu, že s ní vysloví tichý souhlas i velící důstojníci oddílu, protože jim takový stav věci vyhovuje. Nemusí se pak starat o pořádek a další problémy související s chodem vojenské posádky, protože na všechno dohlédnou služebně starší vojáci, kteří zavelí těm s vyšším číslem.

Jsou věci, které se dají vydržet a jsou věci, které skousnete jen s obtížemi anebo vůbec.

I my, když jsme přišli na rotu a stali se draky, měli jsme právo volby. „Kdo chce vojnu mazáckou nebo gumáckou, může si vybrat?“ zasklil nás všechny razantním prohlášením četař Liška, který byl jakýmsi nekorunovaným králem našich budoucích mazáků.

Jednohlasně jsme zvolili mazáckou. Nikdo z nás se nechtěl dostat do soukolí nablblých příkazů a rozkazů poddůstojníků, kterým bychom se jinak museli hlásit při vstupu do pokojů, při odchodu z pokojů, zdravít je po vojensku, mít vždy nablýskané boty a v podstatě chodit ze služby do služby, protože to byl právě jejich ročník, který na rotě o tom všem rozhodoval. Bylo pohodlnější a zároveň relativně snazší přestát půl roku tvrdšího mazáckého drilu, než se stát ubohou loutkou, která neměla žádnou šanci v tváří tvář jim a jejich kontaktům s veliteli.

„Na odpočívárku dovalit pět válců,“ zařval pootevřenými dveřmi voják Markov a my hned věděli, že mezi sebou musíme vybrat pět cigaret. „Kdo půjde?“ strachoval se Kotek, zvaný Účko kvůli trochu nepřírozené a prapodivné grimase svého obličejce. Již několikrát v nedávné minulosti jim totiž musel zahrát divadlo, při kterém měl z tlamy shodit úsměv a zastřelit ho. V praxi to znamenalo položit si rozevřenou dlaň na tvář a pomalým pohybem ve směru k bradě pozvolna smrtelně zvažnět. Pak „účko“, ukryté v sevřené ruce, zahodit do prostoru před sebe a druhou - představující improvizovanou zbraň, po něm střílet. A tak to musel dělat třeba pětkrát po sobě, dokud staří nebyli spokojeni.

„Tak třeba já,“ nabídl se Soukup, který byl mezi námi nový. Ocenili jsme to, protože člověk nikdy nevěděl, zda to, co chtějí, bude stačit. Když se vrátil, řekl, že si ještě přejí deset bufetů. Znamenalo to, urychleně nakrájet chleba, namazat paštikou, sádlem nebo pomazánkou a hustě zasypat cibulí. Soukup byl o pár let starší než my a snažil se nám všem pomáhat, jak to jen šlo, ale řadě věcí stejně nedokázal zabránit. Cítil jsem, že má vrozenou otcovskou starostlivost, s níž přistupuje k ostatním lidem. Vždycky se nám snažil přesvědčit, že nic není tak horké, aby se to nedalo sníst. Že zůstat slušný a neoplácet zlo je mnohem těžší, ale že se to dá ustát. Připadal mi v prostředí, kde jsme žili, neskutečný jako anděl. Když nám řekli,

ať pečeme hranolky, byl první, kdo loupal brambory. Když někdo potřeboval přehodit službu, bez řečí si ji s ním vyměnil. Když jsem potřeboval půjčit prachy, dal mi je. Vážil jsem si ho, a zároveň ho tajně obdivoval, protože žádný z nás se nedokázal chovat tak nezištně. Byl rozený aristokrat, i když v civilu pracoval jako soustružník. Já naopak na nějakou lidskou vzájemnost nikdy příliš nevěřil. Stejně tak odmítám i pocit, že by člověk měl prožít svůj život jako oběť pro druhé. Všiml jsem si, že vztahy mezi lidmi jsou povětšinou stejně spíše formální, plytké a vycházející ze vzájemné závislosti na společném majetku, nerozhodnosti, neochotě a zbabělosti ke změnám ze zaběhnutého stereotypu života. Neposmívám se však žádné touze být k druhým laskavý, tolerantní a kamarádský, jen si myslím, že vyznávat to jako nejvyšší životní hodnotu nemusí zrovna každému přinášet hluboké uspokojení. Mně prostě stačí, když se slušně voháknu, nadlábnu a rozšoupnu, k čemuž nepotřebuju žádnou velkou romantiku ani zbytečný řeči o citech a nádheře života, vhodný tak akorát k proklamacím z kazatelen, ale naprosto nepoužitelný v realitě tohoto světa.

Pouze jednou jsem ho přistihl, jak na pokoji o samotě pláče. Seděl na posteli, na promaštěném podhlavníku a nohama se opíral o šedivou pelest dvojáku. Nečekal zřejmě, že někdo vejde, protože rota byla tichá a z důvodu četných služeb téměř poloprázdná. I já našlapoval zlehka a tiše a asi proto jsem ho překvapil ve „slabé“ chvílce. Protože jsem se cítil hloupě, snažil jsem se omluvit, ale on jen mávl rukou.

„Vzpomněl jsem si na Hrada,“ řekl po chvílce utíraje si z očí drobné slzy. „To je oddíl, odkud tě k nám poslali?“ snažil jsem se rychle zorientovat.

„Jo,“ odpověděl. „Slyšel jsem, že se tam před časem stal nějaký průšvih, ale nikdo nic neví přesně,“ prohlásil jsem lakonicky a chystal se zase odejít.

„Klidně zůstaň. Nevadíš mi,“ prohlásil vyndávaje z kapsičky saka cigaretu, kterou si za okamžik zapálil. Pohybem ruky mi taky jednu nabídl, ale neměl jsem chuť kouřit, a tak jsem pouze zavrtěl hlavou. „Jo, stal a já byl přímo u toho. Taky jsem odtamtud musel pryč, jinak bych se zbláznil,“ dodal a vyfoukl štiplavý kouř, který se v rozlehlé místnosti rychle rozplynul.

„Taky tam byla mazárna, ale mnohem horší než tady,“ křečovitě se pousmál. „Lítali jsme a makali jako šrouby, aby naši staří byli spokojení. Vždyť to znáš. Každý se to snaží přežít, jak se dá, než ho staří klepnou na půlku a pak má konečně klid. Skoro se všema se dalo vyjít. Jen jeden, Kubát se jmenoval, to byla fakt svině. Toho se báli i oni sami. Dokonce i gummy z něj měly vítr, takže si dovedeš představit, co asi musel bejt zač. Před vojnou prej už rok seděl v krimu. On nikdo nic nevěděl přesně, ale snad za rvačku s těžkým ublížením na těle. Fakt je, že nebyl žádný tintínko. Ke dvěma metřům mu moc nescházelo. Když byl střízlivej, dalo se s ním o ledačems pokecat, ale jak se nalil, choval se strašně. Víš, jak to chodí. Na vojně, aby to utíkalo, se dá buď chlastat, spát nebo dělat bordel. A jednou večer neměl prostě náladu. Každou chvíli chtěl něco a slovo „hned“ stejně v jeho slovníku znamenalo pozdě. Klidně po tobě hodil prázdnou flaškou a bylo mu fuk, co se stane. Dostat dvacet nástřelnejch opaskem s přezkou na zadek nebylo nic neobvyklýho a navíc jsi mu za to musel ještě poděkovat. Hele, nebudu to tady vypočítávat. Každý věděl, že to přehání, ale nikdo mu nic neřekl. Báli se ho. Taky všichni měli dost vypito. Posádka byla hodně stranou a na oddíle zůstávalo jen pár lidí. Nebyli jsme prostě tolik na očích jako tady v kasínu. Chlapi mastili karty o peníze, chlastali a hulákali na nás. „Udělej špagety s kečupem,“ zařval jeden a druhý se hned přidal, že chce hranolky. Mezitím další bendžovali mazlákem pokoje, kam jim ti hajzlové naházeli písek, střepy a po linu rozmazali krém na boty. „Cígo, kurva, draci cígo,“ řval svobodník Sokol, protože mu huba klapala jako mlátička při žních. „Už mám, vole, čistý kanady?“ rozčísnul debatu zničehonic Kubát. Jirka, kterýho se ta věc týkala, zavrtěl vyděšeně hlavou. „Mně chceš, se mi zdá, vytočit, draku! Ale nemysli si, že se nechám vojebávat. Za chvíli bys mě klidánko mohl vypíčovat,“ rozčilil se Kubát a pak nechal Jirku klikovat v plynový masce. Celá legrace trvala jen chvíli, dokud se Jirka nesložil na břicho. Teprve potom staří trochu zpozorněli. Jeden mu ji rychle strhnul. Měl v ní nablito a z pusy mu tekly sliny. Oči mu šly šejdrem. Bylo to hrozný. „Kurva, on snad umírá,“ zařval další nahlas, takže i Kubát zašilhal směrem, odkud se ozvalo hlasité varování. „Voli, polejte ho studenou vodou. To ho rychle probere, zašíváka,“ zavelel znovu, ale rozjaření a veselost rychle vystřídal zmatek a obavy. Já a

ještě jeden mazák jsme k Jirkovi rychle přiskočili a snažili se mu vyčistit pusu od všech těch nečistot. Nevím už, kdo zavolal záchranku, ale přijela dost rychle.“

„No a? Podařilo se ho zachránit?“ vyzvídal jsem.

„Jo. Jirka už je v civilu.“

„Takže je v pohodě,“ skočil jsem mu do řeči.

„Jo, ale má to jen jednu chybičku. Tím, že v masce neměl dostatek vzduchu a musel vyvinout fyzickou námahu, nastalo na určitou chvíli kóma a v jeho mozku odumřelo pár milionů nervových buněk, a tak je z něho debil. Podělavá se a slintá. Prostě sympaták, na kterým může každé nechat oči. No a já, kterej stál opodál a včas nepomohl, si to budu do konce života vyčítat.“

„Já se z tebe picnu! Ty za to přece nemůžeš! To není tvoje vina,“ řekl jsem potichu.

Neodpověděl, ale mně v tom okamžiku došlo, že se svým momentálním chováním snaží splatit tu jedinou chvíli zaváhání a zbabělosti, která jeho kámoše málem stála život.

Nevím ani, kdo byl Igor Kačúr. Snad jen to, že pocházel odkudsi od Dolného Kubína. Hovořil plynne německy, slovensky, polsky i česky. Část jeho rodiny prý žila i v Polsku a na Oravě, proto rozuměl i goralsky. Trochu jsem se podívoval, co tady vlastně pohledává, ale tehdy platilo pravidlo nevyptávej se, dokud ti ten druhý sám nepoví, co je zač. Důvěra a mlčenlivost se cenily, protože byly nezbytné pro co nejméně problematické přežití. Igor byl úžasně muzikální. Zajímaly ho snad všechny žánry a sám uměl hrát na klavír, kytaru i tahací harmoniku, což nám mnohokrát dokázal.

Poprvé jsem ho potkal za poněkud zvláštních okolností. Přišel jsem na WC, abych se vyčůral, ale udivily mne dokořán otevřené dveře jedné z kójí, v níž na plastovém sedátku seděl Igor, který trpěl silnou klaustrofobií a snažil se se mnou navázat rozhovor. Zřejmě tak zaháněl nudu i svůj strach.

Poprvé mě to vylekalo. Nejsem zvyklý na podobné nečekané situace, ale pokud se opakují, je pouze otázkou času, než jim přivyknete. Armádu bytostně nenáviděl. Cítil, jak ho dusí všechny ty žvásty o předstíraném vlastenectví, strážních povinnostech a Varšavské smlouvě – záštitě míru a socialismu, které do nás hustili politruců na politických školeních mužstva. Jeho srdce nemělo vzduch a přesto

tak moc chtělo dýchat, což mnohdy řešil útekem. Pokaždé ho však našli a vrátili zpátky do kasína. Ještě předtím si ale většinou musel odsedět pár dní v base za svévolné opuštění posádky. Tragikomické bylo, že se mu tím vojna zase o několik dní protáhla, protože je musel v budoucnosti nasluhovat. Ale takových jako on bylo víc. Nejznámější útěkář a basman byl vojín Masaryk. Vysoký dlouhán s oholenou hlavou a hrubým, krátkým strništěm v obličejí, který pracoval v kotelně. Poprvé šel do basy, když podplukovníka Hlávku poslal do prdele a navrch mu přidal pár facek. Vracel se z nepovolené vycházky oblečený v civilu dírou v plotě, v jejíž blízkosti, ukryt ve tmě pod nevelkým přístřeškem, již několik hodin vyčkával Hlávka, který se ho jako dozorcí útvaru snažil zadržet. Když nepomohla varovná slova, vytáhl na Masaryka zbraň a začal mu vyhrožovat. To temperamentního Slováka našťvalo natolik, že překvapenému děvéťákoví vytrhl revolver, který zahodil kamsi za sebe do mokré trávy, a pak mu lehce po nitransku zmaloval fasádu. Komické na tom všem bylo, že většina důstojníků, která nás školila pro boj, nikdy v žádném skutečném nebyla. Nepoznali, co to znamená, když kolem vašich hlav sviští skutečné kulky. Vykrmení ideologickou propagandou slepě věřili v nesmrtnost Světového tábora míru a nechápali, že když se opravdu bojuje, tak to není o tom, že si voják jako ve filmu nechá na prsou vybuchnout malou pyrotechnickou rozbušku a v ústech prokousne kapsli s kečupem. Chtěli po nás důkaz loajality k nim a jejich ideálům. Chtěli, abychom s nimi sdíleli jejich víru, ale my v nich neviděli žádné Ježíše. Skutečný boj je až příliš často masakr, kde vzduchem létají kusy ustřelených těl, sladce páchne krev a je slyšet sténání a křik umírajících. Jen málo z nich bylo – myslím – schopno dělat takhle špinavou práci. Ti ostatní, tak jako všude jinde, zde byli z čirého prospěchářství, touze po kariéře a poměrně snadné možnosti slušného výdělku bez práce. Možná, že některým křivdím, ale jsem svobodný muž a mám právo i ublížit! A stejně jako Kačúr, Masaryk, tak i já po čase pochopil, že vše je jen mystifikace a přihlouplá hra, kterou se nám někdo snaží sugerovat jako realitu.

A namísto oddaných a nepochybujících stoupenců jediné správné politické doktríny z nás ve skutečnosti vychovávali třídní nepřátele, jimž jediné strach a vzájemná nejednotnost bránily dát najevo, co

opravdu cítíme, a proto jsme se velmi rychle naučili skrývat své pocity, obavy i víru, aby nás tak snadno neovládli.

Ani Fero Hradil nebyl úplně obyčejný. Nosil rovné, krátké vlasy, které si česal na pěšinku a trpěl vrozenou oční vadou, díky níž se mu naprosto nepřírozně a hlavně neustále chvěly oční panenky, takže člověk netušil, zda si ho právě prohlíží nebo zda se dívá někam do prostoru za něho. Měl velké problémy s dívkami. Strašně si přál zamilovat se. Toužil po objetí, po polibcích, po dotecích ženy, kterou chtěl z celého srdce mít rád, ale jeho romantická představa se stále nenaplnovala, což v jeho nitru vyvolávalo občasně záchvaty nezvladatelné melancholie a smutku, které řešil silným kouřením laciných cigaret bez filtru, takže měl po čase prsty žluté jako Číňan. Taky se rád napil, aby alespoň na chvíli potlačil vrozený nedostatek sebevědomí, ale i z důvodu na chvíli zapomenout na svět okolo sebe. Podivné bylo, když i jeho pozvali na cvičné střelby. Pochopitelně trefil kulový, ale dostal se alespoň do statistik. Sloužili jsme spolu často, takže jsme se sblížili. I přes svoji vadu patřil k lidem, kteří nezatrpkli s pocitem, že mají právo mstít se celému světu za nespravedlnost, která se jim stala. Ale co bylo platné, že byl čestný a upřímný k druhým, když stále nedokázal prožít žádný silný vztah k ženě. Jakmile nějakou oslovil na některé z tancovaček, které se konaly v blízkém okolí, rozpačitě se omluvila anebo v lepším případě splnila jakousi povinnou službu postiženému, s nímž nadále nechtěla mít nic společného. Přišlo nám líto, že se k němu takto chovají, což jej silně zraňovalo. Když se podobná situace opakovala už poněkolikrát, domluvili jsme se, že mu pomůžeme. Společně jsme se složili z našich skrovných žoldů, aby konečně i Ferko mohl prožít iluzi lásky, když mu ta skutečná stále unikala. Stalo se to jeden večer v Kralupech nad Vltavou, kam jsme se rozjeli, abychom v průběhu vycházky zabili další zbytečně promrhaný den života. Vše mělo vypadat úplně přirozně. Nikdo si nepřál, aby cokoli vytušil. Chtěli jsme, aby věřil, že byl neodolatelný. Z diskotékového sálu, kam jsme se nahrnuli, bylo slyšet hudbu. Pár kluků, jakmile si odložili bundy a svetry, se zvedlo a šli tancovat, jiní popíjeli pivo nebo kořalku. Mezi ně patřil i Ferko. Zažil jsem několikrát, když se opil. Nebylo to nic příjemného, protože v opilosti plakal a pohrdal sebou. „Pozri na mňa. Pozri, ako vyzerám. Som sam sebe odporný. Ako by ma mohol mať niekto rád?

Neviem žiť sam ani s druhými..,“ pochyboval o sobě nahlas. Opilst má různé podoby. Jsou tací, kteří teprve po několika sklenkách dostanou kuráž, jiní by se hned rvali, další rejpu a vyčítají a ti ostatní buď tupě zírají do prázdna, aby jim nakonec hlava spadla na politý ubrus vedle přeplněného popelníku, odkud je odvedou věrní kamarádi, nebo se v delirickém opojení domáhají pozornosti blekotáním historek ze života. Zažil jsem kdysi jednoho chlápka, který se nám asi čtyřicetkrát snažil u hospodského stolu zarecitovat úvodní věty z Vančurova Rozmarného léta, dokud náhle neusnul ve stoje. Když se po několika vteřinách zázračně probral, ulízl si rukou vlasy a odpochoďoval klátivým krokem ven, aniž cokoli tušil o tom, co ještě před chvílí žvanil.

Hana, které tenkrát bylo něco přes třicet, byla rozvedená, měla dvě děti a občas se ráda napila. Její dlouhé, rovné vlasy jí splývaly na ramena, přes která měla přehozený bleděmodrý vlněný svetřík. Byla štíhlá a půvabná, což vzhledem k jejím dvěma porodům nebylo úplně samozřejmé. O svém bývalém manželovi nikdy nemluvila. Chápala své manželství jako dávno uzavřenou kapitolu, o níž neměla zapotřebí vykládat na setkání mladým a naivním klukům. Pouze jednou se zmínila, že "její bejvalej" chlastal a zvysoka kašlal na ni i na děti. Když byl v ráži, tak jí sem tam nějakou vrazil, aby moc nevyskakovala. Když jsem se jí ptal, jestli volala poldy, řekla: „Jo, ale bylo to k ničemu!“ Jisté bylo, že nepatřila k ženám, které se přespříliš trápí tím, co prožily, ani tím, co je v brzké budoucnosti čeká. Pracovala v místním Kaučuku, což jí společně s alimenty vystačilo, aby bez problémů pokryla výdaje na domácnost. Když si s něčím nevěděla rady, myslím, že neměla nouzi o to, aby kdykoli sehnala nějakého chlápka, který jí se závadou v jejím bytě pomohl. Ačkoliv byla o nějakých pár let starší než my, chovala se někdy jako bláznivá pubertáčka. Možná se tak chtěla odreagovat od starostí s dětmi, které jí často hlídala její matka, a zároveň si alespoň na chvíli zase připadat mladá a žádoucí jako kdysi. Až příliš mnoho žen po třicítce přestává mít pocit naplnění v manželství, neboť jejich sny přidušené všedními starostmi a částečnou lhostejností manželů, v nich vyvolávají pocity frustrace a nedostatku lásky, kterou pak ve většině případů hledají v náručích mladších milenců. Hana jako matka asi moc vzorná nebyla a na domácí práce ji zřejmě taky příliš neužil. Pravda je, že se jako

jedna z mála ženských dokázala hned napoprvé odvázat s vojáky. " Nemyslíš si, že jsem nějaká vojenská štětka?," vyptávala se mě, když jsme se jednoho večera náhodou ocitli spolu." Nedokázala bych se milovat s někým, koho bych neměla ráda." "Ale mně na tom nesejde," snažil jsem se ji uklidnit, i když jsem si vůbec nebyl jist, zda moje slova poslouchá. „Nejsem taková, za jakou mne ostatní pokládají. Jen si připadám moc....moc....osamělá. Vyčerpává mě strach, že zůstanu sama. Bojím se vlastního neuspořádaného života a zároveň se snažím být velkorysá k sobě, k dětem, prostě k lidem. Rozumíš mi?“ Kýval jsem souhlasně hlavou, ale ve skutečnosti mi spousta věcí nedocházela. Ani jsem netušil, zda stojí o nějakou odpověď či utěšování. Možná jí stačilo, že se má komu vypovídat, i když jsem z jejího pohledu vytušil, že by jí byl milejší spíš chlap se zkušenostmi než trochu naivní kluk. „Někdy se ráno při pohledu do zrcadla ptám, zda ta rozčuchaná ženská s prvními vráskami v obličejí má ještě nějakou šanci?“ vedla přede mnou nahlas svůj monolog. „Myslím, že trochu přeháníš. Jsi fajn a moc ti to sluší,"odpověděl jsem. Říkal jsem jí ta slova, protože jsem vycítil, že po nich touží a ona byla upřímně vděčná za každou drobnou lež. Nevím ani, proč se svěřovala právě mně. Snad doufala, že můj obdiv, nezralost a prostota jí alespoň na chvíli pomohou zapomenout na vlastní zpackaný život. Její milenci pro ni byli jako hašiš. Potřebovala je. Jejich vitalitu, mužnost i silnou náruč, aby zaplašila stíny vlastních pochybností. Krátké okamžiky agónie její duše střídaly pak v posteli náhlé poryvy vášní, jakoby nebyla ženou, ale změnila se v prudkou a nečekanou srpnovou bouři. Myslím, že každý, kdo miluje život, musí trpět, aby pochopil, jak se bolestí očišťuje láska. Možná jí křivdím, když o ní takto mluvím, ale zdálo se mi, že jí vyhovuje, když se může s muži pobavit podle vlastního gusta, aniž by jedna nebo druhá strana očekávala, že se kromě spontánní a samovolné milostné rozkoše v budoucnosti k čemukoli zavazuje. Ke cti jí slouží, že se nevyptávala, když jsme jí pověděli o Ferkovi. Peníze si vzala, i když ne tolik, kolik jsme jí nabízeli a snad ze soucitu, možná i díky vrozenému mateřskému pudu a touze ochraňovat ponížené a zostuzené, s ním strávila noc. Myslím, že ztratit panictví mu prospělo mnohem víc, než ztratit hlavu.

Luboš Pavel

Právo na smrt

„Haló, haló,“ ozýval se dutý hlas z pokoje nahoře.

„Bud' zticha a neřvi pořád. Kdo to má furt poslouchat,“ křikla Marie na svého manžela. Hlas nahoře utichl. Alespoň na chvíli, možná na hodinu. Marie sledovala večerní zprávy. Její muž, který po čtvrtém infarktu bezmocně ležel ve svém pokoji, se dožadoval pomoci. Nebo měl jenom strach. Právě se probudil a nevěděl kde je.

„Haló, kde jste kdo?“ ozvalo se znovu.

Marie energicky vstala z křesla. „To není možný, co zase chce? Jestli to zase nic nebude...“ vystoupala namáhavě po schodech a vpadla do pokoje. „Tak co je? Co zase chceš?“

Manžel Milan se v posteli sotva neznatelně pohnul a zachrčel: „Potřebuju vyměnit...“ Co potřebuje vyměnit už nedořekl a jenom ukázal na svoje tělo.

Marie přistoupila k lůžku a odhrnula přikrývku. Pod ní ležel téměř nahý chlap s vystouplými žebry a se zahnědlou scvrklou kůží. Tenké nožky sebou škubly, když se jich dotkla.

Sundala mu starou plenu, vyměnila za novou a tělo opět přikryla. Zapáchající balíček vstrčila do igelitového pytlíku a vyšla s ním rychle z pokoje.

Milan nemohl usnout. Očima těkal po stěnách a každý stín se mu zhmotňoval v cosi neznámého. Byl jako omámený, nechápal kde je a jeho tělo ho neposlouchalo. Cítil bezmoc. Špatně se mu dýchalo a zdálo se mu, že přikrývka je nepřírozeně těžká.

„Haló, haló. Kde jste kdo?“

Dušan seděl v křesle před televizí. Už několikrát zaslechl otcovo volání, ale bojoval sám se sebou, aby hned nevyskočil a nespěchal mu nahoru pomoci. Ještě chvíli, ještě aspoň čtvrt hodiny. Nebo deset minut. Pak půjde.

Film, na který se díval, ale vnímat nedokázal. Vzpomněl si, jak především zcela vážně s matkou probírali možnost otce otrávit. Aby už skončili jeho trápení. Trvá to příliš dlouho. Kdyby věděli jak ho uspat, aby už se neprobudil a kdyby...

Dokázali by to opravdu udělat? Má tátův život ještě nějaký smysl? Nemá. Nebo má? Vždyť už nás někdy ani nepoznává. Co vlastně vůbec vnímá? Je úplně mimo. Jenomže potom zase udělá něco normálního. Pronese nějakou chytrou, logickou myšlenku, která vás přesvědčí, že na tom není zas tak špatně. Co když jenom zhoršení předstírá, aby se o něj někdo staral? Po třetím infarktu ještě normálně chodil.

„Haló, haló.“

Jdu tam, jdu se tam podívat, řekl si Dušan, vstal z křesla a vyšel nahoru.

„Co potřebuješ, tati?“

„Éé, to jsi ty?“

„To jsem já, Dušan.“

„Kdy... kdy jsi přišel?“

„Teď, před chvílí. Měl jsem nějakou práci.“

„A máma, kde je?“

„Spí. Jsou dvě v noci, tati.“

„Opravdu? Nemůžu spát.“

„Protože spíš celý den. Měl bys něco dělat a spát v noci.“

„Nemůžu nic dělat.“

„Viš, co ti říkal doktor, měl by sis číst, luštit křížovky, nebo se dívat na televizi.“

„Vůbec těm moderním filmům nerozumím.“

„Nedávaj jenom moderní filmy, přeci. Máš tam spoustu pořadů. Třeba Staňte se milionářem, to se ti vždycky líbilo.“

„To neznám.“

„Nebo se můžeš dívat na ty vědomostní soutěže.“

„Nechci.“

„Tak na něco jinýho.“

„Dávaj samý blbosti a vůbec, s televizí mi dej pokoj.“

„To je jedno,“ mávl rukou Dušan, „co jsi potřeboval?“

„Jak to myslíš?“

„No, proč jsi mě volal?“

„Já tě volal? Já tě nevolal.“

„Dobře, tak já jdu.“

„Ahoj. Zase se ukaž.“

Za Dušanem zaklaply dveře a za deset minut už Milan o jeho návštěvě neměl ani potuchy.

„Hele, mladej, neklimbej tady,“ smál se pan Karlík, „co jsi dělal v noci?“

Dušan sebou trhl a narovnal se na židli. „Já? Co? No, moc jsem toho nenaspal.“

„Chodíš ještě s tamtou?“

„Ále ne, hlídal jsem tátu.“

„A jó, jak na tom je?“

„Nevim, asi se to zhoršuje,“ odpověděl Dušan a šel k promítačce, protože právě dojížděl kotouč a bylo nutné kontrolovat synchronizaci promítaček. Často přestávaly fungovat a nejčastěji ve vypjatých scénách.

„To můj děda,“ rozhovořil se pan Karlík, „můj děda, když umíral, zrovna jsem se vrátil z vojny, zavolal si mě do pokoje a chtěl se mnou mluvit o samotě. Ležel tam nahej na posteli, bůhvíproč nebyl přikrytej, v tom, no však víš, v pindovi měl trubičku a ta vedla do flašky. Umíral na rakovinu prostaty. Přišel jsem teda do pokoje a on se na mě kouk a povídá jestli bych mu nesehnal pistoli. Chápeš to? Jestli bych mu nesehnal pistoli.“

„A co jste mu na to řekl?“ zajímalo Dušana.

„Co jsem mu na to měl říct? Ty bys pomoh zabít svýho dědu, i kdyby si o to sám řekl? Řek jsem mu, že to nejde. Že se pistole prodávaj jenom na zbrojní pas a ten že nemám.“

„To je zajímavý,“ řekl zamyšleně Dušan a šel si sednout zpátky na židli, protože synchronizace proběhla bez problémů.

„Jo, je to zajímavý,“ mlaskl si pan Karlík, „měsíc na to se pokusil otrávit práškama, který si strádal pod polštář. Bába ho našťestí objevila včas a tak ho stačili zachránit. Ale odvezli ho do blázince.“

„Proč?“

„Protože se pokusil spáchat sebevraždu. Ale on tam stejně umřel. Přestal přijímat jídlo.“

„To ho nechali? Nedali mu žádnou infúzi?“

„Nevim. Nechali ho, nebo to nevěděli, nevím. Třeba to jídlo za něj jed někdo jinej.“

Dušan přemýšlel. „Takže mu možná někdo pomoh.“

„Tak to víš, tam byly samý takovýhle existence,“ pokrčil rameny pan Karlík a šel přetočit kotouč filmu.

„Čet jsem,“ řekl Dušan, „že starý indiáni odcházeli do pralesa a tam si umřeli.“

„Něco na tom je. Člověk se kolikrát zbytečně trápí. Zvlášť, když už si odžil, co měl.“

„Ale je těžký to rozhodnout za někoho jinýho,“ povzdychl si Dušan.

„To máš pravdu, hochu, to máš pravdu. Zvlášť na takovým maloměstě jako tady. Nikdy nevíš, jestli tě lidi nevodsouděj. To bys pak měl peklo. Ale tenhle film je peklo. Už si to viděl?“

"Ne."

"Člověče, tam odlítávaj hlavy jak knoflíky."

Dušan nahlédl průzorem do sálu. "To je lidí. Tolik jsme tu ještě neměli, co pane Karlík?"

Miloš Vihan

Jak jsem se stal volejbalistou

Můj táta byl sportovcem tělem i duší. Více tou duší. Byl kuchařem a byl to velký chlap, důstojný představitel své profese, což mu na druhé straně trochu bránilo, aby do sportu více zapojil i své tělo. Především rychlostní sporty se s jeho důstojnou postavou příliš neshoobily. Ale sportovní duši měl velikou. Miloval téměř každý druh sportu, znal bezpečně pravidla a byl svým okolím uznáván jako znalec světa sportu.

Vyučil se v Praze a po válce se vrátil do pohraničí. Měl za sebou návštěvy památných hokejových klání v Praze koncem čtyřicátých let a tak, když místní hokejoví amatéři hledali rozhodčího pro své zápasy, nedal se dlouho přemlouvat a považoval za svou povinnost přispět k rozvoji tohoto krásného sportu i v pohraničí. Na bruslích v životě nestál, což považoval za nepodstatný detail.

Když nastal den zápasu, vypůjčil si boty s kanadskými bruslemi a vyjel k řízení svého prvního hokejového zápasu. O tom, že to nebude procházka borovým hájem, se měl možnost přesvědčit již při prvních krocích na ledě. Střídavě padal, zvedal se, učinil několik

neohrožených kroků po nichž obvykle zase padl, ale neslučovalo se s jeho sportovním duchem cokoli vzdát. Bully házel od mantinelu obloučkem, protože se jednou rukou držel hrazení. Problémem bylo vzhazování ve středním kruhu. Tuto povinnost přenechával druhému rozhodčímu. Bruslil mimochodem úplně stejně. Zápas slavně dotáhl do konce.

Ve velmi krátké době se zvýšila návštěvnost hokejových zápasů. Zlé jazyky tvrdily, že to nebylo ani tak úrovní hokejových zápasů. Ty prý byly stejně prachmizerné, jako předtím. Buď jak buď, když ale na mého tátu některé deklasované živly začaly pokřikovat „Nurmella na led!“, řekl si, že hokejové slávy už bylo dost a věnoval se několik desítek let nenápadné práci hokejového funkcionáře mládeže. Řada jeho odchovanců to dotáhla daleko. V kopané, protože každý správný kluk na vesnici nebo v menším městečku hrál v létě fotbal a v zimě hokej.

Když jsem se narodil já a později i mí bratři, byli jsme, logicky vzato, brzy začleněni do návštěv nejrůznějších sportovních akcí a utkání.

V místě na okraji Prahy, kde jsme bydleli, byla nikoliv bezvýznamným sportovním odvětvím česká házená. Dělníci a ostatní pracovníci z místního průmyslového závodu přešli po lávce nádraží a hned měli několik lákadel. Především restauraci U Nádraží, která byla umístěna v budově sokolovny a pak hřiště na českou házenou a hřiště na odbíjenou. Jak v české házené tak v odbíjené hrály místní oddíly střídavě první a druhou ligu, takže to byla lákadla nemalá. Největším samozřejmě byla restaurace, kde se návštěvy sportovních zápasů začínaly i končily.

Při zápasech v české házené jsem poprvé uslyšel magické slovo gól a jiná základní skandovaná hesla jako „Soudce je vůl!, Co to pískáš ty mezuláne! Dotoho! atd.“ Velkým oblíbencem davů byl útočník Viktor. Byl rychlý, technický, velmi dobrý střelec. Kdykoli dostal přihrávku, davy křičely: „Viktore, žeň!, Viktore, góla!“ Velmi se mi to líbilo a tak i já jsem v pěti šesti letech křičel: „Viktore, žeň, Viktore, góla!“. Jestli se nepletu, byl Viktor jedním z řídicích pracovníků

sousedícího průmyslového podniku, to mi však vůbec nevadilo. Kdykoli jsem ho potkal na ulici, zdravil jsem ho stejně jako můj táta ahoj Viktore. Hráčem české házené jsem se však nestal.

Jen o pár kroků dále bylo hřiště na odbíjenou. Ramenatí vysocí chlapi, rozdělení sítí přehrávali míč z jedné strany na druhou a především v závěrečných fázích do něj bušili vši silou. Ne aby si hezky pinkali, aby míč udrželi co nejdéle ve vzduchu. Právě naopak. Dělalí všechno proto, aby to zkazili těm na druhé straně. Když se to povedlo těm našim, záhy jsem začal rozlišovat mezi našimi a zákeřnými protivníky,

obecenstvo bouřilo nadšením, když se to povedlo těm druhým, bylo buď hrobové ticho, případně některé osvědčené firmy zkoušely ovlivňovat rozhodčí výkřiky „Out!“ Úspěchy byly střídavé. Když rozehrávali naši, obecenstvo ukázněně počítalo: Jedna, dva, tři! Když tak činil protivník, střídavě se pískalo, bučelo či posměšně pokřikovalo: Nedá! Nádherná atmosféra k nepopsání.

Velmi záhy jsme byli vtaženi jako děti i do víru hokejového světa. Po prvních šlajfkách s podpěrou jsme k Vánocům dostali kanady a vyjeli jsme na led. Mladší brácha kupodivu lítal jak čamrda, mé kotníky však ještě nebyly dostatečně zpevněné, běhal jsem po okrajích bot a logicky jsem skončil v bráně.

V létě jsme hrávali fotbal, budoucí slavné fotbalové hvězdy nám dávaly housle tam a zpátky, čímž nás však jen zocelily a občas jsme jim ten míč i ukopli (velmi zřídka) a dělali různá alotria, jak se to v dětském věku dělá.

Na místním koupališti hrávali velcí kluci s velkými slečnami odbíjenou. Žádné bum bác. Hezké pinkání. Občas se kluk jakoby náhodou srazil s děvčetem, oba padli jeden na druhého, dlouho se zvedali a když už se zvedli, zanedlouho se srazili zase. Hráli nikoli s pravým volejbalovým míčem, ale s krásným, mnohobarevným velkým balonem, který lehce poletoval vzduchem, měkce přistával na rukou a vůbec, ale opravdu vůbec nebolel. To byl sport podle mé chuti. Otravovali jsme doma tak dlouho, až nám takový míč koupili.

Měli jsme ho asi čtrnáct dní, pak jsme ho někde zapomněli a už se nikdy nenašel. Náš návrh, jít okamžitě do hračkářství a koupit nový, ještě větší a barevnější, byl přes naše velmi emotivní protesty zamítnut. Na duši zůstala těžká, špatně se hojící rána.

Dvakrát do roka do obce zajely kolotoče. Jednou se tomu říkalo pouť a jednou posvícení. Vždy to byla velická sláva. Návštěva kolotočů mívala přednost i před návštěvami sportovních klání. Místo oblíbených tepláků či trenýrek jsme dostali slušivé krátké kalhoty, bílé jednotné košilky a jako jeden muž či zárodek budoucího sportovního týmu jsme vyrazili na významnou společenskou akci. Absolvovali jsme několik náročných jízd kolotočem, kde jsme se snažili vystřídat co nejvíce sedadel. Zpočátku jsem jezdil nejraději na kohoutu, čím jsem však byl starší, tendoval jsem více ke koňům, kolům a autům. Po kolotoči houpačky, řetízkový kolotoč, cukrová vata nebo turecký med a červená limonáda s tisíci bublinkami, která neměla chybu. V prvních letech byla do programu obvykle zahrnována i jízda na malých koníčcích, poté, co jsem však ze sedla hned při prvním kole spadnul, byla tato atrakce na dlouhou dobu z rodinného pouťového programu vyškrtuta.

Nakonec jsme my tři bratři dostali každý barevný balónek na šňůrce, který krásně poletoval a v bezmezné pohodě jsme hrdě odkráčeli domů. Pohoda obvykle neměla dlouhého trvání. Tu jeden, tu dva, většinou však všechny tři balónky cestou domů uletěly, a to se pak obvykle zhroutil celý svět. Zažívaná trýzeň byla snad srovnatelná pouze s první kompletní prohrou nového pytlíku krásně barevných kuliček se zákeřnými, staršími dětmi ze sousedství, které nás přechoťně vzaly do hry, aby nám záhy daly pocítit krutou realitu života. Náš hurónský, srdcervoucí řev nám nebyl ani v případě prohraných kuliček ani v případě ztracených balónků nic platný.

Pokud se čirou náhodou podařilo některý z balónků donést až domů, zůstal jeden až dva dny trčet jako vzácná relikvie pod stropem, byl menší a menší a když byl skoro nejmenší na celém světě, snesl se od stropu zpět k podlaze. Balónek jsme zpětně dofoukli, ovázali nití a snažili se ho znovu vyslat na oběžnou dráhu pod strop. Nikdy se nám

to nepodařilo, ale na druhou stranu se s takovýmto balónkem dalo krásně pinkat, narozdíl od balónků čerstvě zakoupených, kde pokusy o pinkání končily tragicky, nenávratnou ztrátou sportovního náčiní. Vyskotačili jsme se s takto dofouknutým balónkem nejen my, ale i holky a kluci z okolí až až. Materiály byly sice tenkrát nekvalitní, balonky nemohly vydržet několikahodinové řeže, ale krásných chvil přinesly nepočítaně a někde v koutku duše nepozorovaně napomáhaly k zasazení semínka obdivu pro krásnou hru jménem odbíjená.

Dětská zvědavost je bezmezná. Při dobrodružných výpravách po skrytých zákoutích a nedostupných výšinách bytu jsme objevili poklad, asi deset malých, záhadně vypadajících krabiček. Když jsme jednu z krabiček otevřeli, neznalo naše štěstí hranic. Vevnitř se nacházel krásný bílý nafukovací balónek, přímo vybízející k nafouknutí. Naši nám je zřejmě koupili a pak na to zapomněli. Zapomnětlivost jsme jim rádi odpustili.

Balónek byl v mžiku nafouknut a hajdy ven. Odbíjená se toho dne obzvláště vydařila. Kluci a holky ze širokého okolí strávili několik nezapomenutelných hodin zcela zaujati hrou. Tuctové hry, jako na vodníka, na schovávanou, na honěnou, na pitomce apod. se onoho dne vůbec nehrály. Balónek byl z nějakého kvalitnějšího materiálu a vydržel bez problému do pozdějších odpoledních hodin, kdy se postupně začali rodiče nás děti vracet ze zaměstnání. Někteří z rodičů zřejmě bílé balonky ještě neviděli a ptali se, kde jsme k balónku přišli. Hrdě jsme je informovali, že balónek je náš, že nám ho koupili naši a že jich máme doma ještě alespoň deset. Matky některých dětí významně nadzvedávaly obočí a někteří otcové odvolávali své ratolesti ze hry. My sami jsme po příchodu domů místo obvyklého přivítání obdrželi po facce, jejím význam mi dodnes nikdo nevyšvětlil.

Od toho dne jsme se stali jaksi váženější rodinou. Především sousedky začaly mého otce zdravit první, nedbajíce na zkostnatělá společenská pravidla a přicházely stále častěji konzultovat finesy přípravy pokrmů, jak udělat správně knedlíky, jak založit omáčku, jak docílit toho, aby steak byl měkký a ne tvrdý jak podrážka, jak

nepřipálit čaj apod. Mám-li usuzovat ze vznášených dotazů, nejčastěji se tenkrát vařily v okolních rodinách španělské ptáčky, býčí koule, salámová hnízdečka s vejcem, masité bochánky, žemle s vaječnou omeletou, vejce na sto druhů, hovězí na divoko a jako příloha se používala směs křenu a jablek. Přesný název si již nepamatuji.

Táta nás po každé návštěvě volejbalového zápasu brával do restaurace U nádraží, kde nám kupoval onu znamenitou červenou limonádu s tisícem bublinek. A já jsem tenkrát podvědomě cítil, že nejkrásnější sportovní hrou je odbíjená.

Irena Václavíková

KATARÍNA

Ředitel

Ředitel přišel do jídelny a vytáhl mě od jídla. Od krupičné kaše, právě když jsme z ní s Kryštofem dělali mlýnek. Vzal si mě k sobě do kanceláře, sedl do koženého křesla a sáhl po dopise, který ležel na stole.

V obličejí měl ztuhlou mlhu, hlasitě nasál nosem vzduch a řekl: „Filipe, v úterý ti umřela maminka.“ Pak mlčel a koukal na mě chlácholivým okem.

„Aha.“ povídám a pomyslím si, že úterý je vždycky blbý den. Chvilku uctivě čekám, než se zeptám: „Můžu jít zpátky na večeři?“ Kývnul. A tak jsem šel za Kryštofem dodělat mlýnek.

Farář a Alžběta Pelikánová

Potřeboval jsem sedět v zadní lavici. Strýc Juryn o tom sice nechtěl ani slyšet a že prý se to nehodí, ale nakonec mě nechal. V kostele bylo sotva dvacet lidí. Z toho spousta tet, které se mi slévaly dohromady. Babička a strýc Juryn úplně vpředu, sousedka paní Zelená kousek za nimi.

Pan farář zpívavě povídal o strastech životní pouti, o Ježíši Kristu, o utrpení, o duši. Už mě to přestávalo bavit. Hučely varhany, když farář pravil: “Vzpomeňme na naši milovanou, která řádně vychovala dvě děti, pečovala o ně s křesťanskou láskou a něhou...”

Uvažoval jsem, kolik něhy bylo v kopancích do holeně a fackách od ucha k bradě. Myslel jsem na rumový opar kuchyně, kam jsem se bál vejít pro krajíc chleba, co jsem si chtěl namazat sádlem od strýca. Vytáhl jsem z paměti jedno ráno v únoru, kdy jsem se klepal pod dekou při deseti stupních, protože kdo by zatápěl v kamnech - vem si svetr - potichouнку jsem mačkal kliku špajzky, když jsem uviděl trčet zpod převrácené kuchyňské židle fialovou ruku, ruku sestry. A tahle ruka znamenala velký zvrát mého života, přivolala policii a paní Koudelovou ze sociálky a soud a odebrání dítěte z důvodu vážného zanedbání péče. A to odebrané dítě jsem byl já. A z postižené sestry si pamatuju jenom kousky. Jak žvatlala zvuky místo slov, jak nemohla chodit a měla křeče a jak svou smrtí spustila smršť událostí.

Farář obřadně vyslovil: „Rozlučme se nyní s drahou zesnulou, milovanou matkou, dcerou, tetou, Alžbětou Pelikánovou.“ Rakev vynesli z kostela do přistaveného auta a odvezli na zpopelnění.

To byl pohřeb mé matky. Pohřeb osoby několik let zavřená v léčebně, ve které se jí přihodila smrt, když z beznadějněho alkoholika dělali nadějněho.

Slib

V Kulturním domě jsme s Kryštofem složili slib a dostali šátek. Na schůzce jsme běhali po lese a sbírali kaštany. Pak jsme se vrátili dovnitř a měli jsme malovat, buď Auroru, nebo Kreml.

Vybral jsem si Auroru. Nakreslil jsem ji potopenou na dně moře, kolem medúzy a potápěče jak hledají poklad. Dostal jsem pořádný pohlavek.

Babička a její konec

Ředitelův obličej byl normální. Zase sáhl po obálce a já začal mít nepřijemný pocit v krku.

„Filipe, v neděli ti umřela babička.“ řekl s trochou smutku v hlase. Jakoby nic. A pokračoval o tom, jak dostanu po babičce dům a budu mít kde bydlet a mně se zkřivila pusa a z obou očí začaly kapat slzy jak hrachy. Bylo mi jedno, že stojím v ředitelně a že mám za osm dní osmnáct. Bylo mi jedno úplně všechno a uvědomil jsem si, že jsem odedávna na světě sám.

A v té době jsem přišel na to, že lidi umírají buď zvenku – jako babička, kterou srazilo v noci kolo a rozbilo jí hlavu a bylo pozdě. Nebo zevnitř – jako já od té doby.

Ještě babička

„Ta babička, jako z otcovy strany, víš, tak ta umřela v třiaosmdesáti, když posledních pár měsíců už byla špatná, tak ji chodil opatrovat strýc Juryn, protože já jsem byl na internátě a mohl jsem přijet jenom na víkend. No, a když jsem odjížděl naposledy a ještě jsem netušil, že je to naposled, tak měla strašně tmavé oči, jako by díry, no vidíš, já si pamatuju takové detaily. A strýc Juryn ji našel druhý den už mrtvou,“ poposedl jsem a gauč trochu zaskřípal.

„Vzbudila mě vždycky v půl šesté, abych jí pomohl vůbec vstát z postele a došourat se na záchod. Pamatuju si taky, že po snídani jsem jí převlíkl z pyžama do tepláků a jestli bylo venku teplo a sucho, musel jsem ji držet pod paží a pomalu jsme se šoukali k vrátkům, odsud zas zpátky až na lavičku. Tam seděla třeba celý den s kočkou v klíně a hleděla před sebe do prázdna.“

Katarína seděla tiše na okraji postele a byla první člověk, kterému jsem tohle vyprávěl. Pak jsme se rozloučili. Vyšel jsem z domu do tmy a bylo mi dobře. Za necelý rok jsme se brali.

Katarína a začátek

Celí nesví jsme si sedli na trávu. A viselo to jak nutnost nad našima hlavama. Nebylo co říct, rychle jsem jí líbnul někam mezi ucho a ústa, aby se překlenulo to ticho visící už příliš dlouho. Pousmála se jedním koutkem pusy. Tak jsem se odhodlal sáhnout jí na prso. Měkké, schované pod modrým tričkem. Neznámý tvar, co se akorát vešel do dlaně.

Nejvíce jsem na Kataríně obdivoval ty vlasy, čokoládový dlouhý cop pod lopatky. Rozpouštěla si ho až těsně před spaním. Malí hadi padali přes klíční kosti, kdykoli otočila hlavu. Byla to vždycky malá slavnost.

Teta Margita

Nedomluvili by se. Akorát by se všichni topili ve stresu a nervozitě. Svatbu jsme si proto zorganizovali sami a potají. Mým svědkem byl

samozřejmě Kryštof, Katarína chtěla jakousi starou tetu, která snad ani nebyla příbuzná, ale jen tak jí říkala „teto“.

Jeli jsme pro ni do Spišského Podhradí. Bez ohlášení, aby se to nerozkřiklo. Cesta vlakem by přišla asi na šest stovek, proto jsme jeli stopem. Mladý Polák nás vysadil už za šera asi kilometr před městečkem. Šlapali jsme do kotliny, z níž trčely paneláky a za nimi na kopci Spišský hrad. Vedl jsem Katarínu za ruku a myslel na to, jestli s tou tetou bude vůbec rozumná řeč. Dole na náměstíčku jsme se poptali na nocleh a na večeri si dali dvakrát čočkovou u ušmudlaných ubrusů. Celý výlet měl trochu chuť svatební cesty. Věděli jsme oba, že na žádnou opravdovou nebudou peníze.

V pátek jsme vstali brzo a vyšli na náměstí. Tady už byla spousta lidí, tašky nacpané jídlem na oběd. Zastavili jsme se na trhu a koupili šest jablek místo snídaně. Prodávála je tlustá Romka, její černé pichlavé oči nás pečlivě sledovaly. Hryzali jsme do jablek a začali hledat domek tety, kvůli které jsme sem přijeli. Městečko nebylo velké, ale Katarína tu byla kdysi jako malá, a tak si cestu skoro nepamatovala. Bloudili jsme po úzkých uličkách kolem starodávných, ale polorozpadlých domků. Nakonec jsme se doptali. Teta Margita prý prodává na trhu na náměstí. Vraceli jsme se tedy a tušili, že jablka, co dojídáme, máme od tety, kvůli které jsme cestovali přes půl Slovenska. Katarína ji nepoznala.

Kostelík

Za necelé čtyři hodiny za námi dorazil ještě Kryštof. Všichni tři jsme se vyšplhali nahoru na hrad. Pobíhali jsme po hradbách a hulákali na sebe z věže. Bylo nám veselo. Teta Margita mezitím zabíla slepici na polívku a chystala si sváteční šaty na sobotu.

Zatím jsme dva lidé, kteří se jen dobře znají. Druhý den ráno v devět jsme oba, já i Katarína, zamumlali potichu „ano“ ve zdejším kostelíku a bylo to.

Cesta zpátky

Ze Spišského Podhradí jsme se vraceli vlakem. Pomalu projížděl krajinou. Míjel špinavý Váh, smradlavý Ružomberok, taky Strečno, kam jsem se chtěl už tolikrát podívat.

Všechno bylo svobodné a plné energie, jen já ji nějak ztratil.

Nemocnice

Ještě kousek a rozbřečela by se. Seděli jsme vedle sebe na bílé a tvrdé lavici čekárny pro příjem pacientů na chirurgii. Katarína překotně a potichu drmolila nějaké myšlenky. Jako by se dalo z té nervozity vymluvit. Kolem seděly různé tváře, většinou starší lidé. Všichni o sobě věděli, že půjdou pod nůž, a přece, na nikom nebyla vidět nemoc. Kataríně se jemně třásla ruka, za kterou jsem ji držel. Chtěl jsem něco udělat, ale nebylo co. Nebylo jak urychlit to čekání, než bude po operaci. Všechno se vleкло. Cesta sem hodinu, v čekárně na příjmu hodinu dvacet. Pak poslali Katarínku převlíknout do pyžama a šla na pokoj. Tam musela civět o hladu do zdi až do druhého dne. Ráno, bude-li dobře, přijde na řadu kolem desáté.

Ještě nemocnice

Katarína se pracně probírala z narkózy. Mumlala nesmysly. Tenká pod zažloutlou přikrývkou, obě nohy zavázané v obvazech od prstů až po třísla. Třel jsem jí dlaň pravé ruky a přemáhal svou vlastní nervozitu. Mastné vlasy měla nalepené na čelo, pod očima váčky a vyryté brázdy, na tváři barvu tvarohu. Když bude dobře, za tři dny ji odvezu domů.

„Mám hlad,“ řekla zastřeným hlasem a zkusila úsměv. Dal jsem jí jogurt, to jediné, co jsem měl zrovna u sebe. Do dvou minut to vyzvracela a zažloutlá přikrývka dostala původní bělostnou barvu.

V pátek jsem ji z nemocnice odvážel. Stará škodovka se třásla sama od sebe, natož po staré cestě plné děr. Katarína ležela na zadních sedadlech a křičela bolestí. Rozbolely mě nohy.

Bazén

Pořádně se odrazit nohama. A voda prošumí kolem celého těla. Nádech a potopit hlavu, tempo, zvednout hlavu, výdech, nádech. V očích chlór. Pořádně rozpřahuju ruce, dotahuju tempa. Vzpomenu si, jak dlouho mi Katarína unikala. Jako rybka. Nešlo ji polapit. A přece, málem už bych nevěřil, ale povedlo se. Polapena na celé čtyři roky, které dneškem skončily.

Když jsem se vrátil do bytu, kňourala blahem při orgasmu. S cizím chlapem. Proto teď křečovitě plavu ve studené vodě, ve smutku a ve

zlosti. A netuším, že si takhle zaplavu zanedlouho znovu. Nadechnu se, ponořím hlavu, chlór v nose, zvednu hlavu, vydechnu.

Rohypnol

Nedovedli jsme se nikdy hádat. Katarína se sbalila a byla pryč dřív, než jsem se toho dne vrátil. Snažil jsem se nepřemýšlet. Ze stěn jsem mechanicky sundával cokoli, co bylo ještě její, ze skříně jsem vyndal všechny své věci a místo nich tam zavřel její.

Svlékl jsem povlečení a hodil to do koše. Vlezl jsem do spacáku, lehl si na zem na koberec a vodou jsem zapil dva Rohypnoly.

Kristýna

Druhý den jsem se bál vrátit do bytu, do ticha, do prázdna, které tam bude ležet v každém koutě. Zašel jsem za Kryštofem. Byl to vlastně jediný kamarád z děčáku, se kterým se dalo mluvit.

„Čau, Filipe,“ řekla s úsměvem mezi dveřmi Kristýna, Kryštofova žena, „on odjel zrovna do Brna.“

„Můžu dál?“ zeptal jsem se a snažil se, aby mi hlas zněl normálně.

„Jasně,“ otevřela dveře dokořán a kousek odstoupila.

„Dík,“ šeptl jsem, když jsem si rozvazoval tkaničky bot.

„Dáš si kafe?“

„Ani ne, donesl jsem víno,“ a postavil jsem flašku na stolek v obýváku. Kristýna odběhla pro skleničky a já se uvelebil v křesle. Zároveň jsem se znovu utvrdil v tom, že nesmím ani náznakem prozradit, co se stalo s Katarínou.

Kolem jedenácti jsem si natáhl slipy, pak kalhoty a triko. Kristýna ještě ležela na gauči a z pod deky jí čouhaly kousky dlouhých hladkých lýtek. Necítil jsem se provinile. Potřeboval jsem tu bolest s Katarínou něčím přehlušit. Opakovat se to nebude, už kvůli Kryštofovi. Některé jistoty však dovedly docela rychle zmizet.

Nohama napřed

Autobus jel pomalu těmi lesy. Na všech zastávkách nastupovaly skupinky lidí. S mdlými obličejí, v černých kabátech, s karafiáty v rukou. Kostel byl zaplněný do posledního místa. A vzduchem už se s předstihem nesly frky do kapesníků, vzlyky a nepříjemná melodie varhan.

Takhle to být mělo. Ve skutečnosti nás bylo jenom jedenáct i s knězem, protože v tom absolutním smutku jsem spletl datum a na parte nechal napsat 4.12., ale pohřeb byl už v pátek. Naštěstí, aspoň že sousedi věděli ten správný den z doslechu. Faráři se lámal hlas. Věděl, že jsme bezvěrci, a tak raději vždycky řekl: „Povstaňte prosím...sedněte si prosím.“ Povídal zbytečně dlouze. Podobnostvím jsem nerozuměl. Jeho řeč prokládaly varhany, což nahánělo husí kůži.

Když jsme konečně vyšli, bylo venku skoro šero, rozzvonil se zvon a průvodek se sunul ke hřbitovu.

„Nohama napřed!“ zrušil ticho hrobník a mou ženu Katarínu spustili do díry. Všichni mi přišli potřást rukou, ale nevnímám jsem je. Zíral jsem tupě a bez myšlenek na protější kopce.

Les

Když sem za pět let přijedu, nenajdu tu vesnici. Místo ní bude obrovská vodní hladina přehrady. Kostelík, protože byl na kopci, zůstal. Ale zpustlý a pomalu zarůstal lesem. Shnilý strop se propadl. Kdo co mohl, ukradl, zbytky maleb se ze zdí slupovaly. Hrob Kataríny jsem ale našel bezpečně, byl jeden z mála, kam ještě někdo občas zašel.

Lubomír Mikisek

Někoho mít

Zapnul si knoflíky u kabátu a sáhl na věšák pro klobouk. Venku bylo sychravo, ale vrátnice podniku byla přetopená, docela se těšil, až po celodenní službě vyjde na čerstvý vzduch a udělá si procházku podvečerním městem, zastaví se v samoobsluze, aby si koupil něco k večeři a pak to vezme oklikou kolem sídliště, trochu si protáhne tělo a v klidu popřemýšlí o problému, který ho v poslední době tak trápil.

„Ty, Vládo,“ řekl prosebně strážný, jenž ho střídal, „nemohl bys za mě vzít v sobotu službu? Máš přece volno, vid?“

„To mám,“ řekl a zastavil se ve dveřích.

„Víš, přijede mi dcera s rodinou a tak bych si je chtěl trochu užít...“

„Ale ovšem...“ odpověděl a usmál se, „když je to takhle, můžeš s tím počítat...“

„Moc ti děkuju a máš to u mě...“

Mávl rukou a vyšel na ulici. Udělal jsem mu radost, pomyslel si a měl z toho příjemný pocit. A potom, mám být sám tady nebo doma, vždyť je to vlastně jedno, uvažoval a vyhrnul si límeček kabátu.

Začalo drobně pršet, ale téměř to nevnímal. Byl tady stále ten problém s tím inzerátem. Odepsal na něj před čtrnácti dny, četl ho v sobotním vydání krajských novin a byly to jen dvě stručné řádky, přemýšlel však o nich na noční směně a pak druhý den sedl a napsal dopis. Tříkrát ho pečlivě přepisoval, aby nakonec stejně poslal tu první variantu, která se mu zdála nejlepší.

Není to tak špatný nápad, myslel si tehdy cestou na poštu, ve třiašedesáti by člověk ještě nemusel zůstat úplně sám, ale teď, když dosud nepřišla žádná odpověď, začínal mít dojem, že provedl přece jenom hloupost. Probíral v duchu všechna slova, která do dopisu napsal a podezíravě hodnotil jejich smysl, z obavy před tím, zdali se nějak nezesměšnil. Na stará kolena začnu dělat takový klukoviny, říkal si při odchodu ze samoobsluhy a zakroutil sám nad sebou hlavou.

Domovní dveře zamkl na dva západy, potom sešel do suterénu a zatímco přijížděl výtah, otevřel poštovní schránku. Účet za telefon, pozvánka na jakousi výroční schůzi a předplacený časopis, no ovšem, co jiného jsem taky mohl čekat? Zavřel schránku a přendal si tašku do druhé ruky.

„To jste vy, pane Moravec..?“ ozvalo se z přízemí.

„Ano,“ odpověděl, „potřebujete něco...?“

„Máte u mě doporučený dopis, nechala ho tady ráno listonoška...“

Udiveně vyšel po schodech, převzal od sousedky podlouhlou obálku, ve zmatku zapomněl na výtah a pomalu krácel nahoru, mučen pochybnostmi a nadějí. V kuchyni položil obálku na stůl, pak uložil nákup do ledničky a postavil vodu na kávu. Do hrnečku dal dvě lžičky čerstvé vonící kávy, pohlédl na obálku, to je poprvé po deseti letech, kdo mi posílá doporučený dopis, kdo mi jen může psát..., zalil kávu vroucí vodou a pak se teprve posadil na židli.

„Vážený pane, děkuji Vám za hezký dopis, který mě opravdu velmi potěšil...“, četl s rostoucím úžasem a mazlil se s každým slovem

úhledně napsaných vět. Narozdíl od inzerátu byl dopis velice podrobný a nebylo nutné číst mezi řádky, našel tu všechno po čem on sám toužil... „ a tak Vám navrhuji osobní setkání před hotelem Bílá růže v sobotu v sedmáct hodin...“, něco tady nebylo v pořádku, v podvědomí mu blesklo hlavou, že tady něco nehraje, ale zatím se konkrétní příčinou nechtěl zabývat... „A poznáte mě podle hnědé kabelky se stříbrnou sponou...“ přečetl si podpis a vzápětí se na okamžik uviděl v tmavomodrém obleku, jak čeká v určenou hodinu na náměstí před hotelem a prohlíží si kolemjdoucí ženy. A pak se zhrozil. Uvědomil si, že celý den bude mít služby za Karla Votavu, proboha, vyděsil se a chvatně obrátil list i obálku, ale zpáteční adresu ani telefon nikde nenašel. Položil dopis na stůl a bezradně se zadíval z okna. Chvilí bojoval s pokušením Karlovi zavolat a svůj slib odvolat, ale nedovedl si představit sám sebe v roli takového prosebníka, ne, to bylo prostě nemožné.

Dlouho uvažoval, hledal přijatelné řešení, pak prolistoval telefonní seznam a hledal její jméno v celém městě i v okolních vesnicích a nakonec se rozhořčil. Bude tam tedy čekat zbytečně, rozhodl se energicky, a je to její vina, měla mi dát také možnost, abych se ke schůzce vyjádřil.

V té chvíli byl odhodlaný, že už se celou záležitostí nebude zabývat a omlouval se sám před sebou, protože si nechtěl připustit, že je vlastně do hloubi duše zklamaný. Zároveň však měl jakýsi nevysvětlitelný pocit vlastního provinění, který ho neustále znepokojoval.

Sobotní směna byla málo obsazená a v podniku byl klid, přinutil se dočíst poslední stránku kapitoly a nemyslet na tu neřešitelnou situaci. Byla neodbytná a stále se mu připomínala, proti své vůli o ní uvažoval i při četbě napínavé detektivky a nyní, ve čtyři hodiny odpoledne zjistil, že vůbec neví, o čem vlastně četl. Znechuceně zavřel knihu, přistoupil k oknu a zamyšleně se díval do ulice. Náhle se mu opět vynořila vzpomínka na zdánlivě bezvýznamnou epizodu z dětství, o níž byl dosud přesvědčen, že změnila celý jeho život.

Kráčel tehdy po náměstí a v náprsní kapse ho hrálo poměrně slušné vysvědčení z posledního roku základní školy, byl konec června a on se cítil nesmírně šťastný, neboť vedle něj šla jeho sestra a z druhé strany Martina, černoooká, štíhlá dívka s dlouhými vlasy. Celý rok jí posílal své básně, dychtil po jejím přátelství a s jakousi bolestivě

rozechvělou touhou se snažil splnit i ta nevyslovená přání, která jí četl v očích.

„Počkejte chvíli, koupím vám zmrzlinu...“ vyhrkl, když procházeli kolem cukrárny, a zatímco dívky stály na chodníku, netrpělivě přešlapoval ve frontě a přitom měl pocit hřejivého uspokojení.

Když přišel na řadu, zděšeně nahmatal v kapse poslední kovovou minci, bylo to neuvěřitelné a na okamžik nebyl schopen pohybu, pak se ale začal spěšně prohledávat a prodavačka za pultem čekala s naplněným kornoutkem v ruce, rezignovaně ho přijal a venku, aniž by zaváhal, ho podal Martině.

Přijala zmrzlinu mlčky a po chvíli položila osudnou otázku. „A Ivaně jsi nekoupil...?“

Styděl se přiznat pravdu a tak pouze zavrtěl hlavou. Pohlédla mu do očí a potom řekla: „Tak ti tedy děkuju...“

A v té jediné větě byl soucit, směsice zklamání a lítosti a on si vzápětí uvědomil, že to znamená konec všem nadějím.

Díval se z okna vrátnice a cítil hlubokou opuštěnost. Zapudil vzpomínku, kterou si nerad přivolával, pomalu přešel k umyvadlu a opláchl si obličej studenou vodou. Potom se osušil ručníkem, vrátil se ke stolu a pohlédl na mlčící telefon. Pojednou s údivem zjistil, že si zoufale přeje někoho mít, komu by mohl alespoň zavolat, ale v celém městě nikdo takový nebyl.

V šest hodin předal službu a vyšel mlčky ven. Chvíli se nedovedl rozhodnout kam vlastně půjde, protože pomyšlení na prázdný byt ho skličovalo, ale potom zamířil do centra města. Několikrát se přistihl, že by se rád zbavil toho nedefinovatelného pocitu viny, už jenom třeba tím, že se půjde podívat na místo schůzky, i přes to hodinové zpoždění, a to poznání ho zmátlo. Vždyť to vůbec nemá žádný smysl, přesvědčoval sám sebe a náhle zatoužil po voňavém doušku silné kávy.

Prostranství před hotelem bylo prázdné, pro jistotu se ještě rozhlédl a pak vstoupil do dveří. Restaurace byla skoro obsazená, pouze u okna byl téměř prázdný stůl. Seděla u něj starší žena a zamyšleně míchala lžičkou kávu. Zamířil k ní a v této chvíli neviděl už nic jiného než volnou židli u stolu. Hořkost z něho spadla, smířil se s tím, že už podruhé v životě něco osudově propásl a ovládl ho silný pocit únavy.

„Čekáte někoho, prosím...?“ zeptal se a ukázal na volnou židli proti ní.

„Teď už ne..,“ odpověděla, „je tu volno...“

Ztěžka usedl, z kapsy vyndal krabičku cigaret a jak ji pokládal na stůl vedle popelníku, koutkem oka zahlédl, že přes opěradlo její židle visí tmavohnědá kabelka se stříbrnou sponou.

Nikola Šubrtová

Obchod s hlasy

Všimla si toho až před Tiffanyem, když tmavá kapka dopadla na jejich bílý chodník a zčervenala. Začala hledat kapesník, ale žádný u sebe neměla. Byla z těch, kterým často teče z nosu krev, ale přesto u sebe nikdy nenesí kapesník. Kapající krev ji natolik zaměstnala, že si muže, který se k ní blížil, všimla až na poslední chvíli. Okamžik to vypadalo, že jí chce nabídnout pomoc, ale pak do ní jen vrazil a spěchal pryč. Prostě si jí nevšiml. Nehledala ten kapesník nijak urputně. a tak už měla kabát značně od krve, ale nezdálo se, že by jí to příliš vadilo. Pak přece jen nahmatala ve vnitřní kapse kousek látky. Aniž pátrala po tom, co je zač, přitiskla si ho k nosu a šla pryč.

Měla pocit, že čas je jen řadou skříněk jedoucích kolem ní po běžícím pásu, a ona nemá co do nich vložit. Velmi ji unavoval ten marný moderní klid i její vlastní zaopatřenost v magické samotě. Šla Prahou proměněnou v couru, co vám na každém kroku nabízí kousek sebe. Její oči klouzaly po reklamních obrazovkách jako pro šikmých plochách, barvy do ní narážely a šustily kolem. Připadala si jako maličká loďka třasu v moři chladu, které je dnes bez lodí pro svou sváteční náladu.

Došla až na Staroměstské náměstí. Zastavila se a civěla na obrovský hologram zrození Páně, který se vznášel nad vlhkou dlažbou. Pastýři Ježíškovi ke kolébce snášeli různé nové zboží a ovce hovořily o svých svetech, které nepoštipou ani božské tělíčko. Josef s Marií skoro repovali o ženách z Happy family, které k vám mohou docházet a vychovávat vaše děti, až vy na to zrovna nebudete mít čas. O kousek vedle na budově, v jejímž přízemí bývala kdysi kavárna, o které jí maminka často vyprávěla, se z velké obrazovky chichotal Santa Claus

a nabízel nejmodernější dětské hračky: medvídky skoro přítulné, roztomilé a nezničitelné krmením a hrami.

Bylo jí smutno. Představovala si, že je malá holčička, co dostala takového medvídku k Vánocům. Tedy jako div se z něj nepotentočkuje radostí, krmí ho a docela oprávněně se o něho stará a strachuje, aby nebyl od bláta a tak, až jí jednou upadne, třeba když přechází s rodiči ulici, a rozválcuje ho děsně velký nákladák, a ona je vám z toho vážně nešťastná, načež zjistí, že ten stupidní medvěd je nesmrtelný a omyvatelný a bůhví co ještě. Bylo jí z toho nanic.

Chtěla si zakouřit, ale protože to bylo už přes pět let venku zakázané, zalezla do podchodu a teprve potom si zapálila, protože si z nosu sundala ten hadřík. Teprve teď si všimla, že je to dečka, kterou kdysi vyšila její maminka. Přemýšlela, kde se tam vzala, pak jí došlo, že ji tam maminka asi před lety zapomněla. Její maminka totiž nosila ten kabát, když byla asi tak stará jako ona. Jí se hrozně líbil a pořád o něj škemrala, a taky že ho dostala. Takové kabáty se už ani nevyráběly. Na té dečce stálo: „Felixovi, který se usmívá víc pravým koutkem pusy než levým“. Vyšila to, když byla ještě na škole, ale nikdy mu to nedala. V té době si už spolu tak docela nerozuměli. Její maminka měla pocit, že Felix nebere dost vážně svou budoucnost a tak dále. Chodili spolu ještě nějaký čas, ale pak se rozešli a ona si vzala Juliina otce a usadila se a vůbec. Felix se od té doby docela změnil. Napadlo ji, že by mu tu dečku mohla dát až k němu dnes půjde, ale rozhodla se, že to neudělá. Předně byla dost od krve, a navíc by ho to tak jako tak jen bolelo. Schovala ji do kapsy. Krev už jí vůbec netekla.

Felix žil už dlouho sám a měl obchod se vzorky lidského hlasu. Lidé k němu chodili a mluvili nesmysly, jedno jaké, za což dostávali zaplacené. Za pětiminutový záznam vlastního hlasu v různých emocionálních polohách jste dostali až tisíc jednotek. Takové vzorky se používaly jednak pro roboty do domácnosti, ale zejména pro roboty společníky, neboť posledním trendem ve vývoji strojů se stalo polidšťování. Byla si jistá, že Felix bude ve svém obchodě, protože, ačkoli většina vlastníků svoje obchody řídila z domova přes síť, Felix si ty svoje raději hlídal sám. Dokouřila a vydala se směrem k jeho obchodu.

Dřív, když chodívala s maminkou na vánoční procházku, dívala se do oken lidí, do jejich štědrých večerů. Jednou, když se už vracely

domů, zahlédla v okně malého chlapečka. Vypadal v tom světle moc zvláště. Zastavila se a dívala se na něj a on se díval na ni, až si všimla, že drží v ruce holubici. Pak ji maminka odtáhla za ruku pryč, hrozně daleko. Teď, když na to myslela, nebyla si jistá, jestli se jí to jenom nezdálo. Dnes se už do ničích oken nemohla dívat, protože většina oken v přízemí byla pronajata pro reklamní účely, a tak pozorovala odlesky všech těch reklamních světel na dlažbě. Už dlouho na Vánoce nebyl sních.

K Felixovi to nebylo daleko. Asi deset minut. Chvilí stála tiše před vchodem do jeho obchodu a pak řekla: „Vejit“ a svůj osobní kód. Stěna se otevřela a ona vešla. Elektronický hlas ji pozdravil a pogrataloval jí k rozhodnutí prodat svůj hlas. Nemýlila se, Felix seděl u počítače a pracoval.

„Ahoj, Felixi.“ Co maminka umřela, začalo ho oslovovat křestním jménem.

Zvednul hlavu a jak ji uviděl, skoro se usmál.

„Myško...“ Říkal jí „Myško“ co její maminka umřela. Trochu posmutněl (i když by to nikdy nedal na sobě znát), protože vždycky když ji viděl, vzpomněl si na její matku. Miloval ji. A Myšku miloval jako dceru, i kdy z ní byl tak moc smutný. Připomínala mu i to, jaký byl dřív a připomínala mu, že už se nic z toho nemůže vrátit.

„Dlouhos‘tu nebyla.“

„Teď jsem tady.“

„Jsem rád, žeš‘přišla.“

„Já taky,“ lhala. Měla ho tolik ráda, mnohem raději než vlastního otce, a přesto to byla lež.

Nikdy za ním nechodila do jeho obchodu a teď, když tu byla a dívala se na něj, jakoby z něj cítila ten chlad, který ho den ode dne víc vykousával. Chlad, který ji všude pronásledoval.

„Posaď se.“ Přišla blíž a sedla si.

„Jak se máš? Jak ti to jde ve škole?“ Chtěl se jí zeptat na všechno jiné než na tohle, ale věděl, že by neměl odvahu cokoli z toho poslouchat.

„Dobře.“ Před týdnem ze školy odešla.

„A co tvoje obchody?“

„Taky tak.“ To byla pravda, ale nedokázal do hlasu, když to říkal, přivléct ani trochu radosti, ačkoli byl vlastně přes hlasy odborníků.

„Felixi, proč nejsi s někým...víš, jak to myslím...proč s někým nejsi, když je Štědrej večer?“

„Jsem přece s tebou.“

„A co kdybych nepřišla?“

„Stejně bych byl s tebou.“

„Nechceš si jít někam sednout na kafe nebo tak, někde bude určitě otevřeno.“

„To nejde. To nemůžu. Víš, obchod by mohli..., víš, spoléhali by na to, že na Štědrý den tu nikdo nebude a mohli by se pokusit...promiň, nejde to.“

„To nic. Už půjdu. Chtěla jsem tě jenom vidět.“ Vstala.

„Co budeš dělat?“ zeptal se rychle, aby ji zadržel.

„Půjdu domů, čeká na mě Jindra.“

„Tak on je s tebou, tak přece jen není tak...“

„Chce se se mnou vyspat.“

Felix otevřel razantně pusku, ale pak se zarazil a jakoby mu v tváři něco odumřelo.... „Alespoň nejsi sama.“

‘Ne, dokud mám tebe,’ pomyslela si a políbila ho na čelo.

Vstal a objal ji.

Když vyšla na ulici, sněžilo. Dívala se, jak ten sníh padá skrze reklamní hologram představující Felixe, jak nabízí každému kolemjdoucímu potenciálnímu zákazníkovi výhody prodeje hlasu. Chvíli si představovala, jak tam tak sedí ve svém obchodě a sněží skrze něho, pak odešla.

LITERÁRNÍ VYSOČINA JAKO POKUS O KOMUNIKACI.

Je zajímavé, že čím více informací doléhá k našemu sluchu, tím méně nás tyto informace oslovují. Není to pouhá nahluchlost z jejich přemíry. Působí zde i zpochybnění v samém důvodu proč je přijmout. Vždyť málokterá z informací je skutečným oslovením a výzvou k dialogu. Málokterá s námi počítá jako s partnery v té úžasné a krásné skladbě, kterou je život. Možná náš svět stojí na zásadním rozcestí. Možná existuje něco jako ekologie myšlení, v které jsou necitlivé a sebesoustředné zásahy v komunikaci ještě nebezpečnější než necitlivost v oblastech reálné krajiny.

Dovolil bych si dokonce drze tvrdit, že rozkolísání myšlenek a zpochybnění hodnot stojí za většinou problémů současného světa..

Mluvím-li tedy o literární vysočině, chci především představit pohled na neustále obnovovaný pokus o sdílnost. Uvědomuji si, že je mnoho festivalů, literárních soutěží, salonů, sborníků a časopisů, které se snaží objevit nové konstrukce, záblesky nezměřitelné geniality, nové superstar na literárním nebi. Nic proti těmto snahám. V případě literární vysočiny chci však tento trend odsunout poněkud do pozadí a upřednostnit srozumitelnost výpovědi,

řemeslnou poctivost, vtip a příběh. Uvědomuji si totiž, že naše činnost bude probíhat více mezi autorem a posluchačem, než mezi autorem a čtenářem. Někomu se může zdát tento rozdíl nepodstatný, mohu vás však ujistit, že čtvrt hodina emočně nedesifrovatelného čtení může znechutit posluchače více, než dvě stě stran knihy, ke kterým se může s rozpaky vracet. Proto tedy sdílnost, neboť sdílení by mělo být sdíleno.

Náplň pořádaných večerů není jediným cílem, o který usilujeme. Budeme pokračovat, a v tomto smyslu bylo již mnohé vykonáno, i v utváření přehlednosti akcí, které se odehrávají jinde a jinak. Máme zájem o spolupráci či výměnu informací se všemi, kteří chtějí přispět k tvorbě prostředí, které respektuje skutečné autority, které uznává stejně jako ve sportu místní soutěživost talentu až po prvotní výstupy, a kteří, překonávající vlastní ješitnost, chtějí hledat a nacházet uplatnění dle skutečné váhy svého přínosu do obrazu světa, který je našim domovem.

Petr Musílek

PŘEHLED AKCÍ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ

QUO VADIS!

2001

1/01 První blok „Dílna Vysočiny „

3/01 Druhý blok „Dílna Vysočiny“

5/01 Městské muzeum Chotěboř - uvedení výstav M.Paráka a L.Váška

6/01 Třetí blok „Dílna Vysočiny“

9/01 Městské muzeum Chotěboř, vernisáž výstavy Z.Ryka

Den otevřených dveří Chotěboř - Atelier M.Paráka

10/01 Založení východočeského střediska Obce spisovatelů
Olomouc – divadlo Hořící dům

Literární večer /P.Musílek, L.Macháček/

12/01 Valná hromada o.s. „QUO VADIS! „

Autorský večer L. Macháčka – ZUŠ Chotěboř

Po všechny měsíce mimo prázdnin vychází stránka Klubu AUT
/vracet míč do hry, chotěbořské Echo/.

2002

1/02 Vyhlášeno pátrání po neznámých autorech

3/02 Příspěvek v knize B.Čelovského „Konec českého tisku“

5/02 Valná hromada o.s. „QUO VADIS!“

6/02 Divadlo Exil Pardubice – literární večer

7/02 Účast na Euroconu /organizace výstav/

Literární večer 3x / Acylpyrin Hysteps, skupina Pardubice

Písničkové texty pro divadlo Úsměv. CD

9/02 Setkání autorů pod názvem Společná zodpovědnost

10/02 Vychází sborník „ Oko srdce“ z pátrání po neznámých
autorech

11/02 Vánoční regionální setkání v Krátech. Čtení veršů.

12/02 Literární večer v Kavárně U notáře v Havlíčkově Brodě

Účast na vánočním Avalconu v Chotěboři

Po všechny měsíce mimo prázdnin vychází stránka klubu AUT
/vracet míč do hry/

2003

1/03 Jednání s Obcí spisovatelů o záštitě pro FLV

předání 27 čísel samizdatového časopisu „Sondy“ do užívání
knihovny Libri prohibiti

Organizace pohřbu člena sdružení malíře M.Paráka

Chotěboř ZUŠ - O životě, literatuře a světě – P. Musílek

2/03 Chotěboř ZUŠ - Cesta po Maroku – V. Tuček

3/03 Chotěboř ZUŠ - Blízký vesmír – P. Koten

4/03 Chotěboř ZUŠ - Kniha jako výzva... - F. Vrbenská

5/03 Chotěboř ZUŠ - O přípravách festivalu – P. Musílek

Sborník „ Tady a teď „ - Východočeské středisko OS

6/03 Divadlo Exil Pardubice – literární večer

6/03 Vyhodnocení soutěže „ Literární Vysočina „

7/03 Literární festival – 4. – 6. července

Konference o informacích

Literární stránka v novinách Vysočina

Literární odpoledne ve Štaflově chalupě Havlíčkův Brod /

8/03 Slatiňany „Kavárnička“ literární večer /Musílek/

Literární stránka v novinách Vysočina

9/03 Praha „Literární kavárna Obratník“ Literární večer /Šimůnková,
Veselý, Musílek/

ZUŠ Chotěboř - „ Medaile za vytrvalost“ /Musílek/

10/03 Otevření www stránek Literární Vysočina a stánek Literární
festival. Čtvrtý blok „Dílň Vysočiny,,

Účast na hodnocení soutěže „Proseč Terézy Novákové“. Vyhlášení a
diskuse s autory / Harák, Krečmer, Musílek/

Městská knihovna Chotěboř - literární večer /Harák, Urbanová,
Musílek/

Kontaktní návštěva na Literární soutěži v Čáslavi

Příspěvek ve sborníku z pořadu „Večer přiměřených depresí,,
Kavárna Obratník

Havlíčkův Brod - příspěvek na konferenci o J.Haškovi /Mu

Podzimní knižní trhy v HB - stánek Literární Vysočiny

ZUŠ Chotěboř „ Co dělá slunce „ Zora Šimůnková a Marcel Kříž
literární večer s písničkami.

11/03 Praha - symposium Kultura a společnost – společnost a
kultura/Musílek,diskusní příspěvek/

Valná hromada o.s. QUO VADIS?

ZUŠ Chotěboř Velké prádlo – Ivana Měkotová, I

12/03 Obratník Praha /Musílek, Šimůnková, Veselý/

Vizitka Literární Vysočiny na pořadu čáslavského klubu

Vyhlášení literární soutěže k festivalu 2004

Literární večer, katedra Č.J Ústí nad Labem / Musílek/

Literární večer ZUŠ Chotěboř – Ivo Harák

Každý měsíc stránka klubu AUT

2004

01/04 ZUŠ – Pavel Koten „ Vzdálený vesmír „, 30.1.

02/04 Čítárna u čerta Praha – Acylpyrinovy pohádky

ZUŠ – Petr Musílek „ Kdo nemá čas ...“, 27.2.

03/04 uzávěrka soutěže „ Literární Vysočina 2004,,

ZUŠ – Vladka Kopczyková „ Dva světy „ 26.3. /host večera Pavel Dobeš/
04/04 ZUŠ - František Uher „ Zločiny přesčas „
05/04 Jičínské poetické jaro – setkání lit. spolků 21. – 23.5.
ZUŠ - Pavel Lutner – Marcel Kříž „Písničky“ 28. 5.
Symposium o metafoře, Teologická fakulta Jihočeské univerzity
06/04 Městské Muzeum – Miloš Pečínka „pořad k 80 výročí narození „ 16.6.
Miloš Pečínka - 3x pořad pro školy 17.6.
ZUŠ „ Předfestivalové setkání“ 25.6.
Vystoupení pro tělesně postižené, JUNIOR Chotěboř
07/04 ZUŠ – 2.- 8. července výstavy Festivalu Fantazie
9. – 11. července festival „Literární Vysočina“
08/04 Krátká ul. Chotěboř – Literární potlach /setkání autorů a pořadatelů festivalu/
Horní Bradlo – Vystoupení pro tělesně postižené
Zprostředkování a účast při křtu knihy „Ignáta Herrmanna.
Slatiňany, účast při literárním večeru, propagace akcí na Podzimním knižním trhu v Havlíčkově Brodě.
Třídenní československé setkání literárních klubů „ Martinská poetická jeseň.“
návrh československé informační internetové konference.
Olomouc – převzetí „Evropanských slovníků myšlenek
/paní Hana Ševčíková, vydavatel Action 365 /
ZUŠ Chotěboř – Musílek, Urbanová, Lutner
V pořadu „ Vzpomínka na festival „
10/04 Schůzka střediska Obce spisovatelů Pardubice
Účast při vyhlášení lit. soutěže Čáslav.
Vystoupení ve Svatém Kříži u Havl.Brodu
Literární Vysočiny na Havlíčkobrodském knižním trhu
ZUŠ večer poezie Lýdie Romanská Ostrava
11/04 Poetická kavárna „Obratník“ Praha, /Musílek/
12/04 Předvánoční čtení v pořadu pro tělesně postižené.
12/04 Pořad Literární vysočiny v Brně (10.12)
Autoři : Petr Musílek, Taťána Kuxová
12/04 Předvánoční setkání klubu AUT

2005

1/05 Václav Pravda - Jihoafrická republika. Současnost a budoucnost.

Sál ZUŠ Chotěboř / přednáška /

2/05 Zora Šimůnková - Muška jenom zlatá ZUŠ Chotěboř

2/05 Křesadlo B. Trávníček. P. Musílek

Pořad pro Fokus Vysočina Radnice Havlíčkův Brod

2/05 Laskavý večer Zdeňka Jiráska

ZUŠ Chotěboř /autorský pořad/

3/05 Pavel Koten - O rok starší vesmír. ZUŠ Chotěboř

3/05 Samizdat v minulosti a současnosti. Univerzita J.E.Purkyně Ústí nad Labem. Petr Musílek /přednáška/

4/05 Věci našeho života. Petr Musílek Ostrava

4/05 Repríza Frýdek Místek. Režie Jan Kukuczka st.

4/05 Moravskoslezská knihovna Brno

Návrat autorit a bezpečný svět. /přednáška/

4/05 Předvečer čarodějnic – literární pořad

Petr Musílek, Beno Trávníček ZUŠ Chotěboř

5/05 Autorský večer Zory Šimůnkové

/F.Baďura, P.Musílek, S. Minajev/ Unijazz Praha

5/05 Každé ráno vyjde slunce

Z.Šimůnková, F.Baďura, P.Musílek ZUŠ Chotěboř

7/05 Třetí ročník festivalu Literární Vysočina

Literární Vysočina 8. – 10.7. 2005

Program festivalu v Chotěboři

Změna programu vyhrazena www.literarni.vysocina.cz

Záštitu nad letošním ročníkem LV má výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu PS Parlamentu ČR a místopředseda Senátu Petr Pithart .

PÁTEK 8.července

16,00 Hrají písničkáři P. Lutner a B. Trávníček

16,45 Zahájení festivalu za účasti organizátorů a hostů

17,00- 17.30 Představení sborníku z dosavadních ročníků LV, vydaného na CD

17.30 – 18.30 přestávka

18.30 – 19.30 básník Jiří Kuběna – pořad z tvorby

19,30 vystoupení písničkáře a kouzelníka Paula Merilda/písničky a kouzla/, s vizitkami hostů festivalu.

SOBOTA 9.července

8,30 Pavel Lutner – písničky pro dobré ráno ZUŠ

9,00 zasedací sál MÚ Chotěboř

Literární brak - přednáška kritika a publicisty Pavla Janačka, spojená s besedou a křtem stejnojmenné knihy

9,45 křest dosud vyšlých svazků Korespondence B.Němcové plus divadelní dramaturgie tzv.“nejkrásnějšího dopisu BN“ /hraje Monika Zátková, režie František Baďura/. Úvodní slovo dr.Jaroslava Janáčková.

10,45 - 12.00 Kulatý stůl za účasti zástupců Obce spisovatelů, literárních klubů, spolků a hostů festivalu

12,00 – 13,30 p ř e s t á v k a

Odpolední a večerní program pokračuje v sále ZUŠ

13,30 Miroslav Koupil – pohybová poezie

14,00 Radek Meluzín čte svoje povídky.

14,45 Slova, která jsou slyšet – volné autorské čtení přihlášených zájemců plus představení LK Pegas Mělník, LK P.Bezruč, LKNB Čáslav.

16,30 Stepní vlk. Překladatel a germanista V.Slezák čte ze svého překladu stejnojmenného románu H.Hesseho. Hudební doprovod Zbyňka Šolcová – harfa.

17,00 koncert písničkáře Petra Sedláčka.

17,30 Múza. Divadelní koláž z povídek Z.Šimůnkové. Hrají: M.Zátková, T.Mastik, V.Slezák. Režie a dramaturgie F.Baďura.

18,00 – 19,00 p ř e s t á v k a

19,00 Divadlo Refektář uvádí pásmo z textů Petra Musíla ze sbírek Amorena a Cesta k šípku

19,45 vyhlášení výsledků soutěže festivalu a předání cen.

Hudební doprovod Zbyňka Šolcová - harfa.

20,30 Koncert pro Múzy – pro inspiraci a potěšení hraje Petr Sedláček a kapela Pilgrim Pimple.

NEDĚLE 10.července

9,15 Literární kluby se představují: ASON Klub Plzeň a kulturní magazín TOTEM.cz.

10.30 Slova, která jsou slyšet – další část maratону autorského čtení.

11,30 ukončení oficiální části festivalu, vyhlášení soutěže pro rok 2006 a propagace akcí Literární vysočiny

Program 2.scény – sobota 9.července ZŠ Buttulova

9.30 Začínáme písničkou

10,00 Volné autorské čtení. Moderovaný pořad

11.30 Radek Meluzín čte svoje povídky

12.00 – 14.00 přestávka

15,00 POHÁDKA DOBROPŘEJ. Účinkují: V.Slezák, Tomáš Mastik, Monika Začková, Jan Zítka, František Baďura. Dramaturgie a režie: František Baďura.

16.00 - 17.45

ADA uvádí: Miroslav Kantek. Autor přednáší vlastní tvorbu. Dále účinkují Ondřej Kraus a členové DS Refektář

17.45 – 19.00 přestávka, občerstvení

19.00 – Pokračování na první scéně / ZUŠ /

LITERÁRNÍ VYSOČINA 2005 POEZIE

Miloš Vihan

Co mám rád

Nemám rád, když se zármutek
přespříliš prezentuje,
když do světa se zas a zas
hlasitě vytrubuje,
vždycky mě přitom napadne,
zda není příval pláče
jen srdceryvným divadlem,
cíleným trikem hráče.

Necítím chuť se radovat,
když mocní slavit velí
a do nohsledů kolkolem
v tu chvíli jak když střelí,
hned způsobně se radují
a bujaře se baví,
svůj úsměv s hubou nakřivo
na obdiv všude staví.

Já mám rád lidi hloubavé,
co občas stranou stojí,
snad nechtějí se předvádět
jak děvka podobojí,
úsměv však uměj dávat dál,
úsměv a pohlazení,
i tehdy, když jim samotným
do smíchu příliš není.

Raduj se, milá, z malých věcí

Raduj se, milá, z malých věcí,
velkých je jako šafránu,
i malá radost plochy třecí

vytěsni někam před bránu,

kterou se jinak smutek dere
do komnaty tvých všedních dnů
a naději i úsměv bere
z tvých kdysi prozářených snů.

Raduj se, milá, z malých věcí,
těch máme kolem dost a dost,
a život přestane být klecí,
v níž vládne chmurná mrzutost

stane se zase loukou v květu,
po níž tak překrásné je jít,
písničkou, tancem po parketu
a číší, z níž zas chutná pít..

Kdyby stěny ...

Kdyby stěny měly uši,
tak by si je zacpávaly,
kdyby stěny měly ústa,
bezmocnou by zlobou řvaly,
kdyby stěny měly oči,
byly by v nich slzy vzteku
nad tím svinstvem, co lze páchat
v jejich skrytu na člověku.

Kdyby lidi měli zdání,
jak je snadné za nos vodit,
pro veřejnost pousmání,
hned někoho stranou shodit,
pomlouvat a intrikovat,
temné klany uzavírat,
kdyby lidé pravdu znali,
to by nestačili zírat,

kolik velkých sympatáků,

příkladného vychování,
ničemných je darebáků,
když je čtyři stěny chrání,
kolik oslnivých řečí,
jež jim z úst tak lehce plynou,
prázdnými jsou jenom kecy,
moci chtivou , slizkou slinou.

Napsal jsem básničku na pivní tácek

Napsal jsem básničku na pivní tácek
za ryku pijáků v hospodském šumu,
chtělaš mi za ní dát tenkrát pár facek
a já bych za tebe šoup i pět rumů.

Praho

Vyrost jsem, Praho, na okraji,
jak mnozí dodnes vyrůstají,
neznal jsem střed Tvůj každodenně,
jen občas, spíš však ještě méně,

Tvé krásy nic mi neříkaly,
jakoby z dálky doléhaly,
neměl jsem, vlastně, ani zdání,
jaké že skvosty zdi Tvé chrání.

Leč směl jsem vedle Tebe žít
a pad' jsem do Tvých jemných sítí,
přes pasti chrámů, zahrad, holek,
stáhlas mě k sobě za podolek,

uličkou hospod, skrytých koutů,
dalaš mi hlavu do chomoutu
a já jsem věděl, zčista jasna,
jaká jsi, Praho, holka krásná.

Našel jsem písničku u silnice

Našel jsem písničku u silnice,

zapadlá byla tam u krajnice,
ukrytá v letité vrstvě prachu,
jakoby volala: „Tu jsem, brachu!“

Našel jsem písničku na silnici,
zved jsem ji nahoru, zapadlici,
zved jsem ji, oprášil, vložil na rty,
zárodek dvoučlenné stvořil party.

Našel jsem kámošku u silnice,
na cesty, do deště, do pranice,
ve dvou se táhne líp, to je známé,
tu mrchu samotu vynecháme.

Našel jsem kámošku do života,
snáze to ubíhá, když je nota,
našel jsem kámošku na silnici,
bez ní bych jistě byl na palici.

Magdaléna Rysová

Korálky

neuměla sůl vápenatou
a znala jedinou sílu
přitažlivou
chodba vlála za tou
dívou co
život si čmárala z taháku
za gymplem stála pro dva šluky
v parku svedla všechny kluky
a učitele těláku
korálky cinkala
o kolena
vlasy si česala větrem
nechápala rovnice s parametrem
a hezky se smála
nedotčená

Nemilované

pro lásku snadno k dostání
si děvy češou klín
sčítají letní zklamání
na šňůrce z jeřabin
trhají lístky na směny
před spaním do košile
stírají svoje proměny
a nemilují milé

dnes jim uschly konvalinky
opouštějíce své omyly
si malovaly pokání

palcem rozmazaly šminky
a s létem smutně dožily
na lásku snadno k dostání

Vinobraní

víno
se koulí do úst jak do důlku
kuličky sčítáme do šátku
na půlku
sem jedna tam jedna
hromádka
bezedná sklenka je přesladká
za podzim za lásku za žití
jsme sebou tak trochu opití

Růži

rosteš a kveteš
a vadneš a schneš
jako každěj normální
plevel
to mi holka řekni
co na tobě ti blázni vidí
radix kambium perigon

a sem tam nějakej ten trn
láška něžnost romantika
prosím tě co je zrovna na tobě
romantickýckýho
tak se tam tak blbě netvař
a radši mi řekni
kdy už tě kdo
sakra konečně jednou
utrhne
taky mně

Nepoznané pravdy

kdybychom dali na všechny rady
babiček, pošťaček, strýců a tet
kdybychom hloupé chyby a pády
si nedávali na účet
pak
nač se vyvarovat chybám, které jsme nedělali
nač zmoudřet, když jsme neztratili rozum
nač nevěřit slovům, když jsme nepoznali lež
nač věřit, že nelžou nepoznané pravdy

Chudobky

vy kvítky prosté
kvítky sedmi krás
vás
na louku chodí krásť
malí kluci pro radost té
či oné dívce
vy kvítky smutné
kvítky plné něhy
už pryč jsou dávno
loňské sněhy
dneska vás překročí
pro růže krvavé a
krásu pro oči a
listy nesnází

vy kvítky bez trnů
od vás jak tažní ptáci
lidé odchází
a zase se vrací

Jiří Karban

Záznam roku

Leden
zbytky loňského bláta
v brázdách podrážek
drží se
nepatrná hmotnost
táhne dolů tunovou silou
už nejde začít od nuly
jsem s tím nákladem
zdánlivě vyrovnán
a neupadnu snad
když tvoří se led a závěje
chytám se madla naděje

Únor
potí se voňavky
obecní ples
hopsasa hejsasa
včera i dnes
parket se kácí
smetánka zvrací
tralala lalala
blízko je les
chcípnul tu pes

Březen
zapálím oheň
na poli za městem
pomohu slunci
ohřát hlínu

je to dobrý způsob
jak zahnat tíseň

Duben
dva kocouři na terase
nahřívají kožichy
čeká je výprava
čeká je boj
kocouři lotři lenoší
a chvíli to ještě potrvá
než vyladí se
správná teplota
pro ostrý start
vývozců života

Květen
sedmnáctého se narodím
v Kolíně
v místnosti zelených dlaždic
odstříhnout
omýt
označit
zařadit
a venku bude pršet
celou dobu
co mě povezou domů
v mámině náruči
táta a moskvič
s porouchaným topením

Červen
senioři sají
další sud piva
těžko odhadnout
kolik jim ještě
zbývá

Červenec

dívám se mrakům do výstřihů
mám plné oči
už nevejde se do nich
žádná hrůza
ani zrnko zoufalství
dívám se mrakům do výstřihů
a ještě něco si užiju
než nás to třeba
všechny spláchne
anebo vyhodí
do vzduchu
dívám se
s nohama na suchu

Srpen

houby najdu
na samém kraji
vrátím se veselý
vrátím se zdravý

Září

babí pohlazení
ještě na moment
spustí starý film
lásku přetaženou z léta
to chvění a strach
ale přesto létám
kousek nad hlavou
poslední chmýří
vznáší se
kostlivcova hnáta

Říjen

dribluje víchř
s rezavými listy
od sochy státníka

slova se odrážejí
dva jevy nezávislé
neruší se
míjejí se

Listopad
tak vidíš...
synové a klony
starých brachů
následníci zpoceného tesilu
výrobců strachu
teď!
v pohodě - v gala
parfémy žvástů
jen dál
kamuflež pachu
pekelného grilu
i když ne zcela úspěšná
vodka a síra
totiž
mají přesilu

Prosinec
zase mě dostanou
do tance do letu
červené kožichy
rolničky botičky
zašlapou podstatu
zase mě dostanou
kýče a písničky
podlehnu náletu
a zblblý (až pacient)
půjdu se utopit
do vany
plné
bramborového salátu

PRÓZA

Soňa Harasimová

Barvičky

Únor 2005

Za půl hodiny se rozední.

Stačí položit ucho na podlahu. Z chodby se ozývá dunění kolejnic, syčení páry a do pokoje vjíždí vozík s človíčkem.

„Tak, maminko, zase to zkusíme.“ Světle modrá rozsvítila světlo a zaparkovala vozíček u postele. Vymula piraňku z tepla a broukání se změnilo v nevrlý a podrážděný zvuk.

„Nejprve ji zvážíme, ať víte, kolik vypije. Pohodlně se usadte a já vám ji přiložím.“ Piraňka hledá, hledá a nenachází. „Nějak nám to nejde, ale nebojte se, přijdeme, jak na to.“ Uchopila zdroj a formuje jej. „Znovu to zkusíme, no tak, broučínku, hledej, jsi u maminky...“ Opět marný pokus. Piraňka mává rukama jak signalista na letadlové lodi, zuřivě sebou mele a otáčí hlavičku všemi směry. „Tak a ještě jednou, musíme se snažit.“ Výtka patří oběma stranám. Světle modrá znovu formuje sval do tvaru, který připomíná sněhuláka. „Tak, a teď!!!“ Vrazila piraňce patvar do pusy a ta se zakousla. „No vidíte, už saje,“ zajásala a odstoupila od postele.

Piraňka nevnímá okolí a soustředí se na jedinou, životně důležitou činnost. Šestkrát potáhnout a tři výdechy, sedmkrát potáhnout a tři výdechy a znovu šestkrát a třikrát. Hltá tak urputně, že když se začne dusit, z nosu jí vylézají bílé bublinky.

„Bolí vás to? To chce čas a cvik, brzy si zvyknete,“ říká povzbudivě světle modrá. „Až malá dopije, musí si odříhnout, jinak bude blinkat. Pak jí můžete dát jen tak poňuňat, aby usnula. Pěkně vám to jde, za chvíli se přijdu podívat, jak pokračujete.“

Tmavě modré také končí noční služba. Nad ránem ještě stihne rozdat teploměry. „Ukažte, já vám s tím pomůžu,“ a zasunula teploměr za košili.

Piraňka dopila, odvalila se a slastně oddychuje. Čeká se na obřad odříhnutí, místo toho se rovnou poblinkala. Nastupuje utěšování a houpání.

Pomalou svítá a tmavě modrá si přišla vyzvednout upoceny teploměr.

Vystřídaly se směny.

Čerstvá světle modrá vtrhla do pokoje a zhasla světlo. Vybírá piraňku z jejího teplíčka a pokládá ji na přebalovací pult. „Tak, rozbalte si miminko, podíváme se na ni.“ Otevřela složky s jejím jménem a píše si: „Položte ji na váhu. No, moc nám nepřibývá. Vážíte ji poctivě? Kolik vypije? Tak, to máme dvacet deka, třicet pět, třicet, pěkně si to zapisujete, no, dobře. Ale neplač, děvenko, už to bude. Pupeční pahýl budou stříhat až zítra. Ještě jí změřím teplotu.“ Vsunula teploměr do zadečku a křik se trojnásobil. „Dobré je to, můžete si ji zabalit.“

Piraňka je celá rudá od pláče a třese se, je obtížné ji uklidnit. Stále pokračuje houpání a utěšování, proložené blinkáním.

Přichází doktorka: „Dobry den. Jak vidim, daří se vám dobre... Tak, lehněte si, já se na vás podívám. No, je to v pořádku, krásně se nám to hojí. Na shledanou.“

Vozíček u postele ztichl. Piraňka se protáhla, našpulila kachničku, mávla neskutečně dlouhými řasami a konečně usnula.

Do pokoje vpadl oranžový tajfun. „Tak, maminko, a do sprchy!!! Tady máte čistou košili. Já vám mezitím spravím postel. Dnes je velká vizita, takže tu bude pořádek!!!“ Pečlivě uklízí noční stolek. „Ty hodinky, mobil a tatranku si dáte do šuplíku. Skleničku na tácek! Kde je druhá sklenička? Na stole? Patří na tácek! Vy máte ještě tolik čaje? Máte své pití? Ne? Ale to musíte všechno vypít! Ano, celou konvici za den! A kdyby vám došla, dostanete novou.“

Zelená přináší snídani. „Dnes máte vánočku a bílou kávu. Máte ji ráda? Tak já vám přinesu ještě jeden hrnek.“

Na chodbě opět duní vozík. Tentokrát je to fialová s kbelíkem vody a s plochým mopem na teleskopické tyči. Beze slova vytřela pokoj a sprchu se záchodem.

Barvičky se střídají jak na kole štěstí, každá má svůj veledůležitý úkol, který je třeba splnit co nejlépe a nejrychleji.

Vrací se světle modrá s dětskou lékařkou: „Rozbalte miminko a položte jej na pult, paní doktorka si ho prohlédne.“

Znovu probuzená piraňka dává najevo, jak moc se jí nelíbí měření, vážení a všechno to obtěžování.

„No, to se nedá nic dělat, že zrovna usnula. Bude to jen chvilka a zase bude spát,“ prohodila suše světle modrá.

„Zdá se mi trochu nažloutlá,“ otočila se k ní lékařka.

Světle modrá se podívala do papírů: „Je to na hraně, ale můžeme ji změřit.“ Přitiskla piraňce na čelo přístroj podobný tiskacím kleštím na cenovky a po chvíli řevu nahlásila: „Je to v normě.“ Zakroutila hlavou: „Ne, IQ se tím měřit nedá, ale bude určitě pěkná po tatínkovi a chytrá po mamince,“ a poprvé se zasmála.

„Dceru vám odvezeme, budeme jí brát krev z patičky. Výsledky přijdou za týden do ordinace vaší obvodní lékařky,“ vysvětluje dětská.

Tmavě modrá přispěchala se svou troškou do mlýna: „Budete chtít injekci od bolesti teď nebo až kolem oběda?“ vyptává se. „Tak dobře, já vám ji přinesu.“

„Zabalte si miminko,“ prikazuje světle modrá. „Nebojte se, brzy usne.“ Piraňka je v teple a odjíždí směr vyšetřovna.

Tmavě modrá přichází píchnout injekci a při té příležitosti nakoukla do konvice s čajem. „Říkali mi, že málo pijete! Taková velká a vůbec neposlouchá. Že vám dám na zadek!!!“ Pohrozila prstem. „To už vám hodně dlouho nikdo neslabil, co?“

I použité prádlo je pečlivě děleno podle barev odpovědnosti. Zelená v tom má jasno. Dětské košilky a kabátky hází do jednoho pytle a dospělé noční košile, ručníky a prostěradla do druhého.

Chvilí po ní přišla šedá dokončit úklid, který po ránu lehce nastínila oranžová. „To je počasí, co?“ stěžuje si, „takový nečas, v noci dokonce sněžilo. A já jsem už chtěla udělat něco na zahrádce.“ Utírá váhu, přebalovací pult, stůl a parapet, běhá s prachovkou po pokoji a stírá neviditelný prach z druhé prázdné postele.

Oranžová vichřice se tentokrát přihnala s táckem, na kterém jsou skleničky od přesnídávek. „Máte nějaké odstříkané mléko? NE? Doufám, že to nevytváříte do umyvadla! Každá kapka je dobrá. Kdybyste něco měla, tak přímo naproti vašemu pokoji je stůl. Nahoře jsou prázdné sterilní lahvičky, mléko dávejte dolů pod ně, na poličku.“ Konečně přichází tak dlouho očekávaná extraliga - men in white - a lékařka představuje: „Pane primáři, pacientka Marcela Novotná, včera snchd gfurio ndhgo peédefi jwe dnes kdigicui fkeorusnfd vkdot djfieí stav dkvjdfiej stid nkol kdwwa.“

„Jak se cítíte? Dobře? V pořádku,“ velký šéf se povzbudivě usměje a jeho muži ho bez zájmu následují do dalších pokojů jako ve slavné Smoljakovsko – Svěrákovské scéně: „Bedříšku, proved' pány.“

Šedá přiváží „stolečku, prostří se“ a do skříňky pod mělkou vanou ukládá na jednotlivé hromádky do komínku vymandlované košile, plátěné podložky, ručníky a prostěradla.

Když položíme ucho na podlahu, uslyšíme, že přivázejí piraňku se sirénou na poloviční výkon.

„To máme ale velký hlad,“ usmívá se světle modrá. Vytáhne „broučinka“, vytvaruje sněhuláka a přiloží. Piraňka se zakousne a začne sát. Jak jednoduché.

Opět čekáme na trilogii odříhnutí, poblínání a spánek.

Na chodbě znovu duní kolečka, tentokrát plechověji než ráno. Z velké nerezové skříně vytahuje zelená tácy s obědem a roznáší je na pokoje. Talíře jsou schované pod umělohmotným krytem, takže jídlo zůstane dlouho teplé.

Piraňka prodlužuje drama a stále odmítá usnout. Tak dlouho se láskyplně kolíbá a uspává v náručí ..., až se opět poblíná.

Zelená ví, že si nelze naplánovat, kdy se bude obědovat a pro prázdné talíře přijíždí až za hodinu.

Do návštěv zbývají ještě hodiny dvě.

Dvě hodiny spánku. Teoretické dvě hodiny spánku.

Znovu přijíždí kouzelný prostírací stoleček, tentokrát na něm leží hromádky dupaček, košilek a přízových kabátků. Šedá je ukládá do skříňky pod váhou. Modré medvídky napravo, červené nalevo a bílé plátěné košilky doprostřed.

Světle modrá odváží piraňku, aby ji vrátila za třicet minut a už od dveří hlásí: „Je vykoupaná, přebalená a převlečená, aby se tatínkovi líbila. Můžete ji nakrmit.“

Sněhulák, odříhnutí a poblínání. Tentokrát to šlo rychle, jako by se piraňka chtěla blýsknout v tom nejtišším světle.

A vyšlo jí to. Byla opět hvězdou pozornosti a sladký spící andílek.

Je po návštěvách a fialová se vrací se svou vodní výbavou, aby v tichosti setřela to, co zbylo po hostech.

Piraňka se hlásí o svůj odpolední příděl a pod dohledem světle modré jej poctivě dobývá ze sněhuláka. „Nemusíte u toho vždy sedět, v noci si lehněte, bude to pro vás i pro miminko pohodlnější.“ Piraňka dopila, pevně sevřela oči a zrudla.

„Teď tlačí, kdyby se jí to povedlo, přebalte ji,“ přikázala světle modrá. „Ještě jste sama nekoupala? No, tak já vám to ukážu, vydržte, mám práci vedle v pokoji. Hned jsem zpátky.“

Piraňka si mezitím odespala další veršik z tisíce a jedné noci, když se po hodině vrátila světle modrá.

„My koupeme miminka po obědě, takže dnes to bude už podruhé, ale nevádí.“ Začala napouštět nerezovou vanu, sehnula se do přihrádky pro čisté oblečení a na přebalovací pult rozložila plenu. „Do vany dáte dvě kapky pěny na koupání nebo koupelového oleje. To záleží na pokožce dítěte, anebo jak se vy rozhodnete.“ Vybrala piraňku z vozíčku a několika rychlými kouzelnickými hmaty ji rozbalila. To, že je už zase vzhůru, zjistila až ve vodě.

„Tak se dívejte. Tady ji chytíte pod krčkem, za ruku a pod zadečkem za nohy, takže vám nemůže vypadnout. Pečlivě umyjete všechny záhyby a přehnutou kůži, hlavně kolem krku, potom břicho, ruce a zadeček.“ Piraňka řve a hází sebou, ale zkušené ruce jí nedají nejmenší šanci.

„Pak ji položíte na plínku a osušíte. Kde máte pampersky? Mastičkou natřete dupku proti opruzeninám a celé tělo olejem. Tenhle je čistý, slunečnicový. Nepoužívejte parfemace, způsobují alergie a ekzémy. Pozor na záhyby na břichu a kolem třísel. Kůže je velmi jemná, musí se stále mazat. Nevadí, když je košílka mastná. Ale no tak, děvenko, neplač. Uvidíte, za pár týdnů ji nebudete moci dostat z vany.“

Piraňka je opět zabalená, leží ve svém pelíšku a pomalu se vzpamatovává z vodního šoku. Akce „čistá dupka“ trvala sotva pět minut.

Na dně vany dobublává odtékající voda a tmavě modrá přináší konvici s čerstvě uvařeným čajem. „Na pětce se také koupe, to poznáme už na dálku.“ Naklonila se nad vozíček. Do roztažené dlaně velké sotva dva centimetry vložila malíček a prsty jej okamžitě sevřely. „Jé, ta je oranžová jako mrkvička. Žloutenku nemá? To dělá ten olej.“

„Zase vám ji na chvíli odvezu a zvažím si ji. Alespoň si odpočinete,“ řekla světle modrá a odjela.

U dveří zaparkovali velkou plechovou skříň a z jejich útroh bok po boku obě modré svorně roznášejí večeri. Tmavě modrá ještě stihla z kapsy vylovit teploměr a položit jej na noční stolek.

Proběhla poslední výměna stráží a noční směna přišla obhlédnout terén. Světle modrá přivezla piraňku a ta se přísála, aby také povečeřela. Pak se nad ní sklonila a svrátila čelo: „To ne, to se mi nelíbí. Musíme na to dát obklady. Jak to, že si toho nikdo za celý den nevšiml? Miluško, podívej se, tohle si říká o zánět.“ Tmavě modrá přikývla, sbalila teploměr a odešla.

„Podívejte se, dáte si na to nejprve mokrý ručník, pak kousek igelitu, ten vám přinesu, a pak suchý ručník. Plínkou to všechno přivážete a lehnete si. Jasně? No, a v noci po krmení budete muset stejně odstříkávat, protože toho máte moc. Zánět si nemůžete dovolit. Víte, jak je to nepříjemné a bolestivé?“

Piraňka vyplivla sněhuláka, roztáhla prstíčky a usnula dříve než si stačila odříhnout a poblínkat se.

Celodenní ruch zvolna utichá a zvuky se rozpouštějí v prázdné chodbě.

Tmavě modrá postavila na noční stolek tácek se dvěma injekcemi a vysvětluje: „Tahle je proti embolii, kam vám ji včera píchali? Do stehna? Tak dáme do druhého, abyste neměla modřiny.“ Jedna včelka Mája přistála, a hned sahá po další plastové trubičce zakončené kovovým sosákem. „No a druhou můžeme dát tam, kam obvykle, že?“ Přikývla sama sobě a zabzučela. „Bude se vám dobře spát.“

Světle modrá přišla prohmátnout rozměry Dolly Buster a přikázala: „Zase si vyměňte obklad. Už se to zlepšilo, ale pořád nemáte vyhráno. Přinesla jsem vám elektrickou odsávačku. Malou vám zase odvezeme. Chcete se podívat, kde malá spí? Tak pojdte.“

Spojovací krček dvou dlouhých chodeb s pokoji začíná pracovní lékářů, naproti jsou šatny. Vedle jsou umístěny tři inkubátory a dále se nachází místnost, kde se ozařuje žloutenka. Protější dveře vedou do skladu a kuchyně. Uprostřed je pracovní sester s křesílky a stolkem, pod stropem je zavěšená televize, u stěny dva velké stoly a na hromadě složky novorozenců. Druhou zrcadlově obrácenou polovinu tvoří opět sklady, místnosti pro desinfekci a malá laboratoř. Na konci chodby je vozovna. V depu u stěny stojí asi deset prázdných vozíků připravených pro nové pasažéry. Před nimi je zaparkovaný jeden osamocený a v něm spinká piraňka. Úplně sama uprostřed šedé tmy.

„Nebojte se, my ji dobře hlídáme a povídáme si s ní,“ řekla vlídně světle modrá a dodala: „Máte špinavou košili, převlečte se.“

Do pokoje vniká oknem nad dveřmi matné světlo z chodby a velkým oknem sem proudí matné pouliční světlo z parčíku před budovou.

„Jak je vám?“ zajímá se tmavě modrá. „Dáme injekci? Dáme, že!“ Včelička krátce bodla, aby ulevila od bolesti.

Půlnoc je za trest a spánek, třeba jen hodinový, je něco tak nadstandardního, že by na to nepřispěla žádná zdravotní pojišťovna.

Z horního patra sem slabě doléhá bolestivé sténání nemocného. Až po chvíli ho přišla ukonejšit sestra a nárek ustal.

Chodbou projíždí těžká kavalerie a do vedlejšího pokoje přivázejí další vítěznou bojovnici. V závěsu za ní o oktávu výš přizvukuje žlutý vozíček.

Není třeba pokladat ucho na podlahu, abychom zjistili, že se z opačného konce blíží piraňka a má hlad jak lední medvěd.

Do svítání chybí sto světelných let.

Michal Čagánek

Ostrov

Nemůže být nevěrný žádnému člověku,
kdo je věrný sám sobě. /Shakespeare/

„Co ti mám na to říct?“ řekl Marek prázdně a svěsil hlavu. Nevědomě tak jejím pohledu vystavil lysé temeno hlavy. Z nějakého důvodu se za ně styděl. A za vystupující břicho a pětatřicet let, které uplynuly od jeho narození, a plynuly pořád dál, až do toho strachu, že se jednoho dne probudí a nebude mu už ani pětatřicet, ani čtyřicet, ale padesát a víc, a on sice bude mít luxusní vilu a všechno, všechno tak dokonale zařízené a upravené, ale to taky bude všechno, protože se o to nebude mít s kým podělit. Bude sedět v těžkém koženém křesle u krbu, ve kterém bude naprázdno praskat oheň, a on se nezvedne a nepřiloží, nechá ho vyhořet a zhasnout, jako všechno ve svém životě. Pořád ještě bude jezdit do práce tím svým šíleným sportovním bourákem, ale ani jednou nesešlápně plyn až k podlaze, aby to naplno rozjel, pro tu čirou radost zařezávající se až do morku kostí a hlavně v kloubech, v hrudi a ve spáncích tak divoce pulzující, a nikdy se nepokusí ujet

silniční hlídce kynoucí mu naivně stavěcím terčíkem, když mu předtím v obci naměřila rychlost o tolik vyšší, než je povoleno, protože on bude dávno jezdit hezky zvolna, a nikdy nesveze stopařku, i kdyby byla stokrát mladá a ještě víc krásná, aby jí předvedl, jakých divů je automobil na našich silnicích schopen, a ona se s ním loučila třesoucím se hlasem a chvějící se rukou mačkala jeho dlaň a znovu a znovu mu děkovala, vděčná, že je nakonec oba přece jenom nezabil, protože on bude starý, starý, starý... Bude se to na něho lepit jako špinavá mlha a on se bude stydět, stydět jako malý kluk, kterého maminka oblekla do čisté košile a kterou on celou zašpinil a roztrhal, tolik se bude stydět, že ji raději zahrabe do popelnice mezi odpadky, než aby se v ní musel ukázat, raději mamince řekne, že ji ztratil, takovou hloupou lež, ale maminka mu uvěří, nebo se na něho alespoň nebude zlobit, dokonce ho pohladí a zašeptá něco konejšivých slov. Ale co se dá dělat s obnošeným tělem než čekat, až se obnosí ještě víc, aby se nakonec rozpadlo úplně. Nebo snad existuje takový obchod, kde bychom mohli koupit nové nohy či ruce, což existuje nějaká Věčná Maminka, která by řekla: „To nic,“ a usmála se tak sladce, že by v tu chvíli na žádném těle ani čemkoliv jiném vůbec nezáleželo?

Marek nevěděl, seděl v těžkém koženém křesle, na dosah od ohně praskajícího v krbu, který si usmyslel rozdmýchat, a ještě blíž od něho, toho krásného preludu, který se tolikrát snažil zachytit, aby pokaždé zjistil, že se zachytit nedá, vždy znovu a znovu se o to však pokoušel, zval ho na kávu a na auťák, na vilu, na snubní prstýnek, v dobrém i zlém, na děti, vnoučata a jednou pak poslední objetí.

Z krbu vanulo příjemné teplo, každému jinému by jistě bylo příjemné, Marek se ale chvěl, jako by z něj vanul chlad. Báł se pootočit hlavu, aby ji nespatrił, jak sedí ve vedlejším křesle, gauči nebo kam se to posadila, to bylo nejhorší, že tam stále ještě byla, v tom křesle i na tom gauči, tam u krbu s lesknoucími se vlasy, v celé kuchyni a všude na zahradě, ještě dlouho ji bude potkávat na všech ulicích a ve všech dívkách, se kterými se setká. Přál si, aby tam nebyla už vůbec, takto se nemohl schoulit do uzlíčku a rozplakat se, jako to dělával za oněch opuštěných nocí tenkrát a jak to bude dělat zas, nemohl otevřít okno a něco z něho zakřičet, nemohl vstát a

naposledy ji obejmout, protože by ji už nikdy nepustil, to věděl dobře. Už nikdy.

Pořád jsem si myslela, že se to nějak udělá, jako se jednoho rána na konci podzimu udělá sníh a všechno je bílé, a hned zase roztaje, ale nic už není jako dřív, je zima a každá vteřina je plná neposedného očekávání vířícího v ovzduší. Myslela jsem si, že se něco stane a já budu šťastná, že možná dokonce šťastná jsem, že tomu možná jen dost dobře nerozumím, že si své štěstí pro samé starosti prostě neuvědomuji. Nebylo tomu tak. Že není něco v pořádku, jsem cítila už dlouho, ale bránila jsem se tomu, jako se člověk brání nepříjemnému a teprve v poslední chvíli, kdy už to nejde jinak a obtěžování se stane příliš osobním, se k němu obrátí čelem a vmete mu do tváře výčitku.

Stalo se to na našem zasnubním večíрку, jistě nádherném, to umí Marek zařídit, aby se všechno blýskalo a lesklo, jen to nezařídil, abych přestala myslet na všechna ta kdyby, co když, možná..., která se v posledních dnech se stále větší urputností slétala na mou hlavu.

Jedlo a pilo se a znovu se jedlo a ještě víc pilo, mě stále někdo vyzíval k tanci, nějaký Marek s tak šťastným úsměvem, nějaký táta, můj nebo jeho, usmívající se zrovna tak. Také moje máma si pro mě přišla, tolik jí to slušelo, vypadá jako moje sestra, někdy mám pocit, že mladší, pořád má důvod k úsměvu a právě teď další.

„Jsi šťastná?“

Tančily jsme a povídaly si o věcech, o kterých si povídá matka s dcerou na zasnubním večíрку, skutečně, máma povídala, já jsem dokázala sotva poslouchat, to jsem však slyšela, ten její úsměv, který zapraskal ve vzduchu a letěl a ozvěnou se rozléhal v mé hlavě.

Úplně jsem se vyděsila. Co to říká, co to říká, co? Hledala jsem v její tváři, a ta byla tak veselá a plná radostného očekávání, jako by k oltáři měla jít ona sama a nikdo jiný. A to mě také vyděsilo, že v té tváři nebylo místo pro žádnou odpověď kromě onoho jediného možného, očekávaného „ano“, ano, které nesnese odkladu. A tak jsem otevřela ústa a řekla, co se ode mě očekávalo: „Ano, mami, to víš, že ano, ovšemže jsem šťastná, samozřejmě, jak tě vůbec může napadnout, že by tomu mohlo být jinak?“

To že jsem řekla? Ne, usmála jsem se, ale co to mohlo být za úsměv plný strachu, hlavou jsem pohnula dopředu a zase zpět, takové malé

přikývnutí namísto očekávaného, které se mi ale nevešlo do úst. Některé národy dávají přikývnutím najevo nesouhlas a přesně to znamenalo mé gesto.

Ne, ne, ne, ne, ne a ne. Nebyla jsem šťastná, teď jsem to viděla. Zároveň jsem kolem sebe viděla celou tu galerii usmívajících se šťastných obličejů a řekla jsem si, že ne, ne, ne, ne a ne, nesmím o tom nikdy nikomu říct, o těch svých pocitech, které jsou beztoho jen pocity, které mohou kdykoliv roztát, tak jako může kdykoliv roztát sníh, byť by to bylo až na jaře. Ale co krajiny věčného sněhu a ledu, nevstoupila jsem náhodou do jedné z nich?

Vkládala jsem do obálek svatební oznámení s obrázkem šťastné nevěsty a ještě víc zářícího ženicha a bylo tam mé jméno, vyvedené zlatými písmeny, taková milá náhoda, nějaká holka, která se jmenuje stejně jako já, se vdává, a já držím v dlaních její oznámení a bavím se tou krásnou náhodou, přeji jí štěstí a v duchu si maluji, jaké to bude jednou, až dokončím školu a budu skutečně dospělá a závislá jen sama na sobě a budu mít práci, která mě bude naplňovat, a ne žádnou brigádu za pár korun na hodinu, budu mít svůj vlastní byt a všechno v něm bude také mé, nebudu se s mámou strkat v koupelně, ani u dvířek skříň se nepotkáme, a nechám-li někde nepořádek, bude to můj nepořádek a sama si ho také uklidím, táta na mě nebude křičet, už nikdy nezakřičí, a když mi bude něco vyčítat, budu moci jenom chápavě mávnout rukou a dokonce se na něho usmát, jako že mu rozumím, že ho úplně chápu, já že jsem se ale rozhodla to udělat po svém. Namísto toho, abych se třásla strachy, že naplní svůj slib a vyžene mě z domu, že od něho neuvidím už ani korunu na studium, že mě přerazí vejpůl nebo rovnou zabije, namísto všeho toho třesutého strachu a pláče a ještě větších úzkostí bude najednou samé štěstí a radost a neposedné očekávání, když se budu točit po kuchyni, abych připravila to nejlepší pohoštění pro ty nejlepší rodiče, kteří mě po tolika dlouhých týdnech odloučení přijedou navštívit. Budeme sedět u kávičky a jediný hlas bude náš smích, máma mi pochválí bábovku, kterou jsem upekla, a táta řekne tu krásnou větu o vdávání, že už můžu, tak že jsem šikovná. A pak, jednoho krásného dne, si skutečně najdu hodného kluka a on si najde mě a vezmeme se, dávno před svatbou budeme už svoji, a budeme žít spokojeně a šťastně,

pořád víc šťastně, protože se nám narodí miminko, zdravé a krásné a potom další..

Někdo mi položil ruku na rameno. Byl to Marek, seděl vedle mě na pohovce, měkce se usmíval a ještě jemněji mě hladil. Byl čas jít.

Poslušně jsem se nechala odvézt do svatebního salonu. Už na nás čekali.

Okamžitě mě zasypaly úsměvy a slova, která měla hřát, která však bodala, tak bolestivě se zarývala do mojí duše, že jsem nemohla než se obehnat zdí, na níž jsem sice vyvěsila úsměv, která však skrývala tu nejsmutnější zahradu. Půjčila jsem jim své tělo, aby je zahalili do bílých šatů, sama jsem však byla daleko všemu tomu shonu, tak vzdálená, že jsem se ani dost málo nebránila pláči, který mě zahalil a který oni nepovažovali za víc než dojatý pláč nastávající, tak dokonale šťastné nevěsty.

Trosečník musí milovat ostrov, na kterém ztroskotá, jako jsem já po tom hurikánu, který se u nás doma rozpoutal kvůli té nešťastné zkoušce, od které mě ani nevyrazili, ani mi neřekli, že něco neumím, z které jsem přesto poprvé v životě nedostala jedničku, protože jsem se odvážila říct, že se nebudu opakovat, když jsem všechno podrobně vypověděla, zatímco oni si spolu vesele povídali, aby mi položili doplňující otázku, kterou jsem už jednou rozebrala, ztroskotala v Pavlově náručí. Jinak by ani nemohl přežít, kdyby se místo starostí o holé bytí věnoval zoufalé nenávisti a kdyby vyhledával souzení, to ale neznamená, že by se měl vzdát veškeré naděje na pevnou zem, kterou je každé moře lemováno, nebo se měl otočit zády k lodi, když přípluje tak blízko, nebo se bránit bušení srdce, když za hlubokých nocí mezi světýlky hvězd mihotají se ubíhající body letadel tak bezelstně vzdálených.

A proto také musíš milovat svůj ostrov, protože jen takový ostrov dokážeme opustit, kterému jsme darovali celé své srdce. Jen takový ostrov nám dovolí podtít strom, druhý a tolik dalších, aby daly dohromady vor dost pevný na tak namáhavou cestu, mnohem delší než jen za obzor.

Ano, stála jsem na voru, vratkém a nejistém, dokonale obklopena vodou, tou trojedinou veličinou naplňující vše, nejvíce však sama sebe, stála jsem na voru, který jsem tam uvnitř pro sebe svázala a odplouvala na moře. Ještě pořád jsem věřila na lana, kterými jsme

byli s ostrovem spoutáni, zároveň však jsem věřila na krajinu tam za obzorem, z které jsem přišla, která byla mým opravdovým domovem a jejíž lana mě přitahovala stále silněji.

Dost možná že mě táta zabije, až se dozví, co jsem udělala, nebo se mnou už nikdy nebude chtít mluvit a já mu to nebudu mít za zlé, vždyť jsem promarnila takovou šanci, jak se do konce svých dní mít jako v bavlnce, možná mě ale také poprvé v životě obejmě kolem ramen.

„Víš, Hanko, on je Marek velice hodný kluk, a pracant, udržet celý ten palác v oslnivém lesku, každý den zastříhnout anglický trávník, vlastnoručně umýt a hned zase zběsilou jízdou zaneřádit auto, neopomíjet přitom své povinnosti v zaměstnání a péči o svou mladou snoubenku, plnit jí vše, co jí na očích vidí, je jistě výkon hodný uznání. Ale ty zrovna jsi ten typ člověka, který svá přání nosí tak hluboko uvnitř a tak zřídkakdy je vystavuje světu, tak málo dá na stébla trávy vyrovnaná v zákrytu a zběsilou jízdou čímkoliv nevnímá jinak než smrtelný strach, že nemůže být divu, když v srdci rodičově vybuchují starost, zda se jeho holčička vydala na správnou cestu a zda štěstí, které našla, je také oním štěstím, které tak usilovně hledala. Stál jsem za tebou, když ses rozhodla si Marka vzít, budu za tebou stát také tehdy, pokud se rozhodneš s ním rozejít.“

To řekne můj táta, pořád mě bude objímat kolem ramen a už nikdy nepustí.

„Co ti mám na to říct,“ opakuje Marek poněkolkáté schoulený do své nejmenší podoby malého kluka stěží přemáhajícího pláč, pak najednou stojí tu opět dospělý mužský, oheň z krbu ozařuje jeho tvář, ramena, záda, prázdnou místnost, někde v útrokách domu tepou vzdalující se kroky.

Hanka sedí v křesle, s koleny přitáženými pod bradu pozoruje tanec plamenů. Je slyšet šumění moře. Ze vzdálené garáže kdesi na ostrově prudce vyjíždí do noci sportovní vůz. Pojede-li dost rychle, může se stát, že předhóní čas, nebo alespoň pláč. Kéž by alespoň bolest.

Oči

„Dobrý den, našlo by se tady jedno místo, prosím?“ zeptal se příchozí zdvořile, když se mu konečně podařilo otevřít vzpříčené dveře kupé. Všichni si museli všimnout jeho tmavých, neprůhledných brýlí a

naopak bílé hůlky, průhledné už pro každého malého školáka. V kupé žádný malý školák neseděl, snad také proto mu nikdo neodpověděl.

Když se mu nedostalo odpovědi, zdvořile poděkoval (snad se mu odpovědi dostalo a jenom on ji v burácení ujíždějícího vlaku přeslechl) a pomalu se začal sunout do kupé. Rukou sahal před sebe po volném místě, místo toho se jeho prsty dotkly něčích novin. Muž, který si v nich četl, po něm šlehl nevraživým pohledem. Mladá dívka před ním uskočila celá, prudkým pohybem se odsunula k okýnku.

„Tady je volno,“ řekla spěšně, snad se bála, že by jí jinak usedl na klín. Jisté je, že slepý nahmátl volné místo, poděkoval a opatrně, řekl bych velmi opatrně, se posadil.

Jeli mlčky. Muž s novinami se věnoval svým novinám, dívka u okýnka si prohlížela okýnko (nějací vandalové je způli poškrábali, způli pomalovali nepřiliš lichotivými obrázky a výrazy, trochu se jí to dotýkalo), slepý byl slepý.

Jeli několik minut, když si slepý sáhl na zápěstí levé ruky. Měl na něm upevněny hodinky. Odklopil skleněné víčko konečky prstů, jemně, beze spěchu, asi tak jako se motýl dotýká květiny se dotýkal ručiček, až odečetl přesný čas, a drobně se usmívaje řekl: „Máme zpoždění, už jsme měli být v Lipníku.“

A muž si dál četl noviny, jen stránku, že občas otočil, a dívka se dál dívala z okýnka, které bylo samá malba nebo vryp po hřebíku. Některé z nich se jí začaly přenášet do srdce. A dívka se krátce ohlédla po slepém, ale bylo jí nepříjemné se po něm ohlížet, nesluší se, aby se člověk ohlížel po cizích lidech, zvláště jsou-li slepí nebo jiným způsobem vyčnívají z řady, ještě by se mohli urazit, a tak se vrátila ke svému dívání, kterým jistě nemohla nic zkazit.

Jeli právě kolem nějakého sadu, až po obzor planoucí zvolna zapadajícím sluncem se táhly všemi barvami a vůněmi světa kvetoucí jabloně, a slepý začal povídat: „To je vždy krásné, když tak všechno začne kvést a vonět... V zimě je všechno šedé, jakoby bez života, pak ale přijde jaro a něco se změní. I sněhem zaváté stromy jsou krásné, někdy úplně pohádkově kouzelné, ale jaro...“ nadechl se zhluboka, „...je jaro.“

A dívka na něj hleděla jako vyjevená, protože venku skutečně všechno vonělo a kvetlo a kvetlo a vonělo, ty škrábance a nápisy byly

jenom na tom skle a ten kluk, co na něho myslela a trápila se, za to stejně ani nestál.

Projížděli takovou malou staničkou a slepý se rozpovídal o tom, jak tam na komíně každé jaro čápi opravují své hnízdo, aby mohli na svět přivést další pokolení mladých, a ti čápi tam skutečně byli, stáli na vysokých nohách a v zobáku drželi kousek dřeva, sami jak z dřeva vyřezaní, a hrad na kopci a jezero v údolí, kamenolom za lesem nebyl skoro ani vidět, a přece byl, těžké, plně naložené nákladní automobily odvážely kámen a slepý o tom vyprávěl.

A dívka ho poslouchala, udivenýma očima hltala každé jeho slovo, muž si četl noviny, když se prudce chytil za srdce a neskácel se mrtev, nýbrž vyndal z kapsičky zuřivě vibrující mobilní telefon a začal do něj mluvit: „Dobrý den...“

A slepý, jak byl slepý, než si uvědomil, že nemluví s ním, ale s někým daleko v té bájně zemi hovorů bez jediného kontaktu pohledu či úsměvu, si myslel, že někdo přistoupil a širokým úsměvem odpověděl: „Dobrý den,“ ještě u toho pokýval hlavou, taková malá poklona to byla. Muž pak začal hovořit a slepému jeho omyl došel, přesto se nepřestal usmívat, naopak, usmíval se ještě víc.

A já jsem na něj koukal, a že se blížil večer, začínaly se rozsvěcet hvězdy, a také ve mně začínalo něco problikávat, hlas v telefonu slábl a slábl a nebyl už vůbec, jako nebyly noviny a žádné zprávy, které by se mohly udát mimo rámec jarní krajinou uhánějícího vlaku, toho jediného kupé v něm, ve kterém jsem seděl a díval se na toho usmívajícího se muže před sebou, který byl možná slepý, ale určitě šťastný, že jsem to už dál nevydržel a také se usmál a co nejzdvořileji řekl: „Promiňte, já jsem vás neviděl...“

Lubomír Mikisek

Dojetí

Posledním soustem jsem vytřel talíř a sáhl po ubrousku. Pak jsem si upravil uzel na kravatě, pozorně prohlédl sako a kalhoty a zapálil si cigaretu.

Za okny pršelo, ale v kavárně bylo teplo a útulno. U rohového stolku sedělo několik studentů a občas se z jejich hloučku ozval dívčí smích. Číšník stál opřený o servírovací stolec a kradmo nahlížel do otevřené

zásuvky, v níž měl rozečtený časopis, chvílemi však zvedl hlavu a pátravým pohledem přešel celou místnost. Jako vždycky skončil u našich šachových stolků, ale ze zkušenosti věděl, že hráči jsou zaujati hrou a jen málokdy mají nějaké přání. Většinou dokáží prosedět dlouhé hodiny u studeného šálku s kávou, nakonec udiveni tím, že si ji vůbec objednali.

Čekal jsem na jeho pohled a pak jsem významně pozvedl prst. Číšník zavřel zásuvku a přistoupil ke mně.

„Přejete si pane?“

„Dvě deci červeného,“ řekl jsem a odklepl popel z cigarety.

Číšník pokývl, na účtenku napsal cenu a s prázdným talířem se vzdálil.

Podíval jsem se na hodinky a zjistil jsem, že do příchodu Heleny mi zbývá ještě asi hodina času. Chtěl jsem si zahrát šachy, a proto jsem přišel o něco dříve, než jsme měli domluveno, ale nenapadlo mě, že v této době tady nikdo ze šachového klubu nebude. Zachmuřeně jsem začal rozestavovat figurky na šachovnici a potom jsem se rozhodl, že se půjdu podívat na dva osamělé hráče u posledního stolku. Napil jsem se vína, udušil cigaretu v popelníku a povstal jsem.

„Budete hrát, mladý pane?“ ozval se vedle mě hlas.

Otočil jsem se a pohlédl do tváře starému, vysokému muži, který se na mě tázavě díval.

„Prosím, jestli máte zájem...“ ukázal jsem na protější židli, „ale jenom dvě tři hry, čekám totiž na svoji přítelkyni,“ dodal jsem na vysvětlenou.

Stařec přikývl. „Vy hraje závodně?“ zeptal se.

„Ne, jen někdy... příležitostně,“ zalhal jsem, protože jsem ho nechtěl odradit od hry.

„Víte,“ pokračoval muž, „já se ptám proto, že bychom mohli hrát o nějakou malou částku, jen tak symbolickou, aby to bylo trochu napínavější... Já jsem totiž také amatér.“

Každá koruna dobrá, pomyslel jsem si, zvláště teď po maturitě. „Dobře,“ přisvědčil jsem, „za každou hru padesát korun.“

„Ehm..., no tedy víte..., to se mi zdá přece jenom trochu moc,“ starý muž se utápěl v rozpacích, „abyste pochopil, mně je osmdesát let a nemám moc velkou penzi.“

„Ale sám jste to navrhl,“ poznamenal jsem udiveně, „nutit vás ovšem nemohu...“

„Tak dobře,“ vzdal se stařec, „já to tedy zkusím.“

„Jste na tahu,“ řekl jsem a díval se na něho, jak si pečlivě upravuje figurky v základním postavení. Zvláštní děda, pomyslel jsem si, má docela odvalu. Vůbec netuší, koho proti sobě má a chce hrát o peníze. Měl jsem mu říci ještě větší částku, aby mi to stálo za to, ale já mu ukážu, ten se bude divit... Pozoroval jsem ho, jak nad každým tahem přemýšlí, váhá a hodnotí celou situaci, jak se bojí zaútočit, aby něco nezkažil a jak opatrně stahuje své figurky do obrany. Díval jsem se na jeho bílé vlasy sčesané dozadu, na vějířky vrásek okolo očí a na hladce vyholenou, životem poznamenanou tvář.

Rád jsem sledoval lidi kolem sebe, často je doslova studoval a snažil se analyzovat jejich chování, ale tenhle stařec mě fascinoval. Někoho mi připomínal, ale současně jsem věděl, že jsem ho nikdy nespatriil. Bylo to podivné, hrál jsem skoro poslepu, při každém tahu jsem vrhl na šachovnici letmý pohled a pak jsem se opět věnoval svému pozorování.

„Šááášek,“ řekl muž bodře a s jakousi radostí posunul svého střelce o jedno pole.

Pohlédl jsem na své postavení a udiveně zjistil, že když ustoupím králem, ztratím věž, když představím jezdce, dostanu vzápětí mat. Sakra, dědovi to pálí, pomyslel jsem si, a začal pozorně hrát. Ustoupil jsem králem, vyměnil věž za střelce a po několika tazích jsem nastražil léčku. Pak jsem se pohodlně opřel na židli a s chutí jsem ho pozoroval.

Muž dlouho přemýšlel, nemohl se rozhodnout, několikrát už vztáhl ruku, aby ji zase nechal nerozhodně klesnout. Popel z cigarety mu padal na staromódní sako, bezmyšlenkovitě se po něm ohnal jako po dotěrném hmyzu a rozetřel ho po hnědé látce v šedivé nevzhledné mapy. Nevnímal, zapomněl na svět, ve višňové špičce mu zůstal už jen opálený filtr, ale držel ji mezi rty jako něco, co je s ním nerozlučně spjato. Nakonec se váhavě rozhodl, přijal nabízenou obět a vzápětí zjistil, že mu hrozí neodvratný mat druhým tahem.

Díval jsem se zkoumavě na starcovu tvář a v jeho očích jsem spatřil nejprve zděšený údiv, pak směs smutku a lítosti a nakonec

bezmocnou rezignaci. Bylo to tak opravdové a bezprostřední, že mě to pobavilo, až jsem musel sklonit hlavu a zakrýt úsměv.

„Vyhrál jste,“ ozval se chraplavě muž a shrnul figurky na jednu hromadu. „Už mi to nemyslí,“ dodal zkroušeně a znělo to, jako by se omlouval. Z odřené náprsní peněženky vytáhl padesát korun a položil je na okraj šachovnice.

„Hrajete dobře, byla to jenom náhoda,“ řekl jsem ke svému vlastnímu údivu, „ty peníze si zatím nechte a dáme si odvetu, tu určitě vyhrajete,“ usmál jsem se na něho povzbudivě.

Napil jsem se vína a začal hru svým obvyklým zahájením. Pak jsem pohlédl na soupeře a pojednou jsem před sebou viděl známé šumavské údolí, dům na kraji vesnice, kde jsem prožil dětství, kluky ze školy, třídního učitele Procházku, i školníka s jeho věrným jezevčíkem. Před očima se mi střídaly obrazy jako z němého filmu. Viděl jsem zasněžené šumavské lesy a stráně a to ticho... Přímou fyzicky jsem cítil to uklidňující ticho, které ten zastrčený kout tak odlišovalo od civilizace. A viděl jsem také maminku, jak s odřeným kufříkem nastupuje do sanitky okresní nemocnice a jak ji stejná sanitka za čtrnáct dní přiváží zpět s nevyléčitelnou nemocí. A sebe, jak si po jejím pohřbu svlékám sako s příliš krátkými rukávy a po tváři mi tečou slzy. A viděl jsem také tátu. Jak statečně polykal před vyřezávanou skříní z minulého století a neustále opakoval: „Co si počneme....Co jenom budeme dělat...“

A pak i ten poslední den...

Na gauči jsem měl připravený otevřený kufr se svými věcmi a vedle něj ležela kytara. Otec seděl u stolu s kostkovaným ubrusem a bezmocně, s jakýmsi zoufalým výrazem ve tváři četl dopis, který stručně sděloval, že jsem přijat k dennímu studiu na střední zemědělské škole. A druhý dopis od tety z okresního města... Ať už jen chlapec přijede, cítím se tu tak sama, připravila jsem mu pokojík v podkroví a u mě se bude mít dobře..., psala těžkým písmem bez teček a bez čárek, písmem starého člověka, pro kterého takové detaily už nic neznamenají.

„Tak i ty mě opouštíš,“ řekl tehdy otec smutně a byla to slova na rozloučenou.

„Vždyť já sem budu často jezdit, táto,“ bylo mi ho líto, ale v tu chvíli jsem o tom byl opravdu pevně přesvědčen. Pak jsem zaklapl kufr,

sáhl po kytáře a ve dveřích jsem se ještě naposledy ohlédl. Otec seděl nehybně, hlavu měl složenou v dlaních a zdálo se, že spí... Potichu jsem za sebou zavřel a ještě od autobusové zastávky jsem se několikrát otočil. Okna a dveře však zůstaly zavřené.

V myšlenkách jsem se vrátil zpět do kavárny a náhle jsem se zastyděl, když mě napadlo, že za celou tu dobu jsem byl doma u táty pouze třikrát. Podíval jsem se na starého muže a najednou mě přepadl jakýsi neodbytný pocit, že jsem tomu ztělesněnému stáří něco dlužen. Kdyby se mě někdo zeptal, nedokázal bych odpovědět, ale ten pocit byl stále naléhavější, cítil jsem ho zřetelně, jako svou záchranu a ospravedlnění sebe před sebou samým.

„Jste na tahu,“ upozornil mě stařec a nervózně si odkašlal.

Sklouzl jsem pohledem na šachovnici a zarazil se. Moje pozice nebyla právě nejlepší, ale ihned jsem objevil, že tahem jedné věže mohu vyhrát. Bylo to jediné správné řešení, jestliže ho nezahraji, přijdu vzápětí o druhou nekrytou věž a partie rychle skončí mojí prohrou. Automaticky jsem chtěl uchopit figurku, ale pak jsem zaváhal... Koutkem oka jsem zahlédl ruku, třesoucí se utajovaným napětím, spatřil promodralé žíly a do prstu zařízly starodávný snubní prstýnek a vzpomněl jsem si na podobnou ruku, ležící na modrobílém kostkovaném ubrusu.

Jemně jsem vzal za hlavičku bílého střelce a posunul ho po diagonále o tři pole. Udělal jsem docela bezvýznamný tah, jako bych vůbec nezpozoroval skrytou hrozbu.

A pak už jsem jen sledoval, jak starý muž radostně ožil, jak se hra chýlí ke konci a k mé vlastní prohře a náhle mě zcela ovládl jakýsi zvláštní pocit uspokojení, něco tak hřejivého a tak těžko definovatelného, že jsem musel polknout dojetím.

Nedočkavost

Za posledním návštěvníkem zavřela dveře a přešla doprostřed místnosti. Obrátila se a překvapeně pohlédla na průvodce zájezdu, který si utíral čelo bílým kapesníkem a druhou rukou se snažil rozepnout si knoflíček u košile.

Venku byl horký letní den, jeden z těch dnů, kdy se slunce nemilosrdně rozhoří a město se rychle vyliďňuje před sklíčujícím dusnem, aby hledalo obranu na březích řek a venkovských rybníků.

V zámeckých prostorách byl ale příjemný chládek, provoněný staletým dřevem a čerstvou malbou.

„Jsme v červeném rokokovém salóncu,“ pokračovala ve výkladu, „s dochovaným stylovým nábytkem, oblíbeným mezi vzdělanější francouzskou šlechtou. V rohové intarzované vitrině vidíte porcelán míšeňské výroby z doby tereziánské. Je to část čajové soupravy, používané při hoštění císařovny Marie Terezie a anglického krále Jiřího...“

Slova jí lehce plynula ze rtů, nemyslela na text, který odříkávala z paměti, ani na pohyby, které byly zcela automatické. Ukazovala na pergamenový vějíř s jemným kanelováním, na klenbu pokoje zvanou klášterní, i na obraz s portrétem prince savojského, ale myslela přitom na Romana. Myslela na to, že je dnes už neděle a zítra má volno, že tato výprava je poslední a za chvíli končí a potom už přijede Roman a půjdou spolu do jejího malého pokojíku nad vstupní branou do zámku.

Přemítala o tom, jaký smysl vlastně má ta jejich dvouletá známost, podle Romana vážná, ale podle ní docela obyčejná a všední a teprve nyní si uvědomila, že s ním vlastně nikdy nepocítila tu pověstnou jiskru, která by tam měla být, ale není a bohužel nikdy nebyla, a to vůbec nepokládala za dobré. A hlavně uvažovala o tom, jak už celý týden sbírá odvalu, aby mu dnes řekla to, co mu chtěla říci již před půl rokem a jak právě teď se její odvaha každým okamžikem nenávratně vytrácí. Před očima se jí zase objevil Tomáš, bratr Romana, a opět si vybavila tu chvíli, kdy spolu stáli na nádraží u vlaku a dívali se do otevřeného okna.

„Tak příště už ve vojenským, brácho“, slyšela jeho hlas a znovu viděla Romanův smutný, vzdalující se úsměv.

Všechno to vlastně bylo samozřejmé, pomyslela si, docela normální a rozhodně to nebyla náhoda. Muselo se to stát. Z nádraží šli spolu do města a Tomáš jí povídal o sobě, o svých plánech a touhách, mluvil o všem a o ničem a díval se jí dlouze do očí, jakoby zasněně a zkoumavě a druhý den na ni čekal před zámkem a další dny zase. Chodili spolu do cukrárny a na procházky za město a cestou mlčky poslouchali jemný šelest trávy pod svými nohama. Za městem sedávali na kamenné lavičce a pod mohutnou korunou kaštanu se divili té přírodní kráse a hlavně sami sobě. Neustále si namlouvali, že

jsou jen přátelé, nikdy to nezapomněla zdůraznit, ale důležitý pro ni byl ten zvláštní a milý pocit bezpečí, který v těch chvílích cítila. Několikrát se přistihla, že se na Tomáše těší, dokonce až příliš, a to poznání ji začínalo znepokojoval.

A pak přišel ten den, kdy pozvala Tomáše na oběd, který sama připravila, malé houskové knedlíky a plátky pečeného masa, zalité smetanovou omáčkou, nahoře ozdobené brusinkami. Dala si záležet na každém detailu, neboť to měl být slavnostní oběd, neobyčejná chvíle neobyčejného dne. Odpoledne se pak dívali z okna na ospalé městečko, které zapilo víkendový oběd skleničkou červeného a nyní unaveně oddychovalo v příjemném odpočinku. Měli pro sebe celý večer a celou noc, ale každá hodina utíkala tak neuvěřitelně rychle...Když se setmělo a město pod nimi si rozsvítilo pouliční lampy, aby se připravilo k nočnímu spánku, rozsvítili si také oni ozdobnou svíčku a v té mihotavé tmě se dívali na sebe, vzájemně se dotýkali a při každém dotyku cítila vzrušené mravenčení a bušení srdce z nadcházejících okamžiků, na které se oba tak těšili...Nikdy nic podobného nezažila, připadala si jako ve snu, neboť každá minuta byla plná něhy, jemné krásy, romantiky a vzrůstajícího očekávání...Chvillemi slastí zavírala oči, aby si tu božskou nádheru u sebe udržela co nejdéle...

Tehdy se v ní cosi zlomilo, rozhodla se a bylo to rozhodnutí definitivní, to věděla určitě. Nedokázala ale vzít tužku a papír a napsat Romanovi dopis. Tušila, jak ho svým rozhodnutím raní a znovu a znovu zkoumala svoje city, samu sebe, aby si opět potvrdila to, co už dávno bezpečně věděla.

Dvakrát za ním jela s pevným odhodláním, že mu všechno řekne a vysvětlí, ale když viděla, jak jí věří, jak plánuje společnou dovolenou a jak na ni spoléhá, odjížděla s trapným a zoufalým pocitem, aniž mu řekla cokoliv důležitého.

Otevřela dveře další místnosti, ustoupila krok stranou a čekala, až se celý zájezd shromáždí před keramickými kamny. Je to všechno k zoufání, myslela si, ale nedá se nic jiného dělat. Dneska už musím, poroučela si, za každou cenu mu to musím říct. Na okamžik zavřela oči a náhle pocítila neodolatelnou touhu, jakousi naléhavou nedočkavost, aby už konečně měla celý ten rozhovor za sebou a

nemusela si vůbec nic namalovat a skrývat se sama před sebou i před okolím.

„Jsme v reprezentačním sálu, který sloužil jako taneční. Všimněte si prosím jemně sladěné pestrosti malby s ornamenty doznívajícího rokoka. Také dobový hudební nástroj zvaný spinet stojí za pozornost. Na závěr si prohlédněte originální benátská zrcadla. Uprostřed jsou vybroušené profilové postavy rokokových dam a pánů. Tím se s vámi loučím a děkuji vám za pozornost.“

Spěchala přes nádvoří do kanceláře, vstupenky uložila do trezoru a sáhla pro kabelku.

„Tak kampak jedete na víkend, Janičko?“ zeptal se správce zámku a usmál se.

„Tentokrát nikam, pane Houdek, čekám návštěvu.“

„Tak to vám závidím,“ povzdechl si, „za mnou už nikdo nejezdí.“

„Není co závidět, opravdu. A co budete dělat vy?“

„Inventarizaci porcelánu, vždyť víte, co toho je.“

„Tak to vám taky závidím,“ odpověděla a myslela to upřímně.

Vyšla z kanceláře a uvažovala, jestli má ještě běžet do bufetu a koupit něco k večeři. Konečně, proč ne, řekla si a pohlédla na hodinky, snad to ještě stačím. Obložené chlebíčky neměli, koupila tedy pomazánku v kelímku, včerejší rohlíky a půlku salámu do zásoby. A při placení jí to napadlo, proč bychom se měli rozcházet ve zlém, položila si otázku, vždyť si můžeme udělat hezký večer a v klidu si všechno vysvětlit. Myšlenka jí natolik zaujala, že požádala ještě o láhev vína. Kupodivu sama prodavačka jí nabídla červené..., je to nová značka slečno, sama jsem ho vyzkoušela a určitě nebudete litovat..., vzala tedy dvě láhve a potom zahlédla slané mandle. Ty měl Roman vždycky rád, vzpomněla si vzápětí a koupila také dvoje.

Autobus měl přijet v sedm hodin, proboha, vždyť já to nestihnu, šeptala si nešťastně a poslední metry k zámku vyběhla poklusem.

Nákup vložila do skříňky a na stůl připravila dvě skleničky a víno. Vázu s květinami postavila na kulatý stůl a spěchala do koupelny. Pak si oblékla dlouhé domácí šaty a začala dělat chuťovky. Když rozchod, tak s jistou noblesou, usmála se hořce a přitom si uvědomila, že v návalu posledních starostí téměř zapomněla na to nejdůležitější, co mu řekne, jak a o čem bude mluvit a jak mu to vysvětlí. Vyděsilo ji to. Starosti ustoupily do pozadí a přihlásily se

vzpomínky a zároveň okamžik, kterého se tak bála. Já to asi zase nedokážu, pomyslela si sklíčeně a se strachem a s jakousi nadějí, že třeba nepřijede, otevřela okno a vyhlédla ven. Zámek stál na kopci a městečko pod ním se zdálo tiché, podvečerním dusnem unavené a bez pohybu. Jenom po příjezdové cestě se blížil světlavý voják a v ruce držel cestovní tašku a vojenskou čepici. A jak přicházel k masivní bráně zámku, jeho krok byl stále rychlejší, jakoby plný očekávání, touhy a nedočkavosti.

Jaroslava Justová

Setkání v kavárně

„Odpusťte ... musím se vrátit.“

„Kam?“

„K začátku cesty.“

„Je to tak daleko?“

„Deset let, dvacet. Nevím, kdy jsem se ztratil.“

Pootočila jsem se, abych schovala úsměv v koutku úst. Nemohla jsem se rozhodnout, zda brát muže před sebou vážně. Samozřejmě ne úplně vážně, ale jen jako. Přistoupit na jeho hru.

Ale nedopřál mi čas o tom uvažovat, protože pokračoval s pohledem upřeným do sklenky.

„Nemám na vybranou, víte?“ pronesl zastřeným hlasem. „Vždy jsem si bláhově myslel, že člověk si sám volí svou cestu, a teď hop, trop, nic z toho neplatí. Nemám na vybranou.“

„Mezi čím vybíráte?“

„Špatná otázka. Ptejte se proč.“

„Dobrá, proč tedy? Copak už neplatí, co platilo včera?“

„Nevím. Možná se změnil svět, možná, že zestárl. Nebo já zestárl. Nevidím, co jsem viděl dřív, neslyším, co bych si slyšet přál.“

„Tak to jde přece každý den. Proč vás to dnes tolik rozrušilo?“

„Soukromá věc.“

„Ach tak. Promiňte.“

Pokrčila jsem rameny, ale musela jsem si přiznat, že tenhle podivný muž mě svým způsobem přitahuje. Měl už před sebou sklenku, když jsem vstoupila do malé místnosti provoněné kávou a odpoledním sluncem. Šum moře hlasů, ostrovy stolky však obsazené. Zaváhala

jsem a chtěla se obrátit k odchodu, ale on na dálku přečetl můj bezradný pohled a laskavým pohybem mi naznačil, abych bez obav přisedla. Neřekl mi své jméno, jen záhadně poznamenal:

„Nehleďte své vzpomínky, neznáme se. Ne osobně.“

Zvlněné vlasy mu lehce padaly do čela a jeho oči se mile usmívaly. Právě kvůli těm očím jsem přestala spěchat a nechala se zatáhnout do hovoru, který postrádal jakýkoliv smysl. Odpolední schůzka už nebyla důležitá.

Zaváhal, pak mi přece jen odpověděl.

„Zemřel mi přítel, chybí mi. Dokázal měnit běh věcí a rozdával naději ... kdo druhý tohle dokáže?“

„Možná se zase někdo najde. Prozradte, kdo vlastně jste?“

Na okamžik vyloudil na tváři tajemný úsměv.

„Právě tu podivně pravdivou pravdu opravdu chcete znát?“

Zasmála jsem se a přikývla, kouznil rád se slovy i s odleskem slunce na skleničce. Jeho oči však zvažněly.

„Nevím, zda uvěříte. Jsem Alchymista. Kdosi mě napsal a svěřil mi poslání, ale pak ... nechal mě bloudit světem. Nezáviděníhodný úděl. Poslal mne hledat, ale nerozhodl, zdali smím skončit, když nenaleznu. Když nebude co nalézt. Když poklad neexistuje, kdy složí hledači své náčiní, zamknou ho do staré truhly a stanou se z nich zas jiní muži, úředníci, řezníci, poštáči či prezidenti? Poznají svůj pravý čas?“

Pohledem se vrátil do rušného odpoledne a zarazil se.

„Promiňte, to nic. Nebrala jste mě vážně, doufám.“

Brala i nebrala. Hleděla jsem na něj s rozpaky a nevěděla, co říct.

„Asi vám příliš nerozumím. Málokdy potkávám alchymisty.“

„Z toho si hlavu nedělejte. Není to totéž co blázen, věřte mi. Mají jen jiný svět, s nádechem do stříbrna ... “

„Podivný svět. Do něj se chcete vrátit?“

„Musím ... i když nemám rád slovo osud. Dáte si se mnou ještě jednu?“

Zavrtěla jsem hlavou, najednou jsem v tom prazvláštním rozhovoru nechtěla pokračovat.

„Nemohu, díky, už musím jít. I já mám své povinnosti.“ Mrkla jsem na hodinky a zděsila se. Takové zpoždění!

Zesmutněl. „Neodcházejte ještě, zastavím kvůli vám čas.“

Usmála jsem se. „Byl byste slavný, s takovým vynálezem. Za něj by vám dali i Nobelovu cenu.“

On ale zavrtěl hlavou.

„Myslíte, že každý by o to stál, skutečně stál? Nepřečíst další stránku, neslyšet další verš? Nedojit nikdy ke svému cíli? Doktor by nesešil ránu, pekař nedopekl chléb? Děti by nemohly ze školy domů a věžeň z vězení ... Přejete lidstvu pěkné věci, jen co je pravda.“

Rozesmála jsem se úplně. „Vzdávám se. Nechte čas běžet, mně byste už stejně nepomohl. Snad chytím taxíka.“

Vstala jsem a podala mu ruku. „Nashledanou a hodně štěstí na vaší dlouhé cestě. Ať naleznete.“

Zvedl se také a lehce se uklonil.

„Děkuji za váš úsměv. A pokud jsem mluvil příliš, odpusťte mi.“

Položil na stůl bankovku za oba a rychle se propletl mezi stolky. Zmizel mi ve dveřích ... ahasver, věčný poutník, můj alchymista. Ztratil se z kavárny na rohu náměstí a já ho v našem městečku už nikdy nepotkala.

Jan Řehounek

Nejkrásnější prázdniny

Tehdy, na konci padesátých let, byla na českém venkově v plném proudu kolektivizace. Když těsně po Novém roce přišli za mým dědou agitátoři z národního výboru, kteří si s sebou vzali souseda Štefana - sedláka, který už podepsal, strašně se rozčlilil. „Ne a ne! Do žádnýho kolchozu mě nedostanete! Já si dělám na svém, svejma rukama a nehodlám živit takový, který vlezli do družstva s holou prdelí a hnůj jim smrdí!“ „Fando, měj rozum, pokrok nezastavíš!“ zahuhlal soused Štefan, který s dědou seděl v lavici už na obecné škole, spolu se nechali v první světové válce zajmout, oba vstoupili do legií, bojovali u Zborova a pak v těpluškách projeli celou Sibiř, aby se domů dostali lodí přes Japonsko a Ameriku. Ale děda, jak byl v ráži, ho chytil za rozepnutý límeček u košile, nadvzedl ho ze židle a zařval: „A neříkej mi Fando! Pro tebe už žádněj Fanda nejsem, protože zradil poctivej selskej stav a dal ses do kolchozu!“ Promodralého doposud kamaráda zarazil do židle, až zapraštěla a bouchnul pěstí do

dubové desky stolu tak šílenou ránou, že lety vyhlazená coulová fošna vprostřed praskla a na krajích se s vytaženými hřebíky nadzvedla...

Přišlo léto. Už několik týdnů jsem se těšil, až budu moci, s vysvědčením v kapse, na prázdniny k dědovi a babičce. Vůbec mě nemrzelo, že spolužáci odjíždějí na pionýrské tábory, kde si budou užívat volna při branných hrách a večer u táboráku si k opečeným buřtům zaspívají „Červená se line záře...“ či „Pionýři, pionýři, malované děti...“, a já budu muset ráno krmit slepice a králíky, kydat hnůj kravám, sekat trávu, sušit seno... protože babička s dědou mají žně. Ale také budu moci chodit na houby, koupat se v rybníku, lehnout si do trávy a koukat na nebe... a nebude na mě nikdo pískat na píšťalku.

Hned druhý den po vysvědčení mi mamka sbalila věci a já vyrazil vlakem na prázdniny. Předemnou byly dva nádherné měsíce. Ty tři kilometry z nádraží mi připadaly jako pár metrů, už na kopečku jsem ucítil ten zvláštní letní odér venkova, v němž se mísila vůně vymláčeného zrní, trávy a potu dobytčat. A chlévké mrvy, jak mne opravila soudružka učitelka, když jsem při praktickém vyučování na pozemku řekl, že do záhonů se musí zarýt hnůj. Vytáhl jsem klíč zpoza trámku, hodil tašku na oتمان, vytáhl z ní tričko, svlékl se do trenek a vyběhl ven. Puňta u boudy vrtěl ocasem - odvázal jsem ho a uháněli jsme k rybníku. Při podvečerním návratu jsme potkali Věnu Novotného, spěchajícího ke zvoničce. Věna, podle některých obecní blázen, pro nás kluky kamarád, ač mu táhlo na sedmdesátku, stále ještě zvonil klekání, i když na obci už po večerech chrchlaly plechové tlampače rozhlasu hlášení předsedy emenvé. Děda, který právě krmil kravky, mě přivítal: „Jestli bylo pěkné vysvědčení, budou pěkný vakace!“ Šel se mnou do síňky, kde babička chystala večeři. Utřel si ruce do kalhot, nasadil brýle a zkontroloval úřední list. „No, babičko, dvě dvojky, to je slušné, ne? A z češtiny jednuška - to mám z tebe radost!“ Otevřel šuplík a podal mi těžký balíček, přebalený šedivým papírem. Pod ním se skrývala kniha: Jules Verne - Pět neděl v baloně. „Ať máš co číst, kdyby přišlo!“ dodal.

Každý den ráno, když jsem vstal, měl jsem na stole snídaní a lísteček, co mám všechno udělat. Uvázat kozu na zahradě ke kolíku, dát trávu králíkům, nasypat drůbeži, podívat se do chlíva, je-li všechno v pořádku, rozházet seno z kupek a odpoledne ho obrátit, nadloubat

pamprdlíky a mlíčí pro kachny... Po splnění povinností jsem se obyčejně toulal po okolí. Věděl jsem, kde rostou veliké jahody trávnic, kde právě dozrály třešně chrupky, kam jít na hříbky a kde najdu bedly, z nichž babička k večeři usmažila výborné řízky, kde právě kvete řepík, který se pak sušil zavěšený pod trátkem na půdě, aby bylo v zimě na čaj proti kašli. S klukama ze vsi jsme mívali vždycky sraz až v podvečer, kdy byla voda v rybníku nejteplejší a fotbal se dal hrát bez zpcených zad.

Slunce páliło a ženci na polích se oháněli kosami, někde mávaly velikými lopatkami samovazy. Děda sekal a babička vázala panáky, těch pár hektarů zvládli sami. Když měli hotový jeden štráf, stavěl jsem s babičkou panáky.

Na sousední družstevní pole přijeli brigádníci. S velikým hlaholem přikráčeli cestou od silnice, kde zastavil nákladák, co je přivezl, a začali snášet samovazem udělané snopy a skládat je do podivně zhroucených panáků, připomínajících strašidla. Babička se narovнала v zádech a směrem k nim pozdravila: „Pomoc Pánbu!“ Svazák s odznaky na kapsičce modré košile se otočil a odvětil: „Čest práci! Pán Bůh, ten nám nepomůže!“ Děda otřel kosu, vytáhl brousek, namočil ho v kloubci a začal jím svištět po naklepaném ostří. „Ani se mu nedivím,“ řekl nakvašeně. „Když vidí, co tady s tím božím dárkem vyvádíte!“

V noci přišla bouřka. Blesky s hrozným rachotem hromů prosvihávaly nebe, proudy vody se řinuly z osvěcovaných nízkých mraků a vichřice rvala listí ze stromů. Ráno jsme spěchali na pole přesvědčit se, co živly napáchaly. Naše panáky pevně stály. Na družstevním to ale vypadalo jako po boji. Snopy byly rozházené a pod prvními horkými paprsky slunce se z nich pářilo. Děda se sehnul k jednomu u cesty, sáhl na klasy a pravil: „Mají zpola vymlácino!“

Po několika dnech jsme svázeli obilí do stodoly. Vytlačili jsme starou mlátičku, děda nastrkal do pojistek hřebíky, zapnul obrovský elektromotor s řemenicí, dlouhý řemen pohánějící stroj si zamlaskal, uvnitř skříň se rozklapala síta... Přišli sousedé na pomoc, podávali jsme snopy, jeden chlap strkal obilí dovnitř mlátičky, dva odebírali plnící se pytle a babička odhazovala vidlemi slámu. Druhý den se pokračovalo u Vaňků, třetí mlátili Kulhánkovi. Pak se na polích pohrabovalo, děda s kravkami podmítal... Zrála letní jablka - sklenáče

a jakoubata, ryngle, hrušky... Ani jsem se nenadál a byl konec prázdnin.

Na podzim děda musel přihlášku do družstva podepsat. Nestačil plnit předepsané dodávky... Dobytek byl sveden do společného kravína, usedlost dosud plná života jakoby osiřela. Už nikdy nebyly prázdniny tak pěkné.

Proč se jen říká: sprostěj jako dlaždič?

Dlouho jsem už mistra této starobylé profese neviděl. Klečel na jednom koleně s koženým flastrem a soustředěně zaklepával kladívkem jednu žulovou kostičku za druhou do mozaiky chodníku. Dlaždič. O tomto řemesle nemá laická veřejnost valné mínění. Až do chvíle, kdy si kdokoliv z nás zkusí vydláždit sebemenší plácek před svým domem.

Proto jsem, ač drobně přšelo, zastavil své uspěchané kroky a s obdivem sledoval ten úžasný grif, jemné poklepávání na kámen, za nímž se rýsuje perfektní, mírně ke kraji vypádovaná plocha chodníku, na němž se netvoří kaluže jako na preferovaných chodnicích asfaltových. Stejně jako na silnicích.

Právě vedle rekonstruovaného chodníku se udělala velká kaluž, kterou každý tudy jdoucí chodec, aby obešel pracujícího mistra a kus nedokončeného chodníku, musel přeskočit. Pokud nechtěl udělat pár kroků navíc či přejít přes ulici. Právě procházející stará paní odhadla špatně své schopnosti a šlápla doprostřed. "Jeminkote," vyjekla, "teď mám plnou..!" Klepání ustalo, promoklá shrbená záda se narovnalala a dlaždič se s účastí obrátil: "To je mi líto, babi!" Vstal a do vodní překážky položil velkou dlaždici, z nichž byly vytvořeny obruby kolem stromů. Znovu poklekl a pokračoval v práci.

V té chvíli jej mījela dvojice asi šestnáctiletých chlapců. Aniž by vytvořený ostrůvek potřebovali, hravě přeskočili, pohlédli nezúčastněně na muže s velkýma špinavýma rukama a jeden z nich prohodil: "...sere se tady s tím už druhej tejden..."

A já stál na krásně vydlážděném chodníku a marně přemýšlel, proč se říká "je sprostěj jako dlaždič".

Milan Sýkora

Příběh o vzniku jednoho čaje

Tyto události se staly v dávných časech, kdy arabské pouště křižovali zahalení kočovníci a Orient byl královstvím jako z pohádek. Nacházely se tam města s velkými nádhernými domy, bohatými kupci a zbožím. Když poutníci mířili k městům, už z dálky viděli minarety a slyšeli líbezný hlas muezínů svolávajících k modlitbě. Mířily sem karavany z daleké Asie, aby tu prodaly svůj náklad hedvábí, papíru, drahých kamenů, šperků a vzácného koření.

Náš příběh se ale odehrál daleko od bohatě zdobených mešit a rušných tržišť. Odehrál se v poušti, která byla odjakživa domovem zvláštního národa – kočovných tuarégů. Jednoho dne dorazila do oázy uprostřed pouště karavana s čínskými obchodníky. Jeden z nich si přisedl k Arabovi. Ten si na ohni vařil mátový čaj, je to starý arabský zvyk. Arabové pijí tento čaj téměř pořád, když dojednávají obchody, i když si chtějí jen tak popovídat s přáteli a pokouřit nargilé, vodní dýmku. Mátový čaj patří k oné pověstné arabské pohostinnosti a dodnes ho nabízejí každému, kdo přijde do jejich domu či obchodu.

Hned když tuarég viděl přicházet čínskému obchodníka, nabídl mu skleničku s lehké nazelenalým nápojem. Číňan se uklonil, jak mu říkaly zvyky jeho vlasti, a poděkoval. Číňané se považují za velké znalce čajů, takže byl potěšen, že i v takto daleké zemi lidé pijí nápoje z lístků.

Napil se a zjistil, že je to velmi zvláštní čaj. Nechutná tak, jak by přece měl správný čaj chutnat, ale na druhou stranu je v něm skryto cosi záhadného a tajemného. Jako by se v té jediné sklenici skrývala celá Arábie se všemi městy, pouštěmi, velbloudy, koňmi a hlavně lidmi. Byla tam cítit ta příchut' nekonečnosti pouště a chuť života lidí, kteří v ní žijí.

Chvilí oba seděli a dívali se do ohně, aniž by někdo z nich promluvil slovo. Potom Číňan vstal a řekl: „Dal jsi mi ochutnat váš čaj, váš život. Ale přeci mi v tom nápoji něco schází. Teď já tobě dám ochutnat náš čaj, naši duši.“ Nalil do konvičky vodu a postavil ji na oheň. Přidal do ní lístky zeleného čaje a nechal je vylouhovat. Potom

vzal porcelánový hrníček a dal Arabovi ochutnat pravý čínský zelený čaj.

Arab pozdvihl hrníček ke svým ústům a napil se. Chvilí přemýšlel a potom pravil: „Cítím v něm chuť dalek vzdálené Číny, vidím vaši krajinu, vaše chrámy a vaše mnichy. Ale přesto nemůžu říct, že ten čaj je výborný. Pořád v něm něco schází.“ Čínský obchodník tím byl zklamán, ale v jeho zemi nebylo zvykem dávat najevo city a tím méně zklamání. Dále spolu seděli u ohně a každý popíjel svůj čaj.

Potom Arab promluvil: „Mám nápad, smícháme oba čaje. Ten nápoj potom bude mít nekonečnost arabské pouště a moudrost vašich mnichů.“ Číňan souhlasil a podal Arabovi konvičku se svým čajem. Arab ji vzal a přilil trochu do své konvičky. Oba se napili a oba shledali čaj výborným.

Číňan řekl: „Ano, takhle má chutnat dobrý čaj.“

„Myslím, že takhle je to správné,“ dodal Arab.

Seděli tak a popíjeli konečně ten pravý nápoj. Po chvíli promluvil opět Arab: „Vím, že ve vaší zemi není zvykem čaj sladit, ale teď bychom snad mohli udělat výjimku. Tím, že ho osladíme, vznikne naprosto neobyčejný čaj.“

„Nemám rád, když se čaje takto kazí, ale tentokrát s tebou souhlasím. Osladíme ho. Myslím, že to tomu čaji jen prospěje,“ řekl Číňan.

Čaj osladili a oba ochutnali. „Ano, myslím, že se nám společně podařilo dojít k ideálnímu čaji. Je dobrý, ale má v sobě ukryto velké tajemství. Myslím, že v tomto čaji byla nalezena rovnováha mezi tělem a duší,“ řekl Číňan

Ráno karavana odjela a Číňan daroval Arabovi pytlík zeleného čaje, ten mu na oplátku daroval dva svazky sušené máty. A také se vydal do pouště.

Po dlouhých letech se oba dva náhodou setkali v oáze na druhé straně pouště. Stejně jako před lety Číňan si šel přisednout k Arabovi, který u ohně vařil čaj. Po tak dlouhé době jeden druhého nepoznali. „Dám ti ochutnat čaj, který pijí jen a

rabští kočovníci. Ještě jsem neslyšel o nikom jiném, kdo by pil tak dobrý čaj. Je z naší máty a vašeho zeleného čaje,“ řekl Arab, uvařil vodu a dal do ní čajové lístky. Podal sklenici Číňanovi a řekl: „Váže se k němu příběh. Já ten příběh znám ze všech tuarégů nejlépe. Sám jsem ho zažil. Před léty si v jedné oáze vařil jeden muž našeho národa

čaj a přisedl si k němu čínský obchodník. Ochutnal mátový čaj, ale zdálo se mu, že čaji něco chybí. Tak uvařil svůj zelený čaj a dal ho ochutnat Arabovi. Ten také shledal cizí čaj dobrý, ale také soudil, že mu něco schází. Smíchali proto oba čaje, a tak vznikul tenhle čaj,“ řekl a podíval se na Číňana.

Ten se napil, dlouze se zadíval do ohně a pak řekl: „V tom čaji chybí cukr. U zrodu toho příběhu jsem byl také a pamatuji se, že jsme čaj osladili. Zapomněli snad tuarégové na tento zvyk?“

„Máš pravdu, ten čaj se má sladit. Neosladil jsem ho ale schválně. Poznal jsem tě hned, jak jsi dnes přijel s karavanou, ale pochyboval jsem, že si ty pamatuješ na naše první setkání před lety. Proto jsem čaj schválně neosladil, abych ti to setkání připomněl,“ řekl Arab.

Číňan mu odpověděl: „Na naše setkání si teď vzpomínám velmi dobře. Na naše setkání jsem skutečně zapomněl, ale obchody mě vrátily zpět do Orientu. Teď jsi mi ale dal ochutnat čaj, který jsme před lety spolu pili. Vzpomněl jsem si, kam patří mé srdce. Číňané o tenhle čaj nestojí, a proto už se do Číny nevrátím. Mé místo je zde, u slazeného čaje.“

Ráno se jejich cesty opět rozdělily a už se nikdy znova nepotkali. Jediné, co po nich zbylo, je čaj, který se připravuje smícháním máty a zeleného čaje a silně se sladí. Dnes se mu říká „Tuarég“ a tento příběh se skutečně často vypráví při jeho pití. Je v něm skryta minimálně polovina chuti čaje.

Klára Váňová

Kočíí madonka

Hory a kopce. Spíš kopce podobné horám. Přívětivé i škaredé, to když se nad nimi při bouřkách blýská. A kopce trochu do modra snad proto, že na nich nerostou listnaté stromy. Ale jen jehličí, jen jehličí.

A pouta a touhy. Spíš touhy podobné poutům. Lidským i těm nelidským, když si uvědomíme, že na něco již jednoduše nechceme vzpomínat.

Překvapující krajina, která při větru trochu šumí, až člověku zaléhají uši. Něco na způsob prokletého místa, které tajně prošlo znovuzkříšením. Možná proto, že cesty tam i zpět tudy vedou.

Zbývá už jenom ta touha, když se do očí vkrádá ironie a kůže trpí pořád stejnými podněty, ve kterých se nedá úplně obyčejně křičet. Tam kdesi, kde je všechno stejné jako před několika lety. Kde není výčitek, ale ani mlčenlivé pravdy. Snad z prostého důvodu, že v tomhle kraji je těch nadbytečných a skálopevných pravd jaksi víc. Bylo nebylo. Ale knížky pohádek přece směji otvírat většinou jen děti.

Znal jsem jí ještě z dětství. Vytáhlou a oslnivou dívku, která o své oslnivosti neměla ani ponětí. Její vlasy byly zlaté a pleť velmi světlá. Náruživě ráda jedla. Náruživě ráda sledovala televizi. A opět náruživě ráda listovala módními časopisy. A pak v pokojíku pro panenky, který nikdy nenavštívil žádný muž, snila vedle plakátu svalnatého hrdiny.

Ve svých snech byla tvrdohlavější než dítě, které odmítá kráčet po boku dospělého za ruku. Ve svých snech byla bezpředmětnější než dřevěná loutka, vedená po uzoulinké kladce při vypiskaném představení. Urputnější než kdokoli jiný, lpějící třeba na své práci nebo na svém životě.

Každé ráno vstávala naše madonka a usínala se stejnou ctižádostí jako den před tím. Jako minulé léto, jako předloňskou zimu.

Její dalším povykem byly kočky. Velké i malé. Chodící po domě, ve kterém madonka žila. Po bytě, kde bydlela. Po stole, u kterého jedla. A nahlížející do hrnce, ze kterého si nabírala polévku k obědu.

Tak žila kočičí madonka, kluzká i jednoduchá. Spokojená ve svých monotónních násilnostech, v nevelkých pozornostech, které jí málokdo věnoval. V pavučině všedního dne žila pevně zaklíněná, ulovená i polapená ryбка, která nezná vášní svobody.

Někteří svobodu nepotřebují. Zbytečně by je znejišťovala. Tak by i naše kočičí madonka nevěděla, co si s ní má počít. A tak tancovala tuhle se smetákem, tuhle s hadrem v ruce, určená a rozsvícená. Spokojená, neboť nikdy nepoznala nic jiného. Snad se příliš bála pootevřít dveře od velké zahrady, která se rozkládala podél domu, ve kterém žila.

Před těmi dveřmi se rozvíraly starodávné koruny jabloní. Právě kvetly. Jejich kůra byla zjizvená od ustavičného naslouchání štěbetajícím ptákům. Nikdo z obyvatel domu se o ně nestaral. A tak jabloně rostly a mohutněly, ale také se stávaly planými. Stejně tak i

madonka rostla a mohutněla. Z malé pubertální do sebe obrácené dívky se stávala dospělá planá žena.

Občas se přihodilo, že některý z obyvatel domu vstoupil do jejích zasněných myšlenek a snažil se jí vyrušit. Tu se však madonka bránila s býčí zaujatostí. A argumentovala vzdorovitými frázemi, které kdesi pochytila, a které znesnadňovaly pochopení jejího monotónního života. Proto diskutovat s ní většina obyvatel vzdala.

A tak si žila dál kočičí madonka, neposvěcená, příliš dětská na svá léta, závislá na svém pohodlném a jednoduchém životě.

Přeci se však do jejího jednoduchého života vkradlo cosi, co narušilo jeho jednolitý koloběh. Byl to jeden rozpustilý stařík, který bydlel v přízemí domu, kde bydlela i naše madonka.

S kočičí madonkou se znal. Dával se s ní do řeči, když věšela prádlo. Škádliil jí. A také se díval na její bělostné ruce, když to prádlo rozklepávala.

Kroutil tiše svou šedivou hlavou. „Takhle to s tou holkou nemůže jít dál. Vždyť je to škoda, že tu roste tak samotná a nemilovaná.“

Jak se tak na madonku díval, postupně v něm uzrál nápad. Napsal svému bratru. Napsal mu, že by byl rád, kdyby některý z jeho tří synů k němu přijel na léto. Také se komplikovaně v dopisu zmínil, že tu žije jedna hezká a stále svobodná mladá žena.

Netrvalo to dlouho a jeden ze tří synovců skutečně přijel. Objevil se drobný a dobrosrdečný muž. Jeho vlasy připomínaly barvu slámy a jeho ruce se podobaly rukám plaché jemné dívky. Velmi brzy se s ním naše madonka seznámila. Když ho poprvé uviděla, ohrnula horní rtík a myslela si: „Tohle že má být ten princ, kterého jsem vždycky vyhlížela v šustivých časopisech a kterého mi nabízejí?“ Byla zdrcená a zklamaná.

Když jí však světlavý muž pozval do kavárny, nebránila se. Sladké měla vždycky ráda. Když od něj dostala kytici růží, do obličeje se jí vkradl první smysluplný ženský úsměv. Byla potěšená či zaskočená, když jí vzal poprvé muž kolem ramen a ona neřekla, aby toho nechal? Možná si úplně prvně ve svém životě uvědomila to, že po ní někdo zatoužil. Její odpor ke všemu nízkému a tělesnému mohl být zlomen. Zatím jí muž v životě nepřekážel. Přijížděl ke svému strýci na víkendy a kromě několika polibků po madonce nic nechtěl.

Madonce se líbilo dostávat květiny a mlsat. Líbilo se jí dál listovat časopisy a snít pod plakátem svalnatého hrdiny. Její pokojíček pro panenky nenavštívil doposud žádný muž, který by strhl z okna snivé závěsy a nechal přijít ke snící madonce ždibek světla.

Jednou, když se muž s kočičí madonkou zas loučil po večerní schůzce, vzal jí za ruku a řekl jí: „Půjdeš se mnou k mému strýci?“

Madonka se nebránila. V bytě u strýce již byla několikrát. Staré pendlovky odkrajovaly pevně stanovenou dobu, když tam přišli. Muž šel po paměti do svého pokoje. Madonku vedl za sebou. Ve své dlani pevně držel její němé prsty. Potichu za ní zavřel dveře pokoje a rozsvítil. Zatahl závěs na okně. A pak se na kočičí madonku tázavě a žíznivě zahleděl.

Jeho postel byla rozestlána. Již několikrát jí madonka viděla, když za mužem na chvíli přišla. Když vedle sebe seděli na jejím okraji naposled, krmil jí tu muž čokoládovými bombóny ve zlatém papíře. Nikdy však zatím nebylo rozestláno pro dva.

„Mám zhasnout?“ zeptal se muž.

Madonka se však ani nepohnula. Byla dost velká na to, aby pochopila, co po ní muž žádá. Těžko říci, zda byla její mysl připravená odhodit svetrík, který měla na sobě, nebo byla stále připravená pojídat čokoládové bombóny.

Muž přišel až k ní a zhasnul. „Nemusíš se bát,“ řekl jí velmi tiše.

„Já se nebojím,“ vyhrkla madonka. Pak na svém krku ucítila jeho teplou ruku. Nepřišlo jí to nepříjemné. Rychlými pohyby ze sebe stáhla svetrík a domácí šaty. Potom zručně a jistě ze sebe svlékla i to, co měla pod tím.

Lůžko temně chladilo. Byla jí trochu zima, když jí muž líbal na nahé tělo.

„Trochu bych se napila,“ blesklo jí hlavou, ale neřekla to nahlas. Pak muž vytáhl sponu z jejích vlasů a uložil madonku vedle sebe.

Něco bylo nové, něco viděla v barevných časopisech. Tam se však psalo o něčem výjimečném, lepším než čokoládové bombóny a poháry se šlehačkou dohromady. Když začala jíst improvizovaný zmrzlinový pohár a ve svém těle ucítila tíživý křečovitý pocit, vykřikla.

Muž zpozorněl a ztišil své smysly. Zabořil ruce do její vlasů a začal jí hladit. Kolébal jí jako dítě. Bral do sebe její bolest a snažil se jí

rozpustil na co nejmenší krystalky. Láskou chtěl nahradit všechna pozlátka, kterými zlákal její důvěru.

Možná jí chtěl také říct, že se díky ní stal na chvíli bláznem, který se směje na svět a je mu jedno proč.

Madonka se však nehýbala a nemluvila. Kdyby jí muž viděl pořádně do tváře, uviděl by, že se dokonce mračí.

Probudil se později než ona. V pokoji bylo pozdní ráno. K uším se mu doneslo rozpustilé zakokrhání. Den věstil dusné výšky a snad i opravdovou bouřkovou spršku.

Madonka seděla ve svých domácích šatečkách u okna. Způsobně čekala, až se muž probudí.

Když jí uviděl, usmál se od ucha k uchu. Slastně se protáhl a zdvihl ruku. „Pojď ke mně.“

Madonka seděla vzdorovitě na židli a jen si trochu poposedla. Její zarputilost jí po ránu činila ještě krásnější. Do tváře jí spadl pramen medových vlasů a ona ho pevně zastrčila ze ucho.

Muž z ní byl u vytržení. Pozoroval bílou křivku jejího krku, zapnutý límeček, ostře řezanou bradu, červené plné rty, které volaly po dalším políbení.

„Pojď ke mně,“ zaprosil znovu.

Madonka vzdychla a vstala. Rozepnula si límeček u krku a vyklouzla z domácích šatů. Trochu udiveně zíral muž na ten nenadálý ranní čin. Ale pak se přestal podívat. Madončino tělo vonělo ještě víc než večer před tím. Stejně tak další dny a noci, když znovu přijel ke svému strýci.

Byla bezradnější než malé jehňátko, které někdo odtrhl od své mámy, když chtělo ještě pít. Na čele se jí častěji objevovala její první opravdová vráska z toho, že jí někdo okrádá o její sny v jejím pokojíku. Když krmila své kočky, zlostně na ně sykala. A ty čtyřnozí tvorové s velkýma očima se na ní dívali, když je vyhazovala ze svého bytu. „Co se děje?“ říkali si navzájem pohledy.

Kdyby se nerozpakovala, dávno by staříkovi vynadala za to, jaké závaží jí uvázal na krk. Mračila se na slunce, dokonce na plakát svalnatého hrdiny ve svém pokoji. Zhubla. Čokoládové bonbóny jí přestaly chutnat.

Když její přítel přijel a ona s ním trávila volné dny, stále častěji vzdychala a byla duchem nepřítomná. Když vedle něho v noci ležela, nemohla spát. Jeho živé teplo jí bralo spánek i její dětské sny.

„Máš mě vůbec ráda,“ zaskočil jí jednou muž nenadálou otázkou.

A madonka mlčela. Věděla vůbec, co je to mít ráda? Snad je to podobný pocit, když hladívá své kočičí známé po jejich kožichu? Přemýšlela. Jenže hlazení kočičí kůže jí už dávno nebavilo. Nebo je to ten sladký pocit, když do svých úst dává čokoládový bonbón či nadýchanou šlehačku? Ale ani to, už nebylo tak úžasné jako dřív.

Teprve tehdy muž zpozoroval madončin zvláštní chlad a nežájem o všechno živé a zejména o něho samotného. Ve své zamilovanosti si dřív nepovšiml podezřelé lhostejnosti, která se objevovala v madončiných očích. Nevšiml si, že její ruce jsou studené, i když kolem nich je opět horké léto.

Byl překvapen a zdrcen. Ten víkend odjel od madonky předčasně a vymluvil se na neočekávanou práci. A madonka si oddechla. V klidu si mohla odpočinout a nemusela se hlídat, aby zamračení na její tváři nebylo tak zřetelné.

Následující víkend muž nepřišel. A madonka nepátrala po tom, proč se tak stalo. Ani další víkend muž nepřišel, to už ale zase madonka tancovala se smetákem na přečistě podlaze. A po dlouhé době si znovu s chutí nacpala plnou pusou čokolády.

Jednou večer jí vyrušil telefon. Volal jí její přítel a ptal se, jak se má. Madonka se zalekla. Ale pak odpověděla po pravdě, že moc dobře.

„Už za tebou nepřijedu“, oznámil jí muž smutně. Snad čekal ženské spílání, výčitky, pláč. Něco, co by ho přesvědčilo o tom, že nebyl přebytečným, ale potřebným. A pro madonku milým. Ničeho takového se však nedočkal. Madonka tiše přijala jeho oznámení a nebránila se mu. Kdyby jí viděl do tváře, uviděl by, že se vlastně ani nemračí.

Všechno se vrátilo do dřívějších tolik známých kolejí. Po čase jsem znovu uviděl tu mladou ženu. Stále o své oslnivosti neměla ani potuchy. Asi o ní ani nestála. Jen vlasy měla malinko delší a postavu trochu baculatější z věčného požívání sladkého.

Její kočičí zvěřinec se trochu rozrostl. Ty kočky byly bílé i černé, mourovaté i zrzavé, s flíčky i bez nich, drzé i bojácné.

A kočička madonka ve svém pokojíku pro panenky, který dávno přerostla, dál snila u plakátu svalnatého hrdiny. Dál listovala šustivými časopisy. Její kůže zůstala stále bleďá a studená. Říkala: „Slunce mi nedělá dobře, jenom venkovské holky mají kůži opálenou dohněda.“

Stařík, který jí do života poslal kdysi světlo, dál nechápavě kroutil hlavou. A kopce mlčely a tiše přihlížely tomu všemu. Jen občas si za deštivého počasí vyměňovaly šumivé modlitby a povídačky a jako by říkaly: „Viděli jste to, viděli jste to?“

Tramvajka

Venku začíná pozdní ráno, na sedátku pro invalidy sedí kluk a dívá se ven. Ještě je trochu rozespálý, málomluvný. Ospalýma očima mžourá na svět přes špinavé sklo dopravního prostředku.

Tramvaj ho unáší do dálky. Cinkne a teprve potom se rozjede. Z jejího prostoru bude moci uniknout až v příští stanici.

Tma se dere a lísá až k tramvaji. Snaží se jí chňapnout a nepustit. Ještě chvíli se ty dvě přetahují stejně jako tetky na trhu. Takhle po ránu má vždycky převahu tma. S přibývajícím dnem se ale tramvaj nevzdává a nakonec vítězí. Cinkne, nabere rychlost a krájí tmu, jak cibuli na dřevěném prkénku, velké i malé kousky dohromady.

Kluk se probouzí spolu s velkým množstvím lidí řítících se v téhle tramvaji do práce. Je na tom stejně jako hubený člověk, který stojí nad ním a houpe se do rytmu tramvaje.

A pak se ten den objeví. Má jiskrný nádech, cpe se do každé skulinky mladého mužského těla. Kluk má zkřehlé ruce s naběhlými bělavými klouby na nich.

Jeho život se nijak neliší od tisíců nijak neliší dalších kluků a mužů, kteří někde existují tak nějak všedně a obyčejně.

jakmile . Celý den postával za pultem obchůdku, nohy ho bolely. Vedoucí obchůdku byl rád, že toho chlapce má. Ten mladíček, který se ještě mimořádně holil, se výrazně líbil ženám zákaznicím. Díky tomu se v těchto dnech prodalo více zboží než kdy jindy.

Po každé zavírací době spolu s hranatým vedoucím chlapec zamkne krámek. Pak se oba rozloučí a rozejdou se do svých útulků za spánkem.

Ale dneska se Praha kolíbá a kolíbá. Vltava skřehotá nenápadnou ukolébavku. Náhle zazvoní mladíkovi v kapse přenosný telefon. Když se podívá na podsvícený display elektronické hračky a zjistí, že mu volá jeho spolubydlicí.

„Ahoj,“ řekne, jakmile přiloží telefon k uchu. „Co potřebuješ?“

„Mohl bys dnes přijít na kolej až po jedenácté?“ zní jasná prosba.

„Hm,“ zabručí kluk do telefonu.

„Přišel za mnou Petr, víš?“ doplní spolubydlicí. „Tak domluveno?“ ujišťuje se ještě jednou.

„No jo,“ řekne chlapec, ale je znát, že z toho nemá velkou radost. Vypne hovor a zastrčí telefon do kapsy. Potom nahlas vzdychne a zasakruje.

Nebe je v tu chvíli strakatě modré. Od řeky se odráží světélka pouličních lamp. Řeka teče bez hluku, bez přílišné námahy. Kdyby nás napadlo se dotknout její hladiny, uzřeli bychom její velmi mrazivý a poctivě studený nádech.

Chlapec právě přestoupil do tramvaje dvoumístného čísla. Ukázněně se posadil na prázdné sedátko. Hodiny na věži zrovna ukazují krůček po sedmé hodině večerní. Dopravní značka blízko silnice je ve dvě ovázána pruhem igelitové pásky s červenobílými proužky. Vyhublý obličej dívky sedící na zastávce tramvaje, prozrazuje módní trendy nastávajícího jara. Kopule střechy jednoho náměstí obnažuje nevšední krásu Staré Prahy a jejích dlážděných ulic. Chlapec si těchto míst také povšimne.

Praha ho pořád uchvacuje. Snad je to zaměřením jeho studia či magičností těch míst, které noční Praha odhaluje pouze pozorným divákům.

Koleje tramvaje vypadají jako marnivý výstřelek na pažích dlouhoruké staré dámy. Její rezivé náramky nechřestí jen proto, že ani jeden z nich se na jejích dlážděných rukou nepřekrývá.

V jednom místě vypadá řeka jako poutový světle modrý bazén osvětlený výletní lodí, která veze německé turisty. Osamělá hospůdka na pravém břehu, kde se již nečepuje pivo, spíše se nalévá z útlých řinčících láhví.

Taková by třeba mohla být ten večer Praha. Nerozhodná a nevidomá. Jako tisíc a jeden člověk divná a nepříjemná, sepnutá ve sponce

násilného žití v hranicích normy, ale taky vybočující až na samý okraj blaženosti a zkázy.

A do toho tenhle mladíček, který se nemůže dostat na kolej z důvodů, o nichž se nediskutuje.

Mezitím nám vystoupil z tramvaje a tiše bez hluku vklouzl do jednoho z podnapilých pražských barů. Jen v takových barech je slyšet rádio hodně nahlas. Jen v takových barem přesně nevíte, co bude následovat. Z rádia se ozývá další píseň.

Možná jste již tuto píseň před chvílí někde slyšeli. Ta píseň duní tolik, že je cítit i z úst tmavovlasé barmanky někde v samém srdci potemnělého a maskovaného Karlína.

Ta žena má tenké obočí jako ještěrka a stejně tak mizí pohledem mezi prázdné sklenice a výčep.

Je tu trochu zima a tak si hoch objednává vroucí čaj. V momentu stojí vpřed ním horký nápoj.

Znenadání se k němu nakloní zavalitý cikán a něžně mu špitne do ucha na celý bar: „To budeš celou dobu cucat tu bryndu?“ Mladíček však nemá náladu dávat se s cikánem do řeči. Jeho ramena se ještě více přimknou k tělu. Bojí se toho obrovského mužského těla. Bojí se těch pevných a příliš jistých mužských dotyků. V tu chvíli se před ním objeví malá sklenka s hnědavou tekutinou, kterou nehlučně přinese smutná barmanka.

„Dej si,“ říká cikánský medvěd a dobrosrdečně plácne mladíka po uhrovitých ramenech, až se rozkašle.

Nakonec se ti dva, chlapec a laskavý cikán, vydají spolu na cestu. Bloudí spolu po kolotočích, po magických rumových střelnicích, kde i papírové růže voní tou prapodivnou směsicí opojné vůně a prachu. Bloudí spolu s další písničkou vlezlé hitparády. Nezajímá je nic, ani noc, ani Praha, ani nic dalšího. Osmahlý tatík se směje a ukazuje své tesáky. A kluk mu něco vykládá. A svět se točí. A celá Praha se točí.

Na kolej se dostal těsně po půlnoci. Na chodbě ještě pluly svítivé obrázky. Blikaly v nich barvy podzimních sluncí, fialové střípky točící se kolem dokola a také temná, chladivá kostrbatá kola. Všechny barvy se pohybovaly a vpíjely do sebe. Jakmile se však mladík zastavil a opřel se dlaní o studenou zeď chodby, i barvy se zastavily.

Potichu hoch odemkl dveře pokoje a opatrně vklouzl dovnitř. Všude se povalovala tma. Z vedlejšího pokoje zaslechl výrazné zachrápání.

Rozsvítil si malou lampičku u postele a rozhlédl se. Jeho postel vězela na druhém konci pokoje, než ta, na které spal jeho spolubydlící. I ten ležel tiše, obrácený tváří ke zdi pokoje.

Chlapec usedl na své lůžko a vzdychl. Otočil se směrem na místo, kde měl polštář a ten nadzdvihl. Jeho pyžamo leželo vzorně složené přesně uprostřed. Ani jeho matka by se s nočním prádlem tolik neskládala. Pak se ještě pozorněji zadíval na své lůžko. Někdo ho čistě povlékl a ještě předtím povlečení vyžehlil.

Vyšel znovu z pokoje a s neomylnou jistotou zamířil do malé společné kuchyňky k lednici. Sel najisto. Žaludek ho bolel hlady. .

V lednici na talíři našel připravené jídlo. Ani se nenamáhal s ohříváním. Okamžitě se zakousl do čerstvě upečeného masa.

Jedl hltavě, prázdný talíř nechal na stole. Příliš se vyčerpal.

Vrátil se do potměšlého pokoje. Zahleděl se na elektrický budík na stolku a usoudil, že je čas jít spát. Jemně se dotkl svého pyžama. Svou vůni necítil. Rychle svlékl ze sebe veškeré oblečení a vytvořil tak neforemnou hromádku vedle postele. Vsoukal se do přepečlivě složeného a zalezl pod studenou deku.

Bože, jak ta voněla. Snad nějakými bylinami v podobě aviváže, létem a vznešenou láskou. Do té vůně upadal stále víc a víc. A ta mazaná vůně ho kolébala, rozjítržovala a uklidňovala jeho mysl a tělo. Objevovala místo něj spánek hluboký jako život, který mu chtěla dopřát plnými doušky. I barvy ten svět měl. I oblé tvary.

Pod přivřenými víčky vytáčela zatáčku tramvaj. A cinkala ostošest. Její červená barva se radostně rozpínala do krajiny. Byl den či noc? Spalo se či bdělo? Nikdo se neptal.

A pak tam chlapec uviděl lidská těla. Byla plná síly, zemitých pohybů a paží. Smála se a dováděla. Mazlila se tolik až mladíčkoví na čele vyskočil studený pot. Pak ho však spánek zanesl ještě o poschodí níž. Ráno se na koleji probouzeli dva chlapci. Byli bolestnější a spoutanější než včera.

Ten jeden se zeptal: „Chutnala ti večeře?“ a usmál se. Měl uhrančivé rysy, a přitom dětsky bezelstný výraz ve tváři.

„Byla výborná,“ odpověděl ten druhý a rychle se hrabal z postele ven. Jeho výraz byl ustaraný a po ránu zpitomělý.

„Chystáš se do školy?“ zeptal se ten první.

„Jo, počkej na mě,“ řekl ten druhý a rychle se začal oblékat.
„Pojedeme tramvají?“ zeptal se ještě.
„Jasně,“ odpověděl ten první se smyslně vykrojenými rty.
Za chvíli je možné oba vidět, jak se hlasitě baví na zastávce tramvaje.

Zápisy z pamětní knihy FLV 2005

*Za severní Moravu, Orlovou a Bohumín

MARYŠKA

J.Hornová, Jana Hornová, Roman Horn, Čížová

*Byl jsem v Chotěboři.

Básník Jiří Kuběna

/a rukou malovaný obrázek hradu Bítov/

*Moc hezké, krásné setkání.

Michal Čagánek

*Festival byl pro mne příjemným překvapením. Na příštím ročníku se těším na shledanou s krásnými lidmi i knihami.

/podpis nečitelný/

*Pilgrim Pimple děkují za skvělé přijetí a příjemnou atmosféru. Muzika a literatura opravdu patří k sobě.

Z.Roller, Ondra Žák, David Pleva, Slávek Brabec

*Byl jsem na Literární Vysočině poprvé a doufám, že pokud to půjde, budu jezdit pravidelně. Setkání bylo velmi příjemné, senzační lidé, kvalitní programy. Díky organizačnímu štábu za obrovskou práci.

Honza Řehounek

*Chci poděkovat úžasné Zorce Šimůnkové, Pavlu Veselému, všem včetně pana Musílka. Milan Sochora

*Nejvíc mě zaujali p.Meluzín, Pilgrim Pimple a básnířky z klubu ASON Plzeň. Albireo

*Skupina Pilgrim Pimple nemá chybu! Zaujala mě ze všeho nejvíc a velice se mi líbil její spontánní projev.

Jarmila Maršálová

*Děkuji za příjemné literární setkání a skvělý program. Pilgrim Pimple nemají chybu! Literární Vysočině třikrát hurá a hodně štěstí do příštích let. Daniela Kmoníčková

*Krom toho, že jsem jako dítě musela recitovat na všech májových pobožnostech básně /tedy za peníze od babičky/, a na různých kulturních vystoupeních básně mého otce, nemám s Literární Vysočinou nic moc společného. Neboť vyrůstat ve stínu „velkého otce kritického básníka“ není jednoduché a vezme to člověku odvahu do psaní i v životních obdobích, kdy to bývá dost přirozené. Takže je div, že jsem na této akci. Ale vážně – protože jsem tvořivou atmosféru nasávala coby dítě všemi póry, je mi to všechno velmi blízké a milé. Velký obdiv a dík všem zúčastněným.

Daniela Málková – Musílková

*Bylo mi tady dobře a těším se, že to dnes nekončí. Díky všem za krásné souznění. Z.Voborská

*Byli jsme tu se psem a náš pes si tuto akci docela pochvaloval. Jen občas štěkal ze spaní. Saša Gr.

*Našemu bílému čoklíkovi se nejvíce líbila poezie P.Musílk! Klára Váňová

*Čakal som, že tu nájdem nejaké poetické podnety, dajakú poetickú dielňu...Našiel som iné podnety, ktoré na Slovensku budeme snád realizovať. Najpodnetnejšia bola pre mňa prezentácia klubov a tvorba niektorých prednášajúcich. Úžasný bol sobotný večer. V súťaži som po vyhodnocení očakával nejaké hodnotenie víťazných prác. Ale zrejme nebol na to čas. Bol som tu rád a mnoho som si odniesol. Verím, že to nebolo naše posledné stretnutie. Takže pozývam na Martinskú poetickú jeseň. P.S. želám vela úspechov do ďalších ročníkov. Mathej

*Děkuji za pozvání a přeji Literární Vysočině hodně psavců a nadšenců do příštích let. Byli jste skvělí.

Dáša K. Babinet.cz

*Celá akce Literární Vysočina byla příjemným kulturním víkendem – nejen prezentace autorů, ale i doprovodný hudební a divadelní program. K. StuparičováT. Tománek

Ušima mouchy

Moje povolání – profesionální špiónská moucha.

Mise – literární festival.

Tohleto prosím vás radši nikam nešířte. Nosím to na křídlech a už to nemůžu unést. Takhle – právě letím z festáku a dostala jsem hrníček

internetovýho serveru a hlavně – celej stoh letáčků tištěnejch na záchodovým papíře. Ty už jsem po cestě použila a do hrníčku nachytám dušičky.

Jsem tu, abych podala výsledek svý půlroční mise, kterou jsem zakončila – nóóó – počítám – před třema hodinama. Právě letim nad Havlíčkovou Borovou. Domu to mám ještě pořadnej kus, tak podám zprávu. Hlásí se špion BX 87-66-43 - mise ukončena. Do hlavního stanu doletím za dvě hodiny. Přepínám.

Na druhé straně se ozývá: OK, za dvě hodiny na stanovišti „Chleba s máslem.“ Jo, chleba s máslem. Za poslední tři dny jsem se v másle málem utopila. Musela jsem používat extra mini spajdrmenskej převlek, aby mě lidi nezaplácli, páč je neprůstřelnej a nezamáčknutelnej.

Osobně si myslim, že jsem z festivalu viděla všechno, i ty nejlepější scény. A nejlepější byla kapela Pítí Pytel, páč miluju muziku a je to lepší než Britny, kerou sice taky miluju, ale bydlí v Halvůdu a divně zpívá. Takže když na konci festáku bylo hlasování o úplně nejlepější pořad, vzala jsem si svou lidskou špión podobu (vypadám v ní jako dědula vožranej psem) a hlasovala jsem. A taky, že to ty Pytláci vyhráli a dokonce vim, co dostali za cenu. Ale to už je jen moje věc, jo, takže bacha. Lidi – ale něco vim. Ten festival dělaj jen štyry lidi a jeden z nich – a to nekecám, pravý skautský – je bůh. Ale nevim čeho, ale říká se to.

Jednou, když jsem měla fakt žízeň, byla to sobota – zrovinka před dvěma dnama – jsem si prostě musela zajít na bár pro pití a to jsem musela přes náměstí a tam mi nákej rádoby robot s divnou ulítlou maskou, která vypadala jak filtr komína a kusem černýho saténovýho prostěradla přes ramena a divným kusem stříbrně nabarvenýho dřeva, kerý vypadalo jako meč, málem useknul všechny nohy. Pozdějc jsem se dozvěděla, že se menuje Darkvádr.

Když jsem konečně dorazila do báru, byly tam dvě holky a furt myly nádobí. Prostě mě neslyšely a pořad zpívaly Jů baštíš od nějakýho Somráka nebo Saláma nebo takňák. Takže jsem se – ale bez dovolení – napila takovýho čaje, kerej vypadal jak zaflusanej. Ale nebyl. Tak jsem si ještě jednou oblíkla ten lidskej převlek, abych to zapila Kolem nebo tak. Taková černá páchnoucí, ale sladká tekutina.

Vopravdu jsem viděla všecičko. I zákulisí. A to bylo suprový, protože jsem úplně nejdřív věděla, kdo vyhrál tu soutěž, takovou literární, kerá byla na festáku vyhlášená. Pchá, nic už mě nepřekvapilo a na festáku (tam to ty lidi furt říkaj v tom městě) jsem byla nad všechny povejšená, páč jsem všechno věděla a tak si říkám : „Jó, teď tam bude tamta. A pak tamten.“ A smála jsem se tomu a ty lidičkové pak vypadali jak hromotluci, kerý nic neví. A to je na tom nejftipnější.

Taky jsem jednou byla doma u jednoho z pořadatelů a ten má psa a říkaj mu Benzín. To je ale divný méno a proč mu chudákovi říkaj Benzín, to nevím. Třeba má někde schovanej motorek a je umělej a je na benzín. A bylo tam úplně nejvíc dětí a to byla nejzlejší situace, protože jsem se neměla sakra kam schovat, abych to přežila.

Na mě je totiž strašně závislá celá naše špiónská agentura. Vždycky, když nám skončí šichta...

Hlásím se, přistávám na „Chleba s máslem“, mám dobré zprávy. Přepínám.

Druhý konec drátu: OK. Rampa přistavena. Končím.

Já už teďka opravdicky musím končit. Ale jen to dořeknu...když nám skončí šichta, tak hrajem hru Opakuj slovo. Mě se vždycky smějou, ale nejsem blbá. Jsem totiž jednou byla na operaci uší a teď mám místo uší náký stroječky na baterky a ty baterky se asi vybíjej. Ale musím říct, že mě ta hra vesmírně baví. Zejtra jdu na ušní.

Žuch!!!! A moucha byla dole a zašla do hangáru.

/Pája Šimůnková/

Barevná žízňivá čára

Festival samotný pro mě začal už ve středu odpoledne, kdy jsem s Petrem Musílkem odjela z bratrovy chalupy do Chotěboře. Tak moc! se mi nechtělo ze zahrady plné dětí, psů a slunce /snad posledního toho týdne, pak už jen lilo/...Ale kdo se dal na vojnu, ... Takže nezbylo než zatnout zuby, sednout do auta a odjet chystat ceny, kontrolovat ubytování, připravovat prostory v ZUŠ a dělat tisíce jiných věcí.

Následující dny mi až do nedělního poledne splývají v žízňivou barevnou čáru. Jen občas mi v hlavě blikne závěrka neviditelného foťáku a navždy zastaví čas: po dlouhé práci na přípravách usínám, ale šileně mě ruší hučení zapnutého počítače. Chci ho vypnout, ale

stávkuje, bojím se, že bez znalostí fines chování počítačů rodiny Musílkovy narazím, nakonec ho nechám být děláme „nástěnky“ /panely s plakáty sponzorů a jinými/, poodstoupím, abych se podívala zdálky - a tehdy začnu poprvé skutečně věřit, že festival bude v pátek ráno se u Petra setkám s Petrem Moučkou z Brna, má tak čisté a pozorné oči...Později s Milanem Sochorou stvoří nápis do hlavního sálu...a mě se výsledek tak líbí, že Petrovi zůstanu – ach ten čas! – za něj dlužna víno.

Paní Kájínková ze Salónu Kleopatra mi vyčesává vlasy do účesu – a s takovou péčí, že říkám: - Takhle mě nečesali ani jako nevěstu, a ona hned: - Když, víte, mě to strašně baví. Proto chodím do práce každou sobotu a беру si všechny svatby...

Odněkud utíkám a na pozadí bílé zdi ke mně po schodišti stoupají dva tmavě oděni muži: Paul Merild a Radek Lehkoživ. Rozpřáhnou ruce, trochu možná teatrálně: - Pánové, vítejte. Paní Baďurová, maminka Franty B., sleduje na druhé scéně produkci Divadla Refektář a Miroslava Kantka. Pečlivě nastrojená a načesaná, pozorně vnímá dění na pódiu. Bystrá paní, stejně jako Franta.

S Frantou si dáváme v Pančáku narychlo panáky na žal. Není pro organizátory nic nepříjemnějšího, než omlouvat změny v programu. Pod schody uvidím Zdeňka Rollera z kapely Pilgrim Pimple. Jdu k němu, podávám ruku a on se na mě podívá stejnýma očima, jako má Jean Reno. V tu chvíli vím, že zmatený deštivý den končí – i když do začátku koncertu PP zbývá ještě přes hodinu.

Předávám cenu tomu pánovi, který mi neskutečně připomíná moji osudovou lásku, líbá mě, v tu chvíli šlehne blesk. Očima děkuju do sálu neznámému fotografovi.

A nakonec dva momenty, na které slova příliš nestačí:

Volám k autorskému čtení svého syna Františka, obejmou ho kolem ramen a rukou opíší půlkruh: - To je tvoje publikum. A najednou mi dojde, že nejen jeho, ale hlavně naše, publikum Literární Vysočiny. Že všichni ti lidé v sále – a mimo něj – vážili mnohdy hodně dalekou cestu, jen aby přijeli na náš festival...Dobrý pocit - a zpětně za něj všem děkuji.

V sobotu pozdě večer přeci jeden slib plním: i přes strašnou únavu dojdu do Tip sport baru v naději, že tam potkám mnohé festivalové hosty. Odcházím o půlnoci a ještě mě chce vyfotit Petr Moučka.

Nejsem opilá, nic, přesto si dovolím na malou chvíli se pro účely fotky přitulit k pánovi za sebou...Maličká chvíle...a ten dotyk...tak vzdálený, tak blízký, tak intenzivní...Vjede mi až do morku kostí.

Nevím, proč mi v hlavě uvázly tyhle momenty, a ne jiné. Vždyť s tolika lidmi jsem mluvila, s tolika se smála a vtipkovala, tolik novinek jsem slyšela...Jenže ta velmi barevná žíznivá čára neúprosně hnala mé kroky po šňůře několika málo míst a nedovolila vybočit...

Musím se omluvit všem, s kterými jsem kromě pozdravu nestačila promluvit ani tři věty. Může to vypadat jako nevychovanost, nedodržení slibu, že přijdu tam a tam /nejčastěji do Panského domu/, nebo v nejhorším nezám, a to mě trápí - ale tak to není - prostě jsem neměla ani vteřinu času. Už teď vymyslím, jak příští festival zvládnou lépe: abych ho nejen přežila, ale i užila ...

/Zora Šimůnková/

SLOVO NA ZÁVĚR

Tato publikace si neklade za cíl být reprezentační knihou svou vnější tváří. Chybí nám zkušenost grafického uspořádání a chybí nám i profesionalita nakladatele. Při různosti autorských pohledů a různorodosti jejich zpracování není ani snadné dosáhnout jednoty, která je u podobných publikací běžná. Předkládáme veliký úsek našeho snažení na relativně malém prostoru. Zpráva o literárních soutěžích, třech ročnících festivalu a dalších aktivitách občanského sdružení „QUO VADIS“ s jeho klubem „LITERÁRNÍ VYSOČINA „ je v prvé řadě dokumentem doby a způsobu našeho myšlení na počátku třetího tisíciletí.

/ Petr Musílek /

Poděkování všem, kteří materiálně či morálně přispěli k úspěchu dosavadních třech ročníků Literární vysočiny.

Interlignum Chotěboř a.s.

Alka Chotěboř s.r.o

Cheops Chotěboř

Statek Chotěboř

Obec spisovatelů

Tiskárny Havlíčkův Brod

Nakladatelství Hejkal

Soukup Vladimír, malíř, grafik

Parák Miroslav, malíř

Kraj Vysočina

Město Chotěboř

Naše rodina, časopis

Totem.cz, kulturní magazín

Alfa-Omega, nakladatelství

TV Hbin

Babinet.cz, kulturní magazín

ADA, amatérská divadelní asociace

HLS, bezpečnostní agentura Plzeň

Senio.cz, kulturní magazín

Poděkování patří samozřejmě i všem účinkujícím, pořadatelům, autorům z literárních soutěží i těm, kteří jsou z důvodů naší nedostatečné evidence opomenuti v tomto seznamu.

Literární vysočina

Tři ročníky hledání autorů. Tři ročníky hledání srozumitelných slov

Výběr textů Petr Musílek, Zora Šimůnková

Ilustrace Věra Krumphanzlová

Vydal Klub Literární vysočina, Chotěboř 2005

o.s. QUO VADIS?

Petr Musílek, Krátká 616, 583 01 Chotěboř

Zora Šimůnková, Sokolovská 29, 186 00 Praha 8 – Karlín

www.literarni.vysocina.cz